

Scanned with CamScanner

**บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน**

นางอรุพรรณ ไชยชนะนาถ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2552

**The Role of Community Radio in Promoting Democracy
in Mueang District, Lamphun Province**

Mrs. Jarupan Chaichanan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้น จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์
ครั้งนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงสำหรับ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล หนิมพานิช ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ
รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร. ชเนศวร์ เจริญเมือง อาจารย์พฤทธิยา รุมาคม และ ส.ส.สงวน พงษ์มณี
ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้คำแนะนำ ให้ความรู้ที่เป็น
ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณกรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่น
ความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.
... ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลความรู้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
ลำพูน และเจ้าหน้าที่ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุ
ชุมชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณา
ถ่ายทอดวิชาความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
แห่งนี้ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน
ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

จารุพรรณ ไชยชนะนาญ

มีนาคม 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ผู้วิจัย นางจารุพรรณ ไชยชนะนาญ ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์รูปนรรต พรหมอินทร์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์
คำสุข ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทวิद्यุชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (2) ศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ (4) ทราบข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนทั่วไป จำนวน 399 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชน เช่น ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิद्यุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไคสแควร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของวิद्यุชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทที่สำคัญคือ บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यุชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการตามบทบาทวิद्यุชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย (4) กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะผู้ดำเนินรายการไม่ควรโฆษณามากเกินไป และให้รัฐบาลควรริบออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลวิद्यุชุมชน เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มียกครัดทำหน้าที่ดังกล่าว

คำสำคัญ บทบาท วิद्यุชุมชน การส่งเสริมประชาธิปไตย ลำพูน

Thesis title: The Role of Community Radio in Promoting Democracy in Mueang District,
Lamphun Province

Researcher: Mrs. Jarupan Chaichanan; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Thapanat Prom-in, Associate Professor; (2) Dr. Senee Comsook, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the roles of community radio in Mueang District, Lamphun Province; (2) to study promotion of democracy by community radio in Mueang District, Lamphun Province; (3) to study the problems and obstacles to the promotion of democracy by community radio; and (4) to form recommendations for strengthening the role of community radio in promoting democracy.

The sample consisted of 399 citizens and 51 people involved with community radio (program producers, administrators and public relations workers) in Mueang District, Lamphun Province. Data were collected using questionnaires and interviews and were analyzed using percentages, mean, standard deviation, chi square and content analysis.

The results showed that (1) overall, the sample perceived that community radio played a large role and its major role was in promoting people's political participation. (2) The sample perceived that community radio played a strong role in promoting democracy, especially by encouraging people to be responsible for the common good. (3) The majority of the sample perceived that the major obstacle to the promotion of democracy by community radio was a shortage of quality personnel. (4) Some of the sample recommended that community radio stations should not have too many advertisements and that the government should quickly issue a law to govern community radio, because at present there is no official organization in charge of community radio issues.

Keywords: role, community radio, promotion of democracy, Lamphun

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร	10
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง	12
แนวคิดเกี่ยวกับวิเทศชุมชน	20
แนวคิดประชาธิปไตย	23
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์	44
ตอนที่ 2 บทบาทของวิทยุชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย	51
ตอนที่ 3 การส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน	56
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค	73
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย	80
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	81
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
สรุปการวิจัย	85
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	104
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถามและสัมภาษณ์)	105
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	107
ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	115
ประวัติผู้วิจัย	132

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร	36
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	37
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	45
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์	48
ตารางที่ 4.3 บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง	52
ตารางที่ 4.4 บทบาทในการควบคุมทางการเมือง	54
ตารางที่ 4.5 บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	56
ตารางที่ 4.6 การนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	58
ตารางที่ 4.7 การมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	60
ตารางที่ 4.8 การมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย	63
ตารางที่ 4.9 การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	65
ตารางที่ 4.10 รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร	68
ตารางที่ 4.11 รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ	70
ตารางที่ 4.12 ผลสรุปประเด็นการส่งเสริมประชาธิปไตย	73
ตารางที่ 4.13 ปัญหาจากบุคลากร	74
ตารางที่ 4.14 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล	77
ตารางที่ 4.15 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป	79
ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริม ประชาธิปไตย	81
ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง กับการส่งเสริมประชาธิปไตย	82
ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนในการควบคุมทางการเมือง กับการส่งเสริมประชาธิปไตย	83
ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย	85

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2.1 การสื่อสาร SMCR ของ เดวิด เบอร์โล	10
ภาพที่ 2.2 ระบบการเมืองตามแนวคิดของ เดวิด ฮิสตัน	13
ภาพที่ 2.3 ช่องทางการสื่อสารหลักในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย	14
ภาพที่ 2.4 แบบจำลองแสดงหน้าที่ของสื่อมวลชนในระบบการเมือง	15

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วง พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะปฏิรูปการเมืองและส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนอย่างมาก และในมาตรา 40 ได้บัญญัติให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ จากข้อความตามมาตรา 40 ดังกล่าว คือหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 จึงทำให้ประเทศไทยได้กำเนิดวิทยุชุมชนในสังคมไทยขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2552

วิทยุชุมชน คือ สื่อวิทยุที่ชุมชนเป็นเจ้าของโดยมีสมาชิกในชุมชนอาสาเข้ามาบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในคลื่นวิทยุของตนเอง เพื่อสนองความต้องการของชุมชนเพื่อสิทธิทางการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายไม่มุ่งผลกำไรในทางธุรกิจ (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ 2548: 2)

วิทยุชุมชน ก่อกำเนิดจากการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนที่อาสาเข้ามาบริหารจัดการ สื่อวิทยุชุมชน แบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งกำหนดทิศทาง นโยบายต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นที่เสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองภาคประชาชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการควบคุมและตรวจสอบองค์กรท้องถิ่นที่มุ่งสร้างความศรัทธาในประชาธิปไตย วิทยุชุมชน กำเนิดด้วยความเชื่อและศรัทธาในประชาธิปไตย ดำรงอยู่ด้วยวิธีการประชาธิปไตย และมีเป้าหมายเพื่อประชาธิปไตย (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ 2548: 3)

ลักษณะสำคัญของวิทยุชุมชนคือ สมาชิกในชุมชนสามารถผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ผู้บริหาร คณะกรรมการ หรือผู้ดำเนินรายการทางวิทยุชุมชน ซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบ และแนวทางการใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ทางคลื่นวิทยุเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อสนองความต้องการและเป้าหมายของชุมชน โดยมีวิธีการและเป้าหมายโดยไม่มุ่งผลกำไรในทางธุรกิจบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของวิทยุชุมชนคือ ต้องดำเนินการอย่างมืออาชีพ นั่นก็คือต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาคนหรือสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมใน

การดำเนินงานให้มีคุณภาพ และสร้างคุณค่าให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ 2548: 3)

หน้าที่สำคัญของวิद्यุชุมชนต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ชุมชนต้องเข้าใจในสิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 36 ได้บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันที่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น มาตรา 46 พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ มาตรา 47 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการขนส่ง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมาตรา 48 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือ โทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2550)

วิद्यุชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง มีหน้าที่รายงานข่าวสารการเมืองอย่างตรงไปตรงมามีข้อมูลและแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง บทบาทในการควบคุมทางการเมือง นำเสนอข่าวสารที่มีความถูกต้องมีปริมาณข่าวสารที่พอดี รายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ทันเวลา และบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ต้องส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองไทย มุ่งชี้ให้ประชาชนเห็นว่าสิทธิตามระบอบประชาธิปไตยในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เช่น การรณรงค์การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การให้ความรู้เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทยที่ต้องไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั้งในระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ รวมถึงการให้ความรู้เรื่องการเสียสิทธิ เนื่องจากการไม่ไปลงคะแนนเสียงทำให้ขาดโอกาสและขาดคุณสมบัติที่จะลงสมัครเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระดับประเทศ อีกทั้งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองในปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) ที่ทันเหตุการณ์ การรายงานความเคลื่อนไหวของการเลือกตั้งในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม เป็นช่องทางให้ประชาชนได้ติดต่อโทรศัพท์เข้ามารายงานสถานการณ์การเลือกตั้งในชุมชนท้องถิ่น วิद्यุชุมชนยังส่งเสริมให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการที่เผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในชุมชนโดยอาศัยคลื่นวิทยุชุมชน เป็นช่องทางการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่มุ่งให้การเคารพเหตุผลมากกว่าบุคคล ไม่ยึดติดตัวบุคคลแต่ให้ความสำคัญเรื่องของเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผล รู้จักประนีประนอมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง การส่งเสริมให้ประชาชนมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง อีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รับผิดชอบในความเป็นพลเมืองดี รับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ของตนเอง การยอมรับเสียงข้างมากเคารพเสียงส่วนน้อย ซึ่งก็คือเป็นการแสดงเจตน์จำนงในการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับชุมชนอย่างแท้จริง

วิทยุชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนคือการดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อ “สิทธิการสื่อสารผ่านคลื่น” อย่างคำนึงถึงหลักการวิทยุชุมชนที่ถือปฏิบัติในประเทศที่ให้สำคัญกับประชาธิปไตยในการสื่อสารเช่นเดียวกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญของประเทศไทย “กระบวนการเรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชนของภาคประชาชน” ดำเนินการอย่างเป็นระบบและเปิดเผย ตั้งแต่ปี 2542 มีลักษณะสำคัญ คือ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการสื่อสารผ่านคลื่นที่เป็นช่องทางการสื่อสารของภาคประชาชนหรือวิทยุชุมชน โดยคำนึงถึงสิทธิและความมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่กระจายเสียงทั้งด้านการบริหาร การจัดการ การจัด การผลิต และการออกอากาศรายการ ทั้งนี้ต้องสนองต่อหลักการวิทยุชุมชนที่เป็นหลักสากล คือ การเข้าถึงและใช้ได้โดยง่าย (accessible) มีสิทธิเป็นเจ้าของ (ownership) และความสามารถที่จะยื่นหยัดด้วยสำนึกชอบ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นๆ (participation) หรือ “ร่วมใช้ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมได้ ประโยชน์ เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน” (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ 2548)

วิทยุชุมชนนับเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดองค์กรหนึ่ง นอกเหนือไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างคือ องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรการเมืองภาคตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง ในขณะที่วิทยุชุมชนถือเป็นองค์กรภาคพลเมืองที่เกิดมาจากประชาชนในท้องถิ่น (ปธาน สุวรรณมงคล 2548: 178)

อาจถือได้ว่าวิทยุชุมชนเป็นรากฐานสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะสามารถสื่อสารให้ความรู้ ให้การศึกษาสาระประชาธิปไตยแบบสื่อสารสองทางกับผู้รับฟังในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว และเป็นกระบวนการ ถ้าผู้จัดตั้งและผู้ดำเนินรายการต่างๆ เข้าใจหลักการประชาธิปไตยดีพอ เหตุนี้การศึกษาเรื่องวิทยุชุมชนจึงมีความสำคัญโดยตรงต่อการเข้าใจถึงพื้นฐานทางการเมืองของสังคมไทยที่ยังมีปัญหการพัฒนาประชาธิปไตยอยู่ในขณะนี้ (เสนีย์ คำสุข 2552)

วิทยุชุมชนเป็นสถานีกระจายเสียงขนาดเล็กที่เกิดขึ้นในชุมชนและสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของใช้เครื่องส่งกระจายเสียงที่มีกำลังไม่เกิน 30 วัตต์ มีเสาสูงไม่เกิน 30 เมตร มีรัศมีการรับคลื่นไม่เกิน 15 กิโลเมตร ซึ่งเป็นข้อกำหนดในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ระบุในมาตรการผ่อนผันเพื่อการเรียนรู้ที่กรมประชาสัมพันธ์ใช้ระเบียบกับวิทยุชุมชนและพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ทำให้วิทยุชุมชนเกิดขึ้นในพื้นที่ทั่วประเทศจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านกฎหมายและการส่งคลื่นกระจายเสียงที่ไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งการส่งคลื่นนั้นส่งสัญญาณกระทบต่อการรับคลื่นวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ตามบ้านเรือนและบางคลื่นวิทยุยังส่งผลกระทบต่อสัญญาณของวิทยุการบินอีกด้วย ทำให้เกิดปัญหาร้องเรียนและเรียกร้องให้รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 47 บัญญัติ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ โทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ ตามวรรคหนึ่ง และกำกับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชนสาธารณะ การกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการครอบงำ การครอบงำสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 จึงก่อให้เกิดความจำเป็นในการตรากฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 จึงเกิดขึ้น และมีผลบังคับใช้เมื่อ 5 มีนาคม 2551 เป็นต้นมา เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหของวิทยุชุมชนให้ถูกกฎหมาย และทางรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น (นายจรัลภพ เพ็ญแข พ.ศ. 2551) จะขอให้ กทช. ประวิงเวลาดำเนินการตรวจสอบวิทยุชุมชนไปก่อน เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการด้านวิทยุชุมชนได้เข้ามาขอความเป็นธรรมจากรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และให้ทางรัฐบาลได้ดำเนินการให้ชุมชนได้มีโอกาสใช้คลื่นความถี่ของชุมชนอย่างเป็นธรรม หลังจากนั้นจะเรียกวิทยุชุมชนมาพูดคุยหารือร่วมกันอีกครั้งระหว่างรัฐกับวิทยุชุมชนเพื่อให้การดำเนินการวิทยุชุมชนมีศักยภาพที่ดีขึ้น และ

หลังจากนี้จะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์ โดยวิทยุชุมชนทั้งหมดจะต้องส่งหลักฐานเข้ามาเพื่อจัดระบบใหม่ และยังสามารถโฆษณาได้แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดมีอำนาจเข้าไปจัดการวิทยุชุมชนได้ตามกฎหมายเนื่องจากต้องรอให้มีการจัดองค์กระอิสรระที่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลวิทยุชุมชน

กล่าวสำหรับวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ได้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองทั้ง 13 สถานี ที่ได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละแห่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันแต่ก็อยู่ภายใต้หลักการของระบบสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีตัวแทนของประชาชนในชุมชนที่อาสาเข้ามาบริหารและดำเนินการวิทยุชุมชน ที่ประกอบด้วย กลุ่มองค์กรชุมชนที่มีหลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองภาคประชาชน โดยใช้สื่อวิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางของการนำวิถีชีวิตประชาธิปไตยมาส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนและพื้นที่บริการได้รับทราบ และเป็นแหล่งความรู้ความเข้าใจทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิด อุทิศการณ์ วิถีชีวิตประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อความสำคัญของการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

ในครั้งนี่การศึกษาเรื่อง บทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก็เนื่องจากมีผู้ศึกษาเรื่องนี้้อยมาก ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นแนวทางและหลักการของวิทยุชุมชนอยู่แล้ว เพียงแต่วิทยุชุมชนบางแห่งมีสภาพกระบวนการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชนยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานวิทยุชุมชนไม่มีประสบความสำเร็จในการส่งเสริมประชาธิปไตย อีกทั้งยังมีวิทยุชุมชนอีกหลายคลื่นความถี่ที่เกิดขึ้นมาโดยมิได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์หรือสัญญาณการส่งกระจายเสียงไปรบกวนสัญญาณของสถานีวิทยุหลัก เช่น สวท. และยังมีเครื่องส่งที่มีกำลังวัตต์เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด คือ 30:30:15 หมายถึง เสาอากาศสูง 30 เมตร เครื่องส่ง 30 วัตต์ และรัศมีการออกอากาศ 15 กิโลเมตร ทำให้เกิดปัญหาคลื่นทับซ้อนทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ปัญหาที่เกิดจากการรับฟังไม่ชัดเจนมีคลื่นแทรกและรบกวน ผู้ฟังไม่สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างต่อเนื่อง และปัญอันเกิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน เช่น จากผู้ดำเนินรายการ หรือ ดีเจวิทยุชุมชนมาจากสมาชิกในชุมชนที่อาสาเป็นผู้ดำเนินรายการ ยังไม่มีประสบการณ์มาก่อนก็มักจะเน้นรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ มิได้นำสาระความรู้ที่เป็นประชาธิปไตยมาเผยแพร่ทางวิทยุชุมชน ในส่วนของผู้บริหารวิทยุชุมชนที่มุ่งเน้นให้ดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเพื่อหวังผลกำไร จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงบทบาทของวิทยุชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยใน

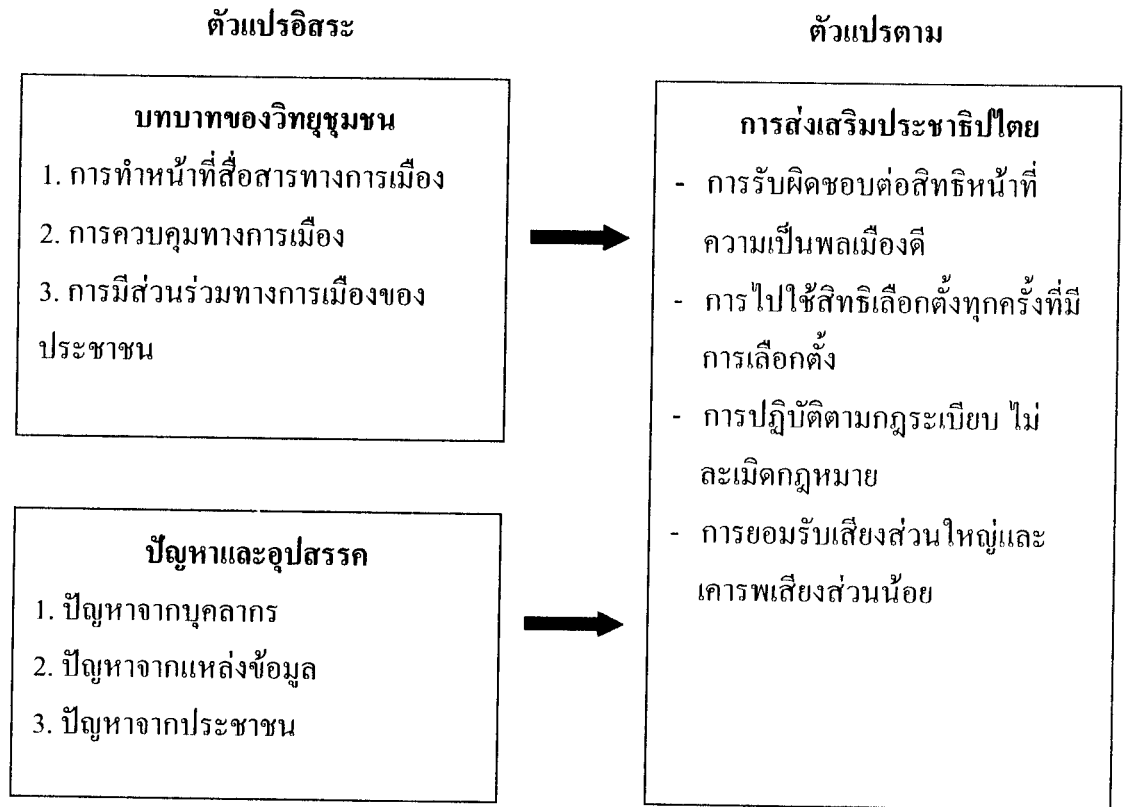
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 13 สถานี เป็นการศึกษาถึงบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยมากขึ้นเพียงใด และศึกษาปัญหาอุปสรรครวมถึงข้อเสนอแนะในการทำหน้าที่บทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

2. วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของวิद्यชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- 2.2 เพื่อศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน
- 2.3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 บทบาทของวิद्यชุมชนมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตย

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการศึกษาบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 13 สถานี ประกอบด้วย วิद्यชุมชน

สัมพันธ์ริมปิง วิทยุชุมชนกู่เต้า วิทยุชุมชนเสรีศักดิ์ศรีคนลำพูน วิทยุชุมชนตำบลต้นธง วิทยุชุมชนปฏิบัติธรรมวัดคอยน้อย วิทยุชุมชน เอฟ.เอ็ม 90.00 วิทยุชุมชนคนทะเลปุ่น วิทยุชุมชนคนเมืองลำพูนเพื่อสิ่งแวดล้อม วิทยุชุมชนตำบลศรีบัวบาน วิทยุชุมชนคนเมืองหริภุญไชย วิทยุชุมชนวิสาหกิจลำพูน วิทยุชุมชนเพื่อคนใช้แรงงาน และวิทยุชุมชนสัมพันธ์จังหวัดลำพูน

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยในด้านนี้มุ่งวิจัยเฉพาะประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง จำนวน 51 คนและประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 399 คน

5.3 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์ที่อยู่ในช่วงระหว่างเวลาการเปลี่ยนผ่านกฎหมาย ตาม พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เท่านั้น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 วิทยุชุมชน หมายถึง สื่อวิทยุที่ชุมชนเป็นเจ้าของโดยมีสมาชิกในชุมชนอาสาเข้ามาบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในคลื่นวิทยุของตนเอง เพื่อสิทธิทางการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายโดยไม่มุ่งหวังกำไร ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ วิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 13 สถานี

6.2 บทบาทของวิทยุชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของสื่อวิทยุชุมชนที่มีหน้าที่สำคัญในการสื่อสารที่มีเนื้อหาสาระทางการเมือง ดังนี้

6.2.1 บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง

6.2.2 บทบาทในการควบคุมทางการเมือง

6.2.3 บทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

6.3 การส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง สาระสำคัญที่วิทยุชุมชนต้องมีบทบาทที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย ดังนี้

6.3.1 มุ่งให้ประชาชนมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายอย่างมีเหตุผล

6.3.2 มุ่งให้ประชาชนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักประนีประนอมตกลงกัน ด้วยสันติวิธี

6.3.3 มุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีวินัย และไม่ละเมิดกฎหมาย

6.3.4 มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยอมรับเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนน้อย และมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทุกครั้งอย่างสมัครใจจริง

6.4 ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อจำกัดที่ทำให้การดำเนินงานตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อันได้แก่

6.4.1 ปัญหาด้านบุคลากร หมายถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนโดยตรง ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิद्यุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน

6.4.2 ปัญหาด้านแหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ข่าวสารทางราชการ ฯลฯ

6.4.3 ปัญหาด้านประชาชนทั่วไป หมายถึง ผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิद्यุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบถึงบทบาทของวิद्यุชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

7.2 ได้ทราบถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यุชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

7.3 ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

7.4 ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด โดยเนื้อหาหลักในบทนี้แบ่งออกเป็น เนื้อหาหลักประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ทฤษฎีการสื่อสาร
- 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน
- 1.4 แนวคิดประชาธิปไตย

2. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีการสื่อสาร

ทฤษฎีการสื่อสารที่เรียกว่า ตัวแบบ SMCR Model ตามแนวคิดของ เดวิด เบอร์โล (David K.Berlo อ้างในทวิศักดิ์ หงษ์ทอง: 2553) ที่ระบุว่า กระบวนการสื่อสารจะประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Source) ตัวสาร (Message) สื่อหรือช่องทางในการสื่อสาร (Channels) และผู้รับสาร (Receiver) ดังภาพปรากฏต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 การสื่อสาร SMCR ของ เดวิด เบอร์โล (David K.Berlo)

ที่มา : ทวิศักดิ์ หงษ์ทอง (2553: 25)

จากภาพที่ 2.1 ตามแนวคิดของ เดวิด เบอร์โล (David K. Berlo) ผู้ส่งสาร (Source) คือผู้สร้างสารที่มีเจตนาที่จะสื่อสาร ส่วนตัวสาร (Message) คือ การแปลความหมายของความคิดเห็นของผู้ส่งสารให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ เช่น ภาษาหรือการแสดงออก ขณะช่องทาง (Channels) คือ สื่อที่ตัวสารจะถูกส่งผ่าน และผู้รับสารคือบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสื่อสาร

เมื่อพิจารณาตามลักษณะของทฤษฎี S M C R นี้แล้ว จะพบว่าปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของการสื่อสาร ดังนี้

1. ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรจะมี ความชำนาญในการส่งและการรับเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน ได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร มีการพูดโดยใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจน ฟังง่าย มีการแสดงสีหน้าท่าทางที่เข้ากับการพูด ท่วงท่าทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะน่าฟัง หรือการเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องสละสลวยน่าอ่าน เหล่านี้เป็นต้น ส่วนผู้รับต้องมีความสามารถในการถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่งโดยมีทักษะการฟังที่ดี ฟังภาษาที่ผู้พูดมารู้เรื่องหรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมานั้น ได้ เป็นต้น

2. ทักษะคติ (Attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับ มีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคติย่อมเกี่ยวข้องไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมชมชอบในตัวผู้พูดก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปด้วย แต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้พูดมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ฟังก็จะฟังแล้วไม่เห็นด้วย และมีความเห็นขัดแย้งในสิ่งที่พูดมานั้น

3. ระดับความรู้ (Knowledge levels) ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีการปรับปรุงความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่งในเรื่องความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เช่น ไม่ใช่คำศัพท์ทางวิชาการ ภาษาต่างประเทศหรือถ้อยคำยาวๆ สำนวนสลับซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น การที่หมอรักขาคนไข้แล้วพูดแต่คำศัพท์การแพทย์เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ย่อมทำให้คนไข้ไม่เข้าใจว่าตนเองเป็นโรคอะไรกันแน่ หรือพัฒนาการจากส่วนกลางออกไปพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบทเพื่อให้คำแนะนำทางด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์แก่ชาวบ้าน ถ้าพูดแต่ศัพท์วิชาการโดยไม่อธิบายด้วยถ้อยคำภาษาง่าย ๆ หรือไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นก็จะทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด หรือในกรณีการใช้ภาษามือของผู้พิการทางการได้ยิน ถ้าผู้รับไม่เคยได้เรียนภาษามือมาก่อนทำให้ไม่เข้าใจและไม่สามารถที่จะสื่อสารกันได้เหล่านี้เป็นต้น

4. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Culture Systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึง

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส หรือวัฒนธรรมการกินอยู่ ฯลฯ ดังนั้นในการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างชาติต่างภาษา จะต้องมีการศึกษาถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

โดยสรุปแล้ว การสื่อสารจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการจูงใจหรือมีอิทธิพลต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การที่จะบรรลุสิ่งเหล่านี้ได้จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารทั้งสิ้น

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง

คาร์ล คอยท์ซ (Karl W. Deutsch อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-12) ได้นำความคิดเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาการสื่อสารและการควบคุมที่เรียกว่า ไซเบอร์เนติกส์ (cybernetics) โดยความคิดของทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานที่ว่าองค์การทางสังคมต่าง ๆ นั้น ต่างมีความสัมพันธ์กับการสื่อสาร เพื่อที่จะสื่อความหมายและแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กัน การปกครองก็เป็นกระบวนการในการสื่อสารและควบคุมด้วยอย่างหนึ่ง

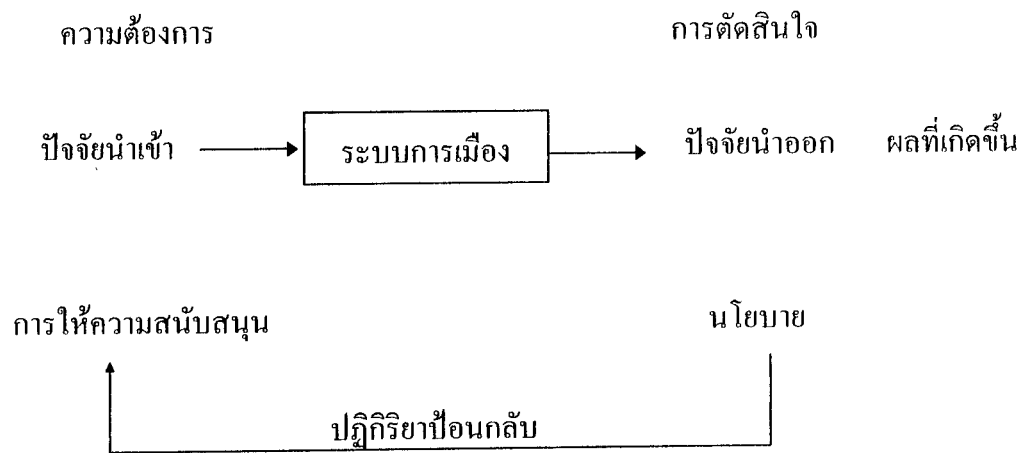
คอยท์ซ ได้ชี้ให้เห็นถึงการสื่อสารและการควบคุมว่า เป็นเรื่องสำคัญของระบบการเมือง เป็นเสมือนเส้นประสาท (the nerves of government) ของระบบการเมือง โดยเขาได้วิเคราะห์ระบบการเมืองด้วยการสื่อสารและการควบคุมโดยได้ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างของระบบการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นโครงข่ายของระบบการสื่อสาร (communication network) โดยระบบโครงข่ายของการสื่อสารจะมีคุณสมบัติพิเศษ 3 ประการ คือ

1. สามารถรับข่าวสารที่หลั่งไหลสู่ระบบให้ผ่านเข้าไปยังหน่วยงาน ที่ตีความและแปลความหมาย
2. มีจุดมุ่งหมายของตัวเองซึ่งจุดมุ่งหมายนี้อาจผันแปรตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อม
3. มีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่เก็บข่าวสาร และมีศูนย์กลางในการตัดสินใจ โดยการนำเอาข่าวสารที่ระบบได้ตีความแล้วมาประมวลเป็นข้อมูล สำหรับการตัดสินใจที่มีเหตุผล ตรงกับข่าวสารที่ไหลเข้าสู่ระบบ

คอยท์ซ ได้อธิบายกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นเรื่องของการแสดงออกซึ่งความเรียกร้องต้องการของประชาชน การตอบสนองของรัฐ อันนำไปสู่การตัดสินใจตกลง อันเป็นผลจากการสื่อสารทางการเมืองในสังคมนั้น ระบบการเมืองจะสามารถดำรงอยู่และมีบูรณภาพได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะ “ตอบสนอง” ต่อการเรียกร้องต้องการทางการเมือง ความสามารถที่จะควบคุมให้สมาชิกของสังคมสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระบบการเมืองได้อย่างมีบูรณภาพ ปัจจัย

ต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดบูรณาภาพขึ้นได้ ก็คือปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงสถาบันทางสังคม ระบบการศึกษา ศาสนา และสื่อมวลชน

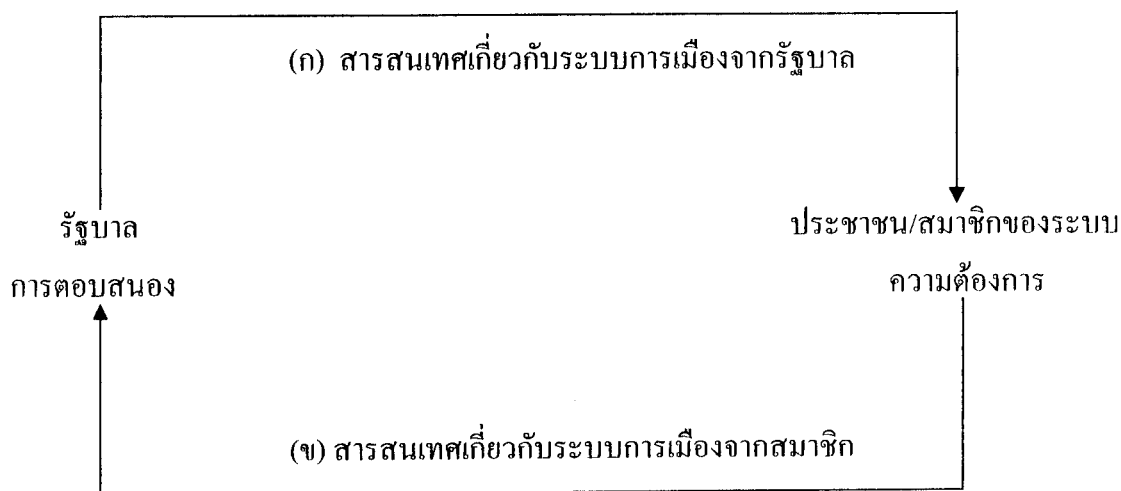
แนวคิดเรื่องระบบการเมืองของ เดวิด อีสตัน (David Easton อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-12) ได้อธิบายถึงระบบการเมืองว่ามีกลไกที่สำคัญ 4 อย่าง ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (inputs) สู่อำนาจการเมืองซึ่งทำหน้าที่เป็นกระบวนการแปรรูป (conversion process) ก่อให้เกิดผลในรูปของนโยบายรัฐบาล (outputs) และเมื่อนโยบายนี้ถูกนำไปปฏิบัติก็จะก่อให้เกิดปฏิกริยาก็คือจะก่อให้เกิดปฏิกริยาช้อนกลับ (feed back) ไปสู่ปัจจัยนำเข้าอีก ดังภาพ ที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ระบบการเมืองตามแนวคิดของเดวิด อีสตัน

ที่มา : รูปนรรต พรหมอินทร์ (2548: 9 – 13)

ในระบบการเมืองดังกล่าวจะสนองต่อความต้องการของสมาชิกในระบบได้ ก็ต่อเมื่อสมาชิกของระบบการเมืองมีสิทธิในการเข้าร่วมกับกระบวนการทางการเมือง และสื่อสารความต้องการของตนออกมา การที่สมาชิกของระบบการเมืองจะใช้สิทธิได้นั้น จำเป็นจะต้องมีสารสนเทศเพื่อที่จะได้ทราบว่าจริง ๆ แล้วระบบการเมืองมีการตอบสนองความต้องการของตนอย่างไร ดังนั้น แบบจำลองที่จะแสดงการสื่อสารในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยปรากฏดังภาพ ที่ 2.3

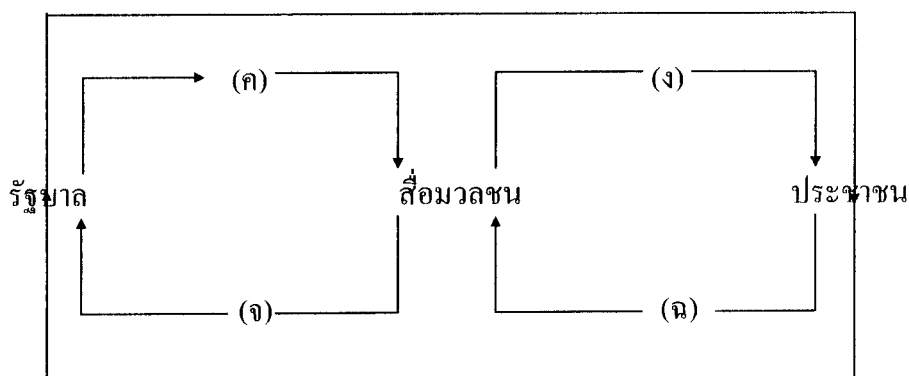

ภาพที่ 2.3 ช่องทางการสื่อสารหลักในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย

ที่มา : รูปบรรทัด พรหมอินทร์ (2548: 9 – 13)

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นถึงสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชนในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐบาลสนองตอบด้วยการให้สารสนเทศเกี่ยวกับระบบการเมือง (แสดงไว้โดยเส้น ก) เป็นหน้าที่ของรัฐบาลในอันที่จะแจ้งข่าวสารให้ข้อมูลอันจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และในขณะเดียวกันเส้น ข ก็แสดงให้เห็นถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิกในระบบการเมืองในการแสดงออกซึ่งความต้องการ ความรู้สึก ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของการพูดแสดงความคิดเห็น การไปออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้ง ฯลฯ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า คือ ปฏิบัติการที่สมาชิกของระบบการเมืองป้อนกลับไปสู่รัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลได้ทราบว่ามีกิจกรรมใด นโยบายใดของรัฐบาลตรงต่อความต้องการของประชาชนหรือไม่ สนองตอบความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด

จากภาพที่ 2.3 จะเห็นว่า แบบจำลองที่ปรากฏนั้นยังขาดสิ่งที่สำคัญคือ สื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพราะในความเป็นจริง ในระบบการเมืองซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนนั้น รัฐบาลย่อมไม่อาจจะติดต่อสื่อสารกับประชาชนได้โดยตรง หากแต่จะมี “สื่อกลาง” ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารความต้องการและตอบสนองของทั้งสองฝ่าย ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และสื่อมวลชน ซึ่งสามารถแสดงได้ด้วยแบบจำลองในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองแสดงหน้าที่ของสื่อมวลชนในระบบการเมือง

ที่มา : รฐปนรรต พรหมอินทร์ (2548: 9 – 14)

ในแบบจำลองนี้จะเห็นว่า มีเส้น ค และ ง แสดงถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนในการให้ข่าวสารจากรัฐบาลไปสู่สมาชิกของระบบการเมือง ขณะที่ เส้น จ และ ฉ แสดงถึงปฏิกริยาของประชาชนที่ป้อนกลับไปยังรัฐบาลโดยผ่านสื่อ

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนในระบบการเมืองนอกจากจะทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ ความบันเทิง และบริการต่าง ๆ แล้ว นักวิชาการยังมองว่าสื่อมวลชนนั้นกระทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นหน่วยประกอบอันสำคัญของกลไกของรัฐบาล ทำหน้าที่ตอบสนองและควบคุมหน่วยงานหลักของรัฐบาลและพรรคการเมือง โดยการนำสารสนเทศเหล่านั้นมาเสนอให้สาธารณชนได้ทราบ ดังที่กาเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) ได้กล่าวว่า “ระบบการสื่อสารซึ่งเป็นอิสระในตนเองจะทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้จะสามารถรักษาความเป็นอิสระและเสรีภาพแบบประชาธิปไตยไว้ได้” (อ้างในรฐปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9 -14)

ฮาโรลด์ สาสเวลล์ (Harold D.Lasswell อ้างในรฐปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-15) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้กล่าวได้เมื่อ ค.ศ. 1948 ถึงจุดมุ่งหมายของรูปแบบของการสื่อสารที่จะช่วยในการศึกษากระบวนการสื่อสารในลักษณะต่างๆว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

ใคร (Who)

พูดอะไร (says what)

ในช่องทางใด (in which channel)

กับใคร (to whom) และ

ได้ผลอย่างไร (with what effect)

จากองค์ประกอบข้างต้นในการสื่อสารทางการเมืองนั้น ลาสเวลล์ ชี้ให้เห็นว่า จะต้องวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบทั้ง 5 ประการว่า ผู้ส่งสารหรือผู้ส่งข่าวสารนั้นเป็นใคร ต้องมีการวิเคราะห์หาเนื้อหา ข้อความหรือสารที่ส่งออกไปนั้นเกี่ยวข้องกับหรือมีสาระอะไร ขณะเดียวกันก็ต้องมีการวิเคราะห์ถึงช่องทางด้วยว่าสารนั้นถูกส่งออกไปโดยช่องทางใดหรือรูปแบบใด พร้อมทั้งต้องวิเคราะห์ด้วยว่าผู้รับสารหรือผู้ฟังนั้นเป็นใคร และต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบของพฤติกรรม ผลลัพธ์ หรือผลที่เกิดขึ้นตามมาของการสื่อสารเป็นอย่างไร หรือก่อให้เกิดสิ่งใดขึ้นตามมา ต่อมาในปี 1959 ชาร์ล ไรท์ ได้นำแนวคิดของลาสเวลล์มาขยายต่อ โดยกล่าวถึงหน้าที่ของการสื่อสารที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบตราสิ่งแวดล้อม สื่อจะทำหน้าที่ในการสำรวจตรวจสอบตราสิ่งแวดล้อม อธิบายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และรายงานสิ่งที่พบเห็นต่อสังคม จากผลที่เกิดขึ้นนั้นสื่อก็จะทำหน้าที่เป็นยามคอยเตือนถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน สื่อจะคอยสังเกตสภาพแวดล้อมจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ และสงครามที่ใกล้จะมาถึงตัว เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้สื่อจะทำหน้าที่รายงานต่อสังคม เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดได้หรือการเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2. บทบาทหน้าที่ในการเชื่อมหรือสานสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของสังคม นอกจากสื่อจะทำหน้าที่ในการรายงานข่าวประจำวันแล้ว สื่อจะต้องอธิบาย ชี้แจงให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก/สมาคมให้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น มีหน้าที่ในการกระจายความรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่จะทำให้สังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้แล้วสื่อก็ยังมีแสดงความคิดเห็น โดยคนกลุ่มต่าง ๆ เช่น จากบทบรรณาธิการ จากนักเขียน และผู้วิจารณ์ทางโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนั้นหลายครั้งอาจเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่สังคมสงสัย หรืออยากรู้

3. บทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม โดยสื่อจะทำหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับสังคมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิดพลาด สิ่งที่ประสบความสำเร็จ สิ่งที่เป็นบรรทัดฐาน และสิ่งที่มีอุดมการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกถ่ายทอดโดยสื่อผ่านไปยังประชาชนที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ให้รู้จักการดำรงชีวิต ให้รู้จักการแสดงออก และทราบถึงสิ่งที่สังคมคาดหวัง โดยกระบวนการเรียนรู้จากขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมจากผู้ปกครอง โรงเรียน และวัด โดยมีสื่อทำหน้าที่เป็นผู้รักษาหรือถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านั้น

วัลลภ ลำพวย (2551: 3-30) ได้อธิบายถึงบทบาทของการสื่อสารทางการเมืองไว้ดังนี้

1. การกระทำหน้าที่ทางการเมืองของการสื่อสาร โดยมีกรอบความคิดการกระทำหน้าที่ทางการเมืองของการสื่อสาร อาจแยกได้ 3 ลักษณะคือ กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในฐานะพื้นฐานของความคิด การชวนเชื่อ และสาธารณมติในฐานะที่เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสื่อสารทางการเมือง

กระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย แหล่งสารหรือผู้ส่งสารทางการเมือง คือ รัฐบาล และองค์กรทางการเมืองทางการเมืองการปกครอง เช่น รัฐสภา พรรคการเมือง ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง นโยบายและผลงานของรัฐบาล ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง คือ สื่อมวลชน เช่น กรมประชาสัมพันธ์ หรือ อ.ส.ม.ท. และผู้รับสารทางการเมือง อันได้แก่ประชาชน กระบวนการสื่อสารดังกล่าวจะเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ไปจากแหล่งทางการเมือง ไปจนถึงผู้รับสารทางการเมืองที่รัฐบาลได้รับการยอมรับดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพหรือความพร้อมของรัฐบาลด้วย นั่นหมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่นำส่งไปนั้นต้องเข้าใจได้ไม่ยากนัก มีระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพรองรับ และมีความชอบธรรม รวมทั้งความน่าเชื่อถือของรัฐบาลด้วย

การโฆษณาชวนเชื่อ มีมานานในแบบดั้งเดิมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง และในระดับสากล เช่น การชวนเชื่อของลัทธินาซี ฟาสซิสต์ และคอมมิวนิสต์ ลักษณะการโฆษณาชวนเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดความมั่นใจในข่าวสาร แม้ว่าข่าวสารนั้นจะเป็นข้อเท็จจริง เนื่องจากเกรงไปว่าอาจเป็นนโยบายผู้นำเพื่อการครอบงำสังคม วิธีการนี้จึงเป็นการโฆษณาชวนเชื่อกลายเป็นกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมเชิงครอบงำ และกล่อมเกลาสังคมอย่างยาวนานจะทำให้ประชาชนในฐานะผู้รับสารในขณะนั้น มีความน่าเชื่อถือต่อกระบวนการสื่อสารที่เป็นของรัฐบาลโดยไม่รู้ตัว ยิ่งรัฐบาลอาศัยบริบทในการครอบงำความเชื่อทุกทางด้วยแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนยอมรับการโฆษณาชวนเชื่อจากผู้นำด้วยความเต็มใจ

สาธารณมติ หรือมติมหาชน หรือการแสดงเจตจำนงของประชาชนเพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงความต้องการ เป็นทัศนคติหรือความคิดเห็นที่แสดงออกมาให้ปรากฏเป็นที่รู้แก่ผู้อื่น โดยการแสดงออกของกลุ่มชน สาธารณมติในทางการสื่อสารเป็นการส่งสารและย้อนกลับสารของประชาชน ในฐานะของการส่งสารย่อมสะท้อนให้เห็นถึงเจตนาารมณ์และความต้องการของประชาชน สาธารณมติแตกต่างไปจากการโฆษณาชวนเชื่ออย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะสาธารณมติให้ความสำคัญกับประชาชนหรือตัวผู้รับสาร ส่วนการโฆษณาชวนเชื่อ มุ่งให้ความสำคัญต่อตัวผู้ส่งสารหรือรัฐบาลนั่นเอง

การประยุกต์ใช้การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การนำเอาการสื่อสารไปอธิบายเหตุการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะการรณรงค์ทางการเมือง

2. การสื่อสารกับการควบคุมทางการเมือง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การใช้ กระบวนการสื่อสารในการชี้แนะและตรวจสอบพลังทางการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด และการคำนึงถึงพลังของมนุษย์ที่สามารถที่จะกำหนดทิศทางของระบบการเมือง และแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติของการเมือง การนำกระบวนการสื่อสารสำหรับการควบคุมทางการเมือง ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง คือการเตรียมพร้อม ซึ่งเป็นขั้นตอนของความพร้อมทางการสื่อสารด้วยการรับและส่งข้อมูลจนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่ง ของปริมาณข้อมูลข่าวสารที่มากเพียงพอจะนำไปสู่ความสามารถในการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพต่อไป เช่น ในประเด็นที่เกี่ยวกับ การสะสมอำนาจบารมี การข่มขู่ การแถลงนโยบาย

ขั้นตอนที่สอง การแสดงออก เมื่อมีการสะสมข้อมูลข่าวสารที่มากพอจนมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การแปรสภาพเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการควบคุมระบบการเมือง เช่น การแสดงออกโดยการประท้วง การยุบสภา หรือการปฏิวัติ ทั้งนี้การแสดงออกทางการเมืองที่มาจากความเตรียมพร้อมที่ดีพอในเชิงข้อมูลข่าวสารก็จะทำให้การแสดงออกทางการเมืองดังกล่าวได้รับการยอมรับด้วย ในทางตรงกันข้าม หากมิได้มาจากความพร้อมของข้อมูลข่าวสารก็จะทำให้การแสดงออกทางการเมืองไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

การกล่าวไว้ว่า ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่มีคุณภาพในการควบคุมทางการเมืองนั้น นอกเหนือจากปริมาณข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมแล้ว ปริมาณข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต้องเป็นประโยชน์ต่อโครงสร้างทางการเมือง เป็นเสมือนเชื้อเพลิงที่ให้พลังงานต่อระบบ และทำให้ระบบเคลื่อนไหวไปสู่เป้าหมายได้สอดคล้องประสานกัน หากข้อมูลข่าวสารที่นำเข้าสู่ช่องทางการสื่อสารของโครงสร้างทางการเมืองเป็นไปอย่างล่าช้าหรือล้าหน้าต่อการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ได้จริง นอกจากโครงสร้างทางการเมืองจะไม่ได้ประโยชน์แล้ว ยังอาจนำมาซึ่งความเสียหายต่อโครงสร้างทางการเมืองจากระบบมีการตัดสินใจผิดพลาดไปได้ เพราะไม่ได้ข้อมูลที่ตรงกับสถานการณ์ที่ต้องการ จังหวะในการรับส่งข้อมูลข่าวสารจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจเพราะสามารถควบคุมการปฏิบัติทางการเมือง

3. การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่ออำนาจรัฐ สามารถทำได้อย่างน้อย 3 ระดับ คือ *ระดับปัจเจกชน* คือ ประชาชนในฐานะปัจเจกชนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยของตนเพื่อตอบสนองอุดมการณ์และความเชื่อของตน เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง การประกอบกิจการทางศาสนา และการรับทราบข้อมูลข่าวสารโดยความเป็นธรรมเพื่อให้รู้เท่าทันผู้อื่น *ระดับการรวมพลังการรวมพลัง* คือ ประชาชนสามารถรวมกลุ่มเพื่อกดดันรัฐบาลให้สนองต่อความต้องการของกลุ่มประชาคม และท้องถิ่นของตน การรวมพลังเป็นกลไกการเมืองที่สำคัญ เช่น การ

เดินขบวนประท้วง การจัดตั้งพรรคการเมือง และการประชามติ และระดับการลงคะแนนเสียง คือ ประชาชนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยของตนกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติโดยส่วนรวม เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการจัดให้มีการประชามติ

ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การสื่อสารโดยตรง เช่น การสื่อสารซึ่งหน้า การร้องทุกข์ โทรศัพท์ เป็นต้น และการสื่อสารโดยอ้อม คือ การรายงานข่าวจากสื่อมวลชน และรายงานการวิจัย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมือง อันได้แก่ สิทธิขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สิทธิทั่วไป สิทธิทางการเมือง และสิทธิพิเศษ ที่เป็นสิทธิของประชาชนอันเนื่องมาจากการพัฒนาการของสังคมการเมืองที่มีกลไกการเมืองซึ่งสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนในแต่ละรัฐอาจมีสิทธิพิเศษแตกต่างกันไปอันเนื่องมาจากการพัฒนาการดังกล่าว เช่น สิทธิบุคคลในการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั้งรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิการจัดให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. และสมาชิกท้องถิ่น

4. การสื่อสารกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะและการนำเอานโยบายไปปฏิบัติซึ่งเรียกว่าการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง ความหมายของการประชาสัมพันธ์ หมายถึงการโน้มน้าวใจ และเป็นการนำเสนอนโยบายต่อผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารรับรู้ เข้าใจ และยอมรับผู้ส่งสารในการสร้างความรู้สึกร่วมกันของสังคม

การประชาสัมพันธ์ทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลส่งสารเสนอเทศทางการเมือง อันได้แก่นโยบายซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือแนวทางของรัฐบาลไปยังประชาชนเพื่อหวังผลในความสำเร็จ นโยบายและภาพลักษณ์ของรัฐบาล กระบวนการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองจะเริ่มต้นขึ้น จากการระดมความคิดเห็นของประชาชนเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่รัฐบาลจะนำไปวางแผน เพื่อสามารถกำหนดเป็นนโยบายได้แล้วก็จะนำนโยบายนั้นแปลงเป็นข่าวสารการประชาสัมพันธ์ เพื่อถ่ายทอดการสื่อสารกับประชาชนคนธรรมดาๆ การวางแผนประชาสัมพันธ์ต้องใช้ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมีหลายวิธี เช่น การใช้สื่อมวลชนสัมพันธ์ ชุมชนสัมพันธ์ การเผยแพร่โดยตรง และการให้คำปรึกษา

ผลสำเร็จของการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ เนื่องจากประชาชนในฐานะผู้รับสารรับรู้ เข้าใจ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายเหล่านั้น เนื่องด้วยรัฐบาลเริ่มต้นมาจากประชาชนและผู้แทนประชาชน โดยสรุป การประชาสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นการสื่อสารทางการเมืองเพื่อรักษาภาพลักษณ์ของประเทศที่มาจากความสำเร็จใน

การดำเนินงาน จากผลการดำเนินงานจากรัฐบาลที่อาศัยความร่วมมือจากงานสื่อสารมวลชนที่เป็นของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการรับรู้และยอมรับจากบุคคลทั้งภายในและนอกประเทศ และยังเป็นการรักษาคะแนนนิยมของประชาชนต่อนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล

1.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับวิทยุชุมชน

1.3.1 แนวคิดวิทยุชุมชน

วิทยุชุมชน (community radio) เป็นสื่อกระจายเสียงที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของมีการดำเนินบริการ บริหารจัดการ และตรวจสอบกันเองในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

จุมพล รอดคำดี (2548) กล่าวถึง หลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางขององค์การยูเนสโก คือ

การเข้าถึงสื่อ (Access) คือ การเข้าถึงตั้งแต่การฟัง การแสดงความคิดเห็น ความต้องการต่อรายการทั้งด้านการจัดการ การผลิตรายการ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปจัดทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

การมีส่วนร่วม (Participation) คือ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วม หรือมีโอกาสเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มคิดไปจนถึงการผลิต การจัดการ

การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง ตามวิธีทางกระบวนการประชาธิปไตย คือ ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิดวางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง

อนึ่ง การบริหารจัดการด้วยตนเองต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่การเข้าถึงสื่อและการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร มีความเป็นไปได้มากกว่าและสามารถทำได้ง่าย ดังนั้น จุมพล รอดคำดี จึงยึดหลักการแบ่งระดับความเป็นวิทยุชุมชนขององค์การยูเนสโกไว้เป็น 6 ระดับ ได้แก่

ระดับที่หนึ่ง ผู้จัดการรายการของ/ในสถานี นำข้อมูลที่สมาชิกชุมชนแจ้งมา นำเสนอในลักษณะการประกาศสาธารณะหรือการบริการชุมชน

ระดับที่สอง สถานียังคงเป็นเจ้าของดูแลการจัดการผลิต และการนำเสนอ แต่กำหนดกรอบและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและ/หรือการนำเสนอเนื้อหาในบางรายการ เช่น การรายงานสภาพการจราจร เป็นต้น

ระดับที่สาม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเป็นเจ้าของรายการ การบริหารรายการ การกำหนดเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ โดยการทำงานในรูปแบบ

คณะกรรมการ ส่วนสถานียังเป็นของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ บุคลากรสถานียทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและอำนวยความสะดวกในการผลิตและการออกอากาศ

ระดับที่สี่ สถานียังคงเป็นของหน่วยงานรัฐ งบประมาณจากรัฐและการบริจาค แต่ตัวแทนเป็นของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนที่อาสาสมัครเข้าบริหารสถานีและดำเนินการด้านรายการ โดยมีเจ้าหน้าที่สถานีคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

ระดับที่ห้า ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน ยื่นขอคลื่นความถี่จากรัฐและลงทุน จัดตั้งสถานีวิทยุเป็นของชุมชน มีการบริหารในรูปคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารจ้างมีอาชีพทำงานในการจัดการสถานี การจัดและผลิตรายการ ส่วนงานธุรการมีทั้งที่เป็นพนักงานและอาสาสมัคร

ระดับที่หก ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งยื่นขอใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ เช่นเดียวกับระดับห้า แต่การดำเนินงานของสถานีตั้งแต่ว่าระดับกรรมการไปจนถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ล้วนเป็นอาสาสมัครทั้งสิ้น แต่ได้รับความช่วยเหลือหรือร่วมมือในการพัฒนาทักษะจากหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานวิชาการ

อย่างไรก็ตาม ในระยะเริ่มต้น ภาครัฐมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนและเตรียมความพร้อม โดยกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการถอนตัวให้ชุมชนเข้ามาดำเนินการตามหลักการอย่างแท้จริง คือ “เพื่อชุมชน โดยชุมชน ของ ชุมชน”

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนในฐานะการสื่อสารทางการเมือง

ปธาน สุวรรณมงคล (2548: 176) ได้ให้ความหมายและความสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย ในบทบาทของการสื่อสารในทางการเมืองการสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1. บทบาทในการกล่อมเกลாதองสังคม (Socialization) นับเป็นบทบาทสำคัญประการต้น ๆ ของการสื่อสาร ทั้งนี้ถือเป็นหน้าที่ของระบบการเมืองที่จะต้องให้การศึกษอบรมแก่คนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ระบบการเมืองนั้นประสงค์ เช่น ในระบอบประชาธิปไตยก็จะมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ทุกคนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันให้มากที่สุด โดยจะมีกระบวนการกล่อมเกล่าผ่านการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คนทุกคนในสังคม โดยไม่จำกัดด้วยเพศ ศาสนา ร่างกาย นอกจากนี้สถาบันครอบครัวก็เป็นสถาบันที่มีความสำคัญลำดับต้นในการอบรมกล่อมเกล่าบุตรหลาน สถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา รัฐบาล ต่างก็มีบทบาทในการกล่อมเกล่าความรู้ ประสบการณ์ทางการเมืองจนทำให้เกิด “กรอบอ้างอิง” ขึ้นในการวิเคราะห์ สังเคราะห์การเมืองในมุมมองของตนเอง ซึ่งอาจจะ

เหมือนหรือแตกต่างกันกับส่วนใหญ่ของสังคมก็ได้เพราะต่างก็มีกรอบอ้างอิงที่เหมือนหรือแตกต่างกันไป

2. บทบาทต่อการตัดสินใจของคนในสังคม บทบาทประการนี้นับว่าเห็นได้ชัดในสังคมเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (information technology society) เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) เราจะเห็นว่ารายการข่าวของสถานีวิทยุช่องต่างๆ ได้แข่งขันในการเสนอข่าวซึ่งกลายเป็นรายการที่มีประชาชนชมมากที่สุดรายการหนึ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากเมื่อหลายสิบปีก่อนที่เมื่อมีรายการข่าวผู้คนอาจจะไปทำธุรกิจหรือปิดโทรทัศน์และรอเวลาที่จะเปิดชมละครหลังข่าวกัน แต่ปัจจุบันนี้ (พ.ศ. 2548) ต่างจากเดิม เพราะคนมีความกระหายข้อมูลข่าวสาร สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจึงแข่งขันกันเสนอข่าวให้ข่าวมีความรวดเร็ว น่าสนใจ เจาะลึก เพื่อนำเสนอต่อประชาชน

3. บทบาทในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง เป็นบทบาทที่เราพบเห็นและเข้าใจในสังคมทั้งที่เป็นเผด็จการและประชาธิปไตย เพียงแต่ว่าความแตกต่างอยู่ที่สื่อที่มีอยู่ในระบอบการเมืองแบบเผด็จการจะถูกครอบงำจากผู้มีอำนาจทางการเมือง และถูกใช้ไปเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) ให้กับผู้เผด็จการและการใช้อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จของผู้เผด็จการทางการเมืองในไทยในอดีต เช่น สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นต้น จนทำให้หน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ถูกเรียกว่า “กรมกร๊วก” เพราะเป็นกระบอกเสียงของผู้มีอำนาจเพียงอย่างเดียว ในขณะที่สื่อในระบอบประชาธิปไตยจะมีเสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสารมากกว่าระบอบเผด็จการอย่างเห็นได้ชัด กระนั้นก็ตามสื่อในระบบทุนนิยมย่อมไม่พ้นจากกระแสครอบงำของนายทุนที่ต้องคำนึงถึงการกำไรสูงสุด ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อเสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นที่ไปกระทบผู้มีอำนาจทางการเมือง และมีสายสัมพันธ์กับธุรกิจสื่อสารมวลชน กล่าวให้ชัดเจน ทั้งระบอบเผด็จการและระบอบประชาธิปไตย สื่ออาจถูกใช้ไปเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองได้เพียงมีความต่างกันในรูปแบบเท่านั้น

4. บทบาทต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน (mass media) รูปแบบหนึ่ง วิทยุชุมชนจะมีบทบาทต่อการตัดสินใจของคนในชุมชนหากวิทยุชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการตัดสินใจแก่ประชาชนได้ ในความเป็นจริง วิทยุชุมชนในขณะนี้ก็มีส่วนต่อการตัดสินใจของคนในชุมชนอยู่พอสมควร โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง การพัฒนาอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งหากวิทยุชุมชนจะนำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนให้มากขึ้น ย่อมจะบังเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนมาก เช่น นำเอาเรื่องของสิทธิของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยไปบอกกล่าวแก่ชาวบ้านว่างานเองมีสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่อย่างไร หากถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐละเมิดสิทธิจะอย่างไร มีกลไกอิสระตามรัฐธรรมนูญอะไร

ที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิของเขาได้บ้าง เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครอง เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของชาวบ้าน และยังเป็นการช่วยเพิ่มอำนาจการตัดสินใจและคุณภาพการตัดสินใจของชาวบ้านได้มาก

1.4 แนวคิดประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง “ระบอบการปกครองที่ถือมติของปวงชนเป็นส่วนใหญ่หรือการถือเสียงข้างมากเป็นส่วนใหญ่” มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้หลายมิติ และมีความชัดเจนน่าสนใจอย่างยิ่ง โดย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย (democratic theory) เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

เสนีย์ คำสุข (2550: 36) ได้ให้ความหมายและความสำคัญ **ประชาธิปไตย (democracy)** คือ การปกครองตนเองโดยประชาชน และประชาชนยอมรับ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง เพื่อสร้างความปลอดภัย และสวัสดิการทั่วไปในสิทธิปัจเจกชน โดยมีทิศทางประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตย มีดังนี้

เมื่อฝูงชนจำนวนมากมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน มีผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ที่มาจากการยอมรับของประชาชน มีการต่อสู้กับธรรมชาติ ต่อสู้เพื่อพัฒนาผลผลิต เพื่อสร้างความปลอดภัยและสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การต่อสู้กับผู้รุกราน การคัดค้านเรื่องชนชั้น และชาติ การกดขี่ข่มเหง การต่อสู้กับผู้ปกครองที่มีอำนาจ มีกำลังคน กำลังทหาร เพื่อเข้ายึดครอง ประชาชนจึงร่วมกันทำกฎหมายมาใช้เอง เพื่อปกป้องและจำกัดสิทธิ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน ในสิทธิเท่าเทียมกัน จึงเรียกร่องการจัดการที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่ จึงเกิดกระบวนการจัดการที่เรียกว่า

ประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) เป็นต้นแบบของประชาธิปไตยที่มีรูปแบบของการปกครองตนเองที่พลเมืองผู้ใหญ่ทุกคนสามารถเข้าร่วมการตัดสินใจ ตัวอย่างที่คลาสสิกที่สุดของประชาธิปไตยรูปแบบนี้ คือ เอเธนส์โบราณ (ancient Athens) ระหว่างปี 462 – 322 ก่อนคริสตกาลด้วยขนาดพื้นที่ใกล้เคียงกับเกาะฮ่องกง พลเมืองราว 40,000 คน มีผู้เข้าร่วมการประชุมสภา (assembly) ที่มีขึ้นเป็นประจำราว 20,000 กว่าคน โดยประชุมปีละประมาณ 40 ครั้ง ประเด็นการประชุมมีการกำหนดขึ้นก่อนการประชุมแต่ละครั้ง ตำแหน่งต่าง ๆ ราว 1,000 ตำแหน่ง มาจากมติของคนจำนวนมาก และมีการหมุนเวียนกันดำรงตำแหน่ง พลเมืองจึงได้รับประสบการณ์ในการปกครอง ผู้นำทหารมาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้ สตรี ทาส และคนต่างด้าวไม่อยู่ในฐานะของพลเมืองเหตุนี้เอเธนส์จึงเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐานของทาส (ผิดกับประชาธิปไตยปัจจุบัน พ.ศ. 2550 มาจากพื้นฐานเศรษฐกิจตลาด) ทาสทำให้พลเมืองมีเวลา (ว่าง) ในการมีส่วนร่วม

และในทางปฏิบัตินักพูดจูงใจ (orators) และพวกพ้องต่างๆ (factions) มีบทบาทครอบงำการอภิปราย การขาดระบบราชการถาวรมีผลมากต่อการล่มสลายของสาธารณรัฐเอเธนส์หลังพ่ายแพ้สงคราม โดยรวมแล้ว กรีกสร้างสรรค์ 2 ด้าน ไว้เป็นมรดกโลก คือ พลเมือง (ตรงข้ามกับผู้ได้ปกครอง) กับ ประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเสรี (liberal democracy) ซึ่งต่างจากโดยตรง 2 ลักษณะ คือ หนึ่ง ประชาชนไม่ได้ปกครองตนเองแต่เลือกตั้งนักรบการเมืองเข้าทำงานแทน สอง เจตนารมณ์อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมาย หรือ เสรีภาพทางศาสนา การพูด และการประชุมพบปะกัน อำนาจมาจากการเลือกตั้งที่ยุติธรรม ประชาธิปไตยเสรีมี 2 แก่นหลัก คือ ตัวแทนกับการจำกัดการปกครอง

การปกครองหรือรัฐบาลตัวแทน คือ เมื่อมีพลเมืองจำนวนมากขึ้น ทำให้การประชุมเพื่อหาข้อยุติในสิ่งที่ดีที่ควรไม่สามารถทำได้ จึงมีความจำเป็นเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารรัฐ บริหารรัฐบาลแทนตนเอง โดยการควบคุมของประชาชน ประชาธิปไตยตัวแทนจึงเป็นศูนย์กลางในความก้าวหน้า ในการเมืองสมัยใหม่ ประชาธิปไตยตัวแทน จึงต้องมีหลักการใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

หนึ่ง - อิสรภาพในการแสดงออก สอง - อำนาจอธิปไตยของปวงชน สาม - ความเสมอภาคทางการเมือง

รัฐบาลหรือการปกครองที่จำกัด คือ อิสรภาพของประชาชนทั่วไปมั่นคงถาวรเป็นการปกป้องและแสวงหาทางปกป้องเสียงข้างน้อยจากฝ่ายข้างมาก ปกป้องประชาชนจากผู้ปกครอง รัฐบาล จึงทำให้การทำงานของรัฐบาลเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย ในความเป็นจริงของสังคมเสียงข้างมากได้คุกคามต่อฝ่ายข้างน้อยในหลายรูปแบบ แต่ในขณะเดียวกันเสียงข้างน้อยก็คุกคามเสียงข้างมากได้ จึงต้องมีการตรวจสอบการปกครองโดยประชาชน โดยการมีสภาสูงที่มาจากกรแต่งตั้ง

กึ่งประชาธิปไตย (semi-democracy) หลักการกึ่งประชาธิปไตย คือ การอยู่ร่วมกันของหลักการประชาธิปไตย (บางส่วน) กับหลักการอำนาจนิยม สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคทางการเมืองของพลเมืองมีขอบเขตจำกัด และยังไม่มียุทธศาสตร์ความเป็นพลเมืองอย่างเต็มที่ในทางการเมือง เพราะอาจไม่สามารถปกครองตนเองได้ และถูกชักจูงหรือครอบงำในการตัดสินใจเลือกตั้งด้วยวิธีการต่างๆ อำนาจทางการเมืองจึงตกอยู่ในมือผู้นำคนสำคัญบางคน หรือกลุ่มผู้ทรงอิทธิพลทางการเมือง รัฐบาลจึงขาดความรับผิดชอบและสนองตอบต่อประชาชนได้น้อย

นอกจากเงื่อนไขของประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี และอื่นๆ แล้ว การเกิดกึ่งประชาธิปไตยยังมาจาก “ลัทธิทุนนิยมเครือญาติ” (crony capitalism) อีกส่วนหนึ่ง เพราะผู้นำทางการเมืองมักจะบิดเบือนการจัดสรรแบ่งปันตลาดไปเพื่อประโยชน์ของเครือญาติและผู้สนับสนุน

รณรงค์ เจริญเมือง (2547: 37) ได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยไว้ดังนี้ว่า

ระบอบประชาธิปไตยของกรีกที่มีหลายฝ่าย เรียกว่าประชาธิปไตยทางตรง (Direct democracy) และจำนวนประชากรที่ปรากฏในกรีก ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าขนาดของชุมชนยังไม่ใช้ประเด็นใหญ่ แต่ชี้ขาดที่การมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม มีความเห็นส่วนหนึ่งว่าประชาธิปไตยทางตรงของกรีกกระทำได้ในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีประชากรไม่มากนัก แต่ในระยะหลัง ๆ รัฐต่างมีขนาดใหญ่ ประชากรมีจำนวนมาก ประชาชนจึงไม่อาจเข้าไปบริหารประเทศโดยตรง แต่ใช้วิธีเลือกตัวแทนเข้าไปทำงานการเมืองแทน ฉะนั้น ประชาธิปไตยทางตรงจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ในสังคมยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2547)

หากเราคิดถึงประเด็นหลักที่ เพลโต และ อริสโตเติล ได้เสนอ นั่นคือ การที่ประชาชนแต่ละคนควรผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองตลอดจนการมองว่าชีวิตจะพัฒนาได้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะเท่านั้น เราจะพบว่านี่คือองค์ประกอบหลักของระบอบประชาธิปไตยที่พลเมือง หรือประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเอาการเอางาน และนี่คือระบบการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่พลเมืองควรเข้าไปมีบทบาท จะเรียกว่าประชาธิปไตยทางตรงหรือประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ก็ไม่ใช่ประเด็นหลัก เพราะในปัจจุบัน (พ.ศ. 2547) สิ่งที่เพลโต และ อริสโตเติล ได้กล่าวไว้เมื่อ 2,300 ปีก่อน ไม่ได้เป็นที่รับรู้กันมากนัก (2547: 37)

วิทยากร เชียงกูล (2550) ได้สรุปแนวคิดที่เป็นหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตน
2. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้นไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. หลักความเสมอภาค คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน
4. หลักนิติธรรม คือ การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน

5. หลักการเสียงข้างมากต้องเคารพในสิทธิเสียงข้างน้อย การตัดสินใจใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหม่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางเลือก แต่ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย

ค่านิยม ทศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยนอกจากจะเป็นระบอบการเมืองแล้ว ยังเป็นระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมด้วย จึงไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย การเลือกตั้งเท่านั้นยังมีค่านิยมประชาธิปไตยที่ประชาชน ระบบการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ ควรช่วยกันสร้างคือ

1. เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับเรื่องสิทธิหน้าที่ความเป็นจริงในสังคม เคารพตนเอง เคารพในศีลธรรมและประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม
2. มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเคารพซึ่งกันและกัน และความสามัคคี
3. เข้าใจในการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นพลเมืองของประเทศเพื่อประโยชน์ของสมาชิกทุกคน

4. เคารพกฎหมายและดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมายที่มีเหตุผลและเป็นธรรม
5. มีจิตใจเปิดกว้างและพร้อมที่ปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้
6. เป็นคนมีความรับผิดชอบผูกพันกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป
7. มีจิตใจที่เป็นธรรม ไม่มีอคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน

บทบาทของประชาชนในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่แค่การใช้สิทธิในการเลือกตั้งนาน ๆ ครั้ง และพยายามเลือกคนดีคนเก่งมาบริหารประเทศเท่านั้น ประชาชนต้องชวนชวน ศึกษา พัฒนาตนเอง ใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองที่ดีเข้าไปแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศในการตัดสินใจ เรื่องการใช้ทรัพยากรของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน จังหวัด และประเทศอย่างแข็งแกร่ง และอย่างสม่ำเสมอด้วย

2. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เป็นสื่อที่ถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองเช่นกัน เนื่องจากว่าในขณะนั้นประเทศไทย กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 วิทยุกระจายเสียงจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือของรัฐในการสื่อสาร เผยแพร่ข่าวสาร และนโยบายสู่สาธารณชนไปพร้อม ๆ กัน

วิทยุชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การเกิดของวิทยุชุมชนสอดคล้องกับกระแสหลักความต้องการเสรีภาพการสื่อสารตามระบอบของสังคมประชาธิปไตย และการขยายตัวทางธุรกิจ การเมือง ทำให้มีผู้ใช้ช่องทางสื่อวิทยุชุมชนเป็นการแสดงออกทางเสรีภาพในการเลือกนำเสนอเนื้อหาที่ไม่มีอยู่ในสื่อกระแสหลัก เป็นการแสดงออกถึงสิทธิการใช้สื่อของภาคประชาชน และบ้างก็ใช้สร้างฐานเสียงเพื่อประโยชน์ทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น วิทยุชุมชนมีรูปแบบบริหารจัดการเช่นเดียวกับวิทยุระดับอื่น หรือวิทยุกระแสหลัก เพียงแต่มีขนาดองค์กรที่เล็กกว่า ตั้งอยู่ในชุมชน เครื่องส่งมีกำลังส่งต่ำ เนื่องจากมีพื้นที่การออกอากาศเฉพาะและจำกัดตามหลักเกณฑ์ของวิทยุชุมชนกำหนดไว้ (ประสิทธิ์ ทิมพูลิ 2449:) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานสำหรับวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 วิทยุชุมชนสัมพันธ์ริมปิง ต.ริมปิง อ.เมือง จ. ลำพูน

วิทยุชุมชนสัมพันธ์ริมปิง ส่งกระจายเสียงในระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 87.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00 น. - 22.00 น. ก่อตั้งขึ้นโดยชุมชนตำบลริมปิง และชุมชนใกล้เคียง มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 5 คน นายประพาส ไชยวงศ์ศรี เป็นผู้ดูแลสถานี ตั้งอยู่เลขที่ 218/3 ม.6 ต.ริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน รูปแบบของรายการ เช่น รายการข่าว รายการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น รายการเพลง รายการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และรายการที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่รับฟังมีส่วนร่วมในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ
2. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงได้รับรู้
3. เพื่อนำสาระที่มีประโยชน์ต่อชุมชนมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในชุมชนและทั่วไป ส่วนราชการ และองค์กรเอกชน

2.2 วิทยุชุมชนกู่เต้า ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนกู่เต้า ก่อตั้งขึ้นโดยสมาชิกชุมชนกู่เต้า สมาชิกอพพร.บ้านกู่เต้า ชมรมผู้สูงอายุ ส่งกระจายเสียงออกอากาศด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่น 88.50 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่เลขที่ 126/1 หมู่ที่ 1 ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน มี นายสมภู อะโน เป็นผู้ดูแลสถานีวิทยุชุมชนกู่เต้า โดยเริ่มออกอากาศตั้งแต่เวลา 08.00 น. - 18.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารในชุมชนบ้านกู่เต้า
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

4. เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารของชุมชนบ้านกู่เต้าและใกล้เคียง
กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ชุมชนกู่เต้าและพื้นที่ใกล้เคียง

2.3 วิทยุชุมชนเสรีศักดิ์ศรีคนลำพูน ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนเสรีศักดิ์ศรีคนลำพูน จัดตั้งโดยกลุ่มองค์กรภาคประชาชนธุรกิจยานนิคมอุตสาหกรรมลำพูน เครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหาร และชมรมผู้ประกอบการหอพัก ตั้งอยู่เลขที่ 159/180 หมู่บ้านกู่ควิวแลนด์ ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 88.75 เมกะเฮิร์ตซ์

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
5. เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคิดวิเคราะห์อันเกิดประโยชน์ต่อ

ชุมชนส่วนรวม

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป เยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงานในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

2.4 วิทยุชุมชนตำบลต้นธง ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนตำบลต้นธง ก่อตั้งโดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง องค์กรกำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลต้นธง คณะกรรมการสตรีตำบลต้นธง และผู้ประกอบการในตำบลต้นธง เพื่อต้องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากความรู้จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบจากคลื่นวิทยุแห่งนี้ รวมทั้งสนับสนุนรายการบันเทิงที่ไม่มีผลกระทบต่อผู้ใด สถานีวิทยุชุมชนตำบลต้นธง ตั้งอยู่เลขที่ 200 หมู่ 10 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน มีคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุจำนวน 10 คน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 07.00 น. - 17.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสถานที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในตำบลต้นธงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ
2. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

3. เพื่อสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนตำบลต้นธง และการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเยาวชน

5. เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์วัฒนธรรม

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในพื้นที่ตำบลต้นธง และพื้นที่ใกล้เคียงที่สามารถรับฟังได้

2.5 วิทยุชุมชนปฏิบัติธรรมวัดคายน้อย ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนปฏิบัติธรรมวัดคายน้อย ตั้งอยู่สำนักปฏิบัติธรรมวัดคายน้อย ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน ออกอากาศในระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 83.50 เมกะเฮิร์ตซ์ โดยมีนายธนภฤต สุวรรณพรหม เป็นผู้ดูแล ออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00 น. - 18.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน
2. เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้ด้านพระพุทธศาสนา
3. ส่งเสริมสนับสนุนเยาวชนให้สนใจ และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชน และประชาชนทั่วไป

2.6 วิทยุชุมชน เอฟ เอ็ม 90.00 เมกะเฮิร์ตซ์ ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชน เอฟ เอ็ม 90.00 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่เลขที่ 189 หมู่ 15 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน มีนางภาวิกร ยศพิมสาร เป็นผู้ดูแลสถานี ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 90.00 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 06.00 น. - 22.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนให้กับชุมชน และพนักงานโรงงานในเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ข่าวสารทั้งในท้องถิ่นและส่วนกลาง
3. เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
4. เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมสินค้า OTOP ของชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย
ประชาชนทั่วไป ร้านค้าปลีก เยาวชน และพนักงาน โรงงานในเครือสหพัฒน์
จังหวัดลำพูน

2.7 วิทยุชุมชนคนทะเลปุ่น ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนคนทะเลปุ่น ตั้งขึ้นโดยชมรม อสม.ตำบลป่าสัก ชมรมแม่บ้าน และ คณะกรรมการผู้สูงอายุตำบลป่าสัก ตั้งอยู่เลขที่ 54/1 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน ส่งกระจายเสียง ด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 90.25 เมกะเฮิร์ตซ์ มีนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ เป็นผู้ดูแล ออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 07.00 น. - 21.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารในชุมชนตำบลป่าสัก ด้านการเมืองท้องถิ่น
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน
3. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับเยาวชน
4. เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมการเรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตยโดยประชาชนมี

ส่วนร่วม

5. เป็นศูนย์กลางการบริการข่าวสารสำหรับผู้ติดเชื้อในชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก เยาวชน กลุ่มผู้ติดเชื้อและพนักงาน โรงงาน

2.8 วิทยุชุมชนเพื่อคนใช้แรงงาน ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนเพื่อคนใช้แรงงาน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 104.00 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 06.00 น. - 22.00 น. มี น.ส.บัวจันทร์ หยกศรีศรี เป็นผู้ดูแลสถานีวิทยุ ได้เริ่มออกอากาศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่ได้มุ่งหวังกำไรทางธุรกิจ ต้องการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเป็นศูนย์กลางร่วมข่าวสารการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพนักงาน โรงงานในเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีพนักงานทั้งหมดจำนวน 3,000 คน อีกทั้งยังส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ภาคประชาชน โดยเน้นที่พนักงาน โรงงานเป็นกลุ่มเป้าหมาย

2.9 วิทยุชุมชนวิสาหกิจตลาดลำพูนจตุจักร ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนวิสาหกิจชุมชนตลาดลำพูนจตุจักร ตั้งขึ้นโดยองค์กรภาคประชาชน ชมรมผู้ประกอบการค้าขายในตลาดลำพูนจตุจักร ชมรมผู้ผลิตสินค้า OTOP กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ชุมชน และสมาชิกในชุมชนจตุจักร สถานีตั้งอยู่เลขที่ 103 หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน ส่ง

กระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 103.00 เมกะเฮิร์ตซ์ มีนางวาสนา กันทะคำ เป็นผู้ดูแลสถานี ผู้ดำเนินรายการทั้งหมด 10 คน ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 06.00 น. - 24.00 น.

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
2. เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สินค้า OTOP และธุรกิจการค้าของชุมชน

3. เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากชุมชน กับภาครัฐและเอกชน
 4. นำเสนอข้อมูลข่าวสารภายในท้องถิ่นและส่วนกลาง
 5. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบกิจการในตลาดลำพูนจตุจักร เยาวชน

2.10 วิทยุชุมชนคนเมืองหรือภูไทย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนคนเมืองหรือภูไทย ตั้งอยู่เลขที่ 23 ถนนอินททยงศ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 100.50 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 05.00 น. - 24.00 น. โดยมีนางนงลักษณ์ อโนภาส เป็นผู้ดูแลสถานี

วัตถุประสงค์

1. เป็นสื่อกลางเผยแพร่ความรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจต่อชุมชน
2. เป็นศูนย์กลางให้ชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้
3. ส่งเสริมการเมืองการปกครองโดยระบบประชาธิปไตย
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน
5. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองลำพูน ส่วนราชการ ร้านค้าในชุมชน

2.11 วิทยุชุมชนสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ต.ริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน

วิทยุชุมชนสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ก่อตั้งโดยชมรมผู้สื่อข่าวจังหวัดลำพูน ส่งกระจายเสียง ด้วยระบบเอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 104.50 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 05.00 น. - 22.00 น. โดยมีนายบุญสมเสถียร ทะพิงค์แก เป็นผู้ดูแลสถานี

วัตถุประสงค์

1. เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน
2. สนับสนุนการจัดการชุมชนให้เข้มแข็งต่อต้านยาเสพติด

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. ให้ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์การสื่อสารแก่ชุมชน
5. เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานตำรวจ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ประชาชนที่สามารถรับฟังคลื่นวิทยุได้

2.12 วิทยุชุมชน ฟันนี่ เอฟ เอ็ม ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน

ตั้งอยู่เลขที่ 1 ถนนรถแก้ว ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบ เอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 98.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ออกอากาศตั้งแต่เวลา 07.00 น. - 24.00 น. ได้เริ่มดำเนินการออกอากาศมาเมื่อ พ.ศ. 2549 โดยเริ่มต้นได้เริ่มออกอากาศการถ่ายทอดสัญญาณเสียงจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ในรายการข่าวภาคเช้า และข่าวต้นชั่วโมง มีการดำเนินรายการเป็นภาคการบันเทิงพร้อมทั้งได้นำเสนอสาระข่าวสารท้องถิ่น ข่าวสารของสถานศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดลำพูน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ องค์กรชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารสู่ชุมชน
2. ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของเยาวชน และประชาชนในชุมชน
3. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
5. ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์จากภาครัฐสู่ท้องถิ่น
6. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของเยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ส่วนราชการ และองค์กร

ท้องถิ่น

2.13 วิทยุชุมชนริมปิงเรดิโอ ต.ริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน

ตั้งอยู่เลขที่ 66 หมู่ 7 ต.ริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน ส่งกระจายเสียงด้วยระบบเอฟ เอ็ม คลื่นความถี่ 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ โดยเริ่มออกอากาศตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นมา ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มสมาชิกอาสาสมัครประชาธิปไตย กลุ่มคนริมปิงรักษ์ประชาธิปไตย ร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชนในตำบลริมปิง มีรูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในการผลิตรายการที่เป็นประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 2. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
 3. ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชน ชุมชนท้องถิ่น
 4. เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมืองที่ก่อเกิดประโยชน์ต่อชุมชน
 5. เป็นศูนย์กลางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่นและส่วนกลาง
 6. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน
- กลุ่มเป้าหมาย
- ประชาชนทั่วไปที่สามารถรับฟังคลื่น 91.25 เมกะเฮิรตซ์ และพื้นที่ใกล้เคียงที่สามารถรับฟังคลื่นวิทยุได้

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีระวรรณ ยังกิจการ (2545: 4) ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชน ของจังหวัดน่าน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมรูปแบบเนื้อหา โครงสร้างรายการวิทยุเพื่อชุมชน ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการโทรศัพท์ ส่งจดหมาย บอกผ่านผู้ดำเนินรายการ ส่วนเนื้อหาและรูปแบบผู้ผลิตรายการเป็นผู้กำหนดเป็นรายการนิตยสารทางอากาศ โครงสร้างการบริหารคณะกรรมการชมรมเป็นผู้กำหนด งานวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการต่อรูปแบบ เนื้อหา และวิธีดำเนินการนั้นได้ตอบสนองความต้องการของชุมชนแล้ว

ธนิต กลิ่นลำดวน (2546: 2) ทำวิจัยเรื่องการบริหารจัดการรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช การวิจัยพบว่าการดำเนินงานรายการวิทยุชุมชนของคนโคราชเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ ผลิตรายการ ผู้ร่วมรายการและอาสาสมัครโทรศัพท์ร่วมรายการ ร้องเรียน ร้องทุกข์ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับฟัง ประเด็นการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของพบว่า ประชาชนไม่มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาลมิได้เกิดจากความต้องการของประชาชน

ชาคริต สูดสายเนตร และคณะ (2547: 1) ได้ศึกษาการใช้สื่อวิทยุท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมประชาคม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รายการของชุมชนเกิดจากเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40

จากกระแสการปฏิรูปสื่อและจากความต้องการเนื้อหาสาระที่สนองตอบความต้องการของชุมชน ซึ่งเนื้อหารายการเป็นรายการสนทนาข่าว และนิตยสารทางอากาศ วิทยุท้องถิ่นมีบทบาทส่งเสริมประชาคม ในด้านด้านการเมือง การปกครองท้องถิ่น เพราะรายการทำหน้าที่ตรวจสอบการทำหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่น และนำเสนอความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทำให้ผู้ฟังมีความเข้าใจการเมืองมากขึ้น และการจัดรายการวิทยุด้วยภาษาท้องถิ่น นำเสนอความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทำให้ผู้ฟังมีความเข้าใจการเมืองมากขึ้น และการจัดรายการด้วยภาษาท้องถิ่น เป็นคุณสมบัติเด่นของรายการเสียงจากชุมชน พัฒนาการวิทยุชุมชนในช่วงก่อตั้งเครือข่าย มีการทำงานร่วมกัน 3 ประการ คือ 1) ธรรมรงค์ให้ความรู้และทำความเข้าใจเรื่องสิทธิในการสื่อสารระดับพื้นที่ สร้างเครือข่ายวิทยุชุมชนในระดับภูมิภาค และประสานกับแนวร่วมระดับภูมิภาค พัฒนาการช่วงการเรียนรู้ ได้มีการเรียนรู้การผลิตรายการวิทยุชุมชน เรียนรู้เรื่องเครื่องมือซึ่งพบปัญหา ความไม่คุ้นเคยกับเครื่องมือในห้องส่ง และเครื่องส่งขาดข้องจนต้องปิดสถานี และพัฒนาการช่วงการปรับตัวนั้น พบข้อสรุป 2 ข้อ คือ 1) การมีส่วนร่วมและอุปสรรค โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดผังรายการ กรอบเนื้อหา แต่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการผลิต เนื่องจากขาดความรู้สึกร่วมทั้งในการเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ขาดความมั่นใจในการผลิตรายการ ไม่คุ้นเคยกับการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุ ไม่กล้าเข้าร่วมฝึกอบรมและไม่รู้จักช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วม 2) การปรับตัวของวิทยุชุมชน พบว่า ทั้ง 2 สถานี จัดผังรายการให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่มผู้นำทั้งสองเครือข่ายได้เสนอทางออกสำหรับการพัฒนาวิทยุชุมชนว่า สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ควรเข้าไปสนับสนุนทั้งการฝึกอบรมการผลิตรายการวิทยุ รวมทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจกับสมาชิกเรื่องสิทธิในการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานีวิทยุชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ พบว่า ส่วนมากเป็นการวิจัยในเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการวิทยุชุมชน แต่ยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษา เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย และสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และศึกษาปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการตามบทบาทของวิทยุชุมชน โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง และประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1.1.1 ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง จำนวน 51 คนประกอบด้วย

1) ผู้บริหารวิทยุชุมชน	จำนวน 13 คน
2) ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน	จำนวน 26 คน
3) ผู้ร่วมดำเนินรายการ	จำนวน 10 คน
4) เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน	จำนวน 2 คน

1.1.2 ประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแยกตามที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร

ตำบล	ประชากร (คน)
ริมปิง	7,280
ศรีบัวบาน	9,031
มะเขือแจ้	13,839
ต้นธง	9,858
ป่าสัก	10,687
เมืองลำพูน	14,815
รวม	65,511

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2550

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (sample) ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่รับฟังวิทยุชุมชนที่อาศัยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างแบบที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (non - probability sampling) แบ่งสัดส่วนแยกตามที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชน โดยใช้การคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ระดับความคลาดเคลื่อน .05 กำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- n = ขนาดกลุ่มประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง
 เท่าที่จะยอมรับได้

การวิจัยครั้งนี้ จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย 65,511 คน และจากการคำนวณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ของที่ตั้งสถานีวิทยุชุมชน แบ่งได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนประชากรทั่วไป	จำนวนตัวอย่าง
ตำบลริมปิง	7,280	44
ตำบลศรีบัวบาน	9,031	55
ตำบลมะเขือแจ้	13,839	85
ตำบลต้นธง	9,859	60
ตำบลป่าสัก	10,687	65
ตำบลในเมือง	14,815	90
รวม	65,511	399

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

2.1.1 แบบสัมภาษณ์ (interview) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์แบบเจาะจงสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนโดยตรง จำนวน 51 คน สัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทกับการส่งเสริมประชาธิปไตย และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यุชุมชน มีสาเหตุมาจากที่ใดบ้าง และข้อเสนอแนะที่ควรนำมาปรับปรุงและปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินของวิद्यุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2.1.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยสอบถามจากประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 399 คน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลใช้แบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสถานีวิद्यุที่รับฟังในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน ดังนี้

(1) บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองมากนักน้อยเพียงใด เช่น นำเสนอข่าวสารทางการเมืองโดยตรงไปตรงมา นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ นำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง

(2) บทบาทในการควบคุมทางการเมืองมากนักน้อยแค่ไหน เช่น การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณของข้อมูลอย่างพอดี การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มี

ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์

(3) บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง เช่น การเจรจา การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิทางการเมืองที่มีสิทธิรวมตัวเพื่อตั้งพรรคการเมือง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน โดยมุ่งเน้นถึงวิถีประชาธิปไตย ดังนี้

(1) การนำเสนอสาระข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มากน้อยเพียงใด ได้แก่ เสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์มีข้อมูลถูกต้องและมีเหตุผล ให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อข้อมูลข่าวสาร รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อหาเหตุผลและความถูกต้อง

(2) การส่งเสริมที่มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากน้อยแค่ไหน ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ การมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้ฟัง และแก้ไขความขัดแย้งที่แตกต่างกันอย่างสันติ

(3) การส่งเสริมที่มุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมายมากน้อยเพียงใด ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลด้านกฎหมายที่สำคัญที่ประชาชนควรรู้ การดำเนินรายการอย่างมีระเบียบปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง

(4) การส่งเสริมที่มุ่งให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มากน้อยแค่ไหน ได้แก่ ให้ความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วนน้อย

(5) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบใดมากที่สุด ได้แก่ 1) การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ 2) การเล่าข่าวจากโทรทัศน์ 3) การอ่านข่าวหรือเล่าข่าวโดยให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอโดยการโทรศัพท์ (โฟนอิน) 4) การสนทนาข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังโดยการสนทนาโต้ตอบในช่วงดำเนินรายการ

(6) การนำเสนอรายการเป็นที่สนใจของประชาชนอย่างน้อยเพียงใด ได้แก่ 1) รายการข่าวการเมือง 2) รายการข่าวทั่วไป 3) รายการบันเทิง 4) รายการส่งเสริมวัฒนธรรม 5) รายการส่งเสริมอาชีพ 7) รายการสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของวิทยุชุมชนที่มีผลต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งได้แยกปัญหาออก ดังนี้

(1) ปัญหาจากบุคลากร ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) ปัญหาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเนื้อหาไม่ชัดเจนเสนอข่าวด้านเดียว ข้อมูลมีสาระน้อยเกินไปไม่สามารถจับประเด็นได้ เนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาได้

(3) ปัญหาจากประชาชนทั่วไป ได้แก่ ไม่สนใจรับฟังข่าวที่เป็นประชาธิปไตย ไม่มีเวลารับฟัง รับฟังไม่ได้ สัญญาณไม่ชัดเจน

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

2.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สรุปรอบแนวคิด ขอบเขตการวิจัย และวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.3 สร้างแบบสอบถามโดยการนำประเด็นที่ได้จากการศึกษาไปจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด

2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษาและความเหมาะสมของแบบสอบถาม

2.2.5 นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงคำถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคำถามตามความเหมาะสม

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 30 ชุด โดยหาค่าความเชื่อมั่นมีผลเท่ากับ .97

2.2.7 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีคุณภาพก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และรับคืนด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง จำนวน 51 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยุชุมชน จำนวน 13 คน ผู้ดำเนินรายการ จำนวน 26 คน ผู้ร่วมดำเนินรายการ จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน จำนวน 2 คน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาข้อมูล (Descriptive Analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยตามวัตถุประสงค์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไควสแควร์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ระดับการวัดประเภทข้อมูลนามบัญญัติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) และค่าร้อยละ (percentage)

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2.5 การวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง โดยการใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้วยค่าสถิติ ไคว์สแควร์ (chi-square)

การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนประจำระดับแต่ละระดับและเกณฑ์ในการแปรผลข้อมูล

แบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสถานที่รับฟัง รับฟังวิทยุในช่วงเวลาใด มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มีน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยสุด

แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มีน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยสุด

แบบสอบถามส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มีน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
---------	---------	-----------

ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยสุด

การกำหนดช่วงระยะห่างระหว่างชั้น มีสูตรดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ระยะห่างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= \frac{4}{5} \\
 &= .80
 \end{aligned}$$

ในการแปรผลผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ซึ่งเป็นการกำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน

2.1 บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง

2.2 บทบาทในการควบคุมทางการเมือง

2.3 บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน

3.1 การดำเนินรายการที่ได้นำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

3.2 การดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.3 การดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย

3.4 การดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3.5 รูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

3.6 รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

4.1 ปัญหาด้านบุคลากร

4.2 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล

4.3 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป ที่อาศัยในพื้นที่ที่ตั้งของวิถุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสถานที่ที่รับฟัง และช่วงเวลาที่รับฟัง

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	44.86
หญิง	220	55.14
รวม	399	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	24	6.02
21 – 30 ปี	79	19.80
31 – 40 ปี	106	26.57
41 – 50 ปี	110	27.57
เกินกว่า 50	80	20.05
รวม	399	100.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	78	19.55
มัธยมศึกษาตอนต้น	69	17.29
มัธยมศึกษาตอนปลาย	104	26.07
อนุปริญญา	62	15.54
ปริญญาตรี	76	19.05
สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.51
รวม	399	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	38	9.52
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	24	6.02
ธุรกิจส่วนตัว	92	23.06
แม่บ้าน	57	14.29
อื่นๆ (เช่น ลูกจ้าง พนักงาน)	188	47.12
รวม	399	100.00
รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000	139	34.84
5,000 – 10,000	163	40.85
10,001 – 15,000	53	13.28
15,001 – 20,000	23	5.77
มากกว่า 20,001	21	5.26
รวม	399	100.00
จำนวนสถานที่ที่รับฟัง		
1 สถานที่	97	24.31
2 สถานที่	135	33.83
3 สถานที่	64	16.04
4 สถานที่	36	9.03
มากกว่า 4 สถานที่	67	16.79
รวม	399	100.00
ช่วงเวลาที่รับฟัง		
ก่อนเวลา 08.00 น.	93	23.31
ช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น.	114	28.57
ช่วงเวลา 13.00 – 17.00 น.	46	11.53
ช่วงเวลา 17.00 – 20.00 น.	100	25.06
หลังเวลา 20.00 น.	46	11.53
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.14 และที่เหลือเป็นเพศชายจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 44.86

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.57 รองลงมาอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.57 กลุ่มอายุเกิน 50 ปี มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.05 และกลุ่มอายุระหว่าง 20 – 30 ปี มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 ในขณะที่กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.07 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 การศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.55 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.29 การศึกษาระดับอนุปริญญาตรีมีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.54 ในขณะที่การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุดมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.51

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอาชีพอื่นๆ เช่น ลูกจ้าง พนักงาน เป็นต้น มีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.12 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัวมีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.06 เป็นแม่บ้านมีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 รับราชการมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ในขณะที่กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02

รายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีรายได้โดยประมาณอยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.85 รองลงมาเป็นรายได้ต่ำกว่า 5,000 มีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.84 รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 ส่วนรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.76 ในขณะที่กลุ่มที่มีจำนวนน้อยสุดมีรายได้มากกว่า 20,001 มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26

จำนวนสถานที่รับฟัง ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดรับฟังวิทยุชุมชน 2 สถานี มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.83 รองลงมารับฟัง 1 สถานี มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.31 รับฟังมากกว่า 4 สถานี มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.79 ในขณะที่มีผู้รับฟัง 3 สถานีมีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.04 และผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนน้อยสุดรับฟัง 4 สถานี มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02

ช่วงเวลาที่รับฟัง ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดรับฟังในช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น. มีจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาเป็นการรับฟังในช่วงเวลา 17.00 – 20.00 น. มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.06 และรับฟังก่อนเวลา 08.00 น. มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.31 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนน้อยสุดรับฟังในช่วงเวลา 13.00 – 17.00 น. และรับฟังหลัง 20.00 น. มีจำนวน 46 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.53

2.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคล	ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ คน (ร้อยละ)	ผู้บริหารสถานีวิทย์ชุมชน คน (ร้อยละ)
เพศ		
ชาย	20 (56.00)	7 (54.00)
หญิง	16 (44.00)	6 (46.00)
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)
อายุ		
20 – 30 ปี	8 (22.00)	-
31 – 40 ปี	20 (56.00)	2 (15.00)
41 – 50 ปี	6 (17.00)	9 (70.00)
มากกว่า 50 ปี	2 (5.00)	2 (15.00)
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)
การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3 (8.00)	4 (31.00)
อนุปริญญา	17 (47.00)	1 (8.00)
ปริญญาตรี	13 (36.00)	5 (38.00)
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (8.00)	3 (23.00)
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนิน	ผู้บริหารสถานีวิทยชุมชน
	รายการ คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	8 (22.00)	13 (100.00)
เกษตรกร	1 (3.00)	-
รับราชการ	4 (11.00)	-
รับจ้าง	14 (39.00)	-
สื่อมวลชน	9 (25.00)	-
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000	8 (22.00)	-
5,000 – 10,000	17 (48.00)	1 (8.00)
10,001 – 15,000	9 (25.00)	8 (61.00)
มากกว่า 15,000	2 (5.00)	4 (31.00)
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)
จำนวนสถานที่ดำเนินรายการ/ จำนวน		
สถานี (กรณีผู้บริหารวิทยชุมชน)		
1 สถานี	23 (64.00)	12 (92.00)
2 สถานี	10 (28.00)	1 (8.00)
3 สถานี	3 (8.00)	-
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)
ช่วงเวลาดำเนินรายการ		
ก่อน 08.00 น.	1 (3.00)	1 (8.00)
08.00 – 12.00 น.	10 (28.00)	3 (23.00)
12.00 – 17.00 น.	14 (39.00)	1 (8.00)
17.00 – 20.00 น.	8 (22.00)	-
หลัง 20.00 น.	3 (8.00)	-
ไม่ได้ดำเนินรายการ	-	8 (61.00)
รวม	36 (100.00)	13 (100.00)

จากตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง โดยแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ

เพศ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และที่เหลือเป็นเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00

อายุ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 อายุระหว่าง 40 – 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และมากกว่า 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

การศึกษา ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนเท่ากัน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

อาชีพ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาประกอบอาชีพสื่อมวลชนจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 รับราชการจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และประกอบอาชีพเกษตรกรมีน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00

รายได้ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รายได้ต่ำกว่า 5,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และรายได้มากกว่า 15,000 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

จำนวนสถานีวิทยุชุมชนที่ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ส่วนใหญ่ดำเนินรายการ 1 สถานี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาดำเนินรายการ 2 สถานี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และส่วนน้อยดำเนินรายการ 3 สถานี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

ช่วงเวลาดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดดำเนินรายการช่วงเวลา 12.00 – 17.00 น. จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น. จำนวน 10 คน คิดเป็น 28.00 ช่วงเวลา 17.00 – 20.00 น. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ

22.00 ดำเนินรายการหลังเวลา 20.00 น. จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 น้อยสุดดำเนินรายการก่อนเวลา 08.00 น. มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารวิเทศชน

เพศ ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 และเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00

อายุ ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนเท่ากัน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

การศึกษา ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 การศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน ส่วนการศึกษาระดับอนุปริญญา มีน้อยสุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

อาชีพ ผู้บริหารวิเทศชนทุกคนประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 100.00

รายได้ ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 รองลงมาได้มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ส่วนรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท มีจำนวนน้อยสุดคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

จำนวนสถานที่บริหารวิเทศชน ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่บริหารสถานี่เพียง 1 สถานี่ มีจำนวนมากที่สุด 12 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 และบริหาร 2 สถานี่ มีน้อยสุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

ช่วงเวลาดำเนินรายการ ผู้บริหารวิเทศชนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินรายการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 รองลงมาดำเนินรายการในช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น. มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 ส่วนดำเนินรายการในช่วงก่อนเวลา 08.00 น. มีจำนวนเท่ากัน กับดำเนินรายการในช่วงเวลา 12.00 – 17.00 น. คือจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

ส่วนที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน จำนวน 2 คน เป็นเพศหญิง 1 คน เพศชาย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ทั้ง 2 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 20 – 30 จำนวน 1 คน และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท 1 คน และมีรายได้ ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 บทบาทของวิद्यชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यชุมชน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่ ที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง บทบาทในการควบคุมทางการเมือง บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 4.3 บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง

บทบาทของวิทยุชุมชน	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด			
1. นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา	149 (37.30)	138 (34.60)	82 (20.60)	30 (7.50)	-	4.02	0.94	มาก
2. นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ	171 (42.90)	132 (33.10)	85 (21.30)	11 (2.80)	-	4.16	0.85	มาก
3. นำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง	168 (42.10)	134 (33.60)	71 (17.80)	25 (6.30)	1 (0.30)	4.11	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย							4.12	มาก

จากตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน ในประเด็นบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในเด็นย่อยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือนำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง ($\bar{X} = 4.11$) และนำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 4.02$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 เห็นด้วยในระดับมาก

ในขณะการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 เห็นด้วยในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ในประเด็นบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันต่อบทบาทของวิทยุชุมชน ที่มีหน้าที่สำคัญ คือการสื่อสารเพื่อให้ผู้รับสารที่เป็นผู้ฟังทางวิทยุชุมชนได้รับรู้ และเข้าใจต่อสารนั้น โดยเฉพาะการสื่อสารที่เกี่ยวกับการเมืองซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน

นายรัฐชัย มาละพิงค์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “ได้ดำเนินรายการเกี่ยวกับข่าวการเมืองเป็นประจำ และนำเสนอข่าวการเมืองจากแหล่งข้อมูลที่สามารถเชื่อถือ และอ้างอิงได้ เพราะก่อนที่จะดำเนินรายการจะอ่านข่าวที่สนใจจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับ และนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะนำเสนอข่าวไปสู่ผู้ฟัง”

นายนิกร แพงคำ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 100.5 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “การดำเนินรายการที่เป็นข่าวการเมืองในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผมคิดว่าได้รับความสนใจจากผู้ฟังมาก ถึงแม้ว่าจะดำเนินรายการภาคบันเทิง เช่น รายการเพลงลูกทุ่ง แต่ก็ได้นำเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวกับการเมืองมาเล่าสู่ผู้ฟังเป็นประจำ สลับกับรายการเพลง ผู้ฟังก็มักจะโทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองพร้อมๆ กับขอฟังเพลงไปด้วย”

เช่นเดียวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 103.0 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองปัจจุบันเป็นเรื่องที่ผู้ฟังให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นการนำเสนอข่าวต้องตรงไปตรงมา สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาได้ และต้องระมัดระวังการนำเสนอข่าวที่พาดพิงถึงบุคคลอื่นด้วย ในส่วนของการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยสำหรับประชาชนนั้น ในฐานะสื่อวิทยุชุมชนยังต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง”

ตารางที่ 4.4 บทบาทในการควบคุมทางการเมือง

บทบาทของวิทยุชุมชน	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี	148 (37.10)	139 (34.80)	80 (20.10)	32 (8.00)	-	4.01	0.95	มาก
2. การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล	170 (42.60)	130 (32.60)	89 (22.30)	10 (2.50)	-	4.15	0.85	มาก
3. การรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์	167 (41.90)	133 (33.30)	71 (17.80)	26 (6.50)	2 (0.50)	4.10	0.95	มาก
รวมเฉลี่ย						4.11	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน ในประเด็นการควบคุมทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.11) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของข้อมูล (\bar{X} = 4.15) รองลงมาการรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์ (\bar{X} = 4.10) และการรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี (\bar{X} = 4.01)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 148 คิดเป็นร้อยละ 37.10 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 เห็นด้วยในระดับมาก

ในขณะการรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 เห็นด้วยในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ในประเด็นบทบาทในการควบคุมทางการเมือง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันต่อบทบาทของวิทยุชุมชน ที่มีหน้าที่ให้ข้อมูลที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบควบคุมทางการเมือง ซึ่งต้องอาศัยปรากฏการณ์ทางการเมืองในการเคลื่อนไหวข้อมูล โดยต้องนำข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและมีปริมาณข้อมูลพอดี และมีแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

นายวิโรจน์ สายพันธ์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 103.0 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองต้องคำนึงถึงผลที่ตามมา เช่น การนำเสนอข่าวที่มีข้อมูลน้อยเกินไป ก็ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบข่าวสารน้อยไม่ครบถ้วน หรือถ้านำเสนอข่าวที่มีข้อมูลมากเกินไปก็ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบแต่ไม่เข้าใจเพราะว่ามีข้อมูลมากเกินไป เพราะฉะนั้นการนำเสนอข่าวทางการเมือง ต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เรารู้ได้จริง และต้องมีเนื้อหาที่พอดีไม่มากเกินไปจนเกินไปนัก และที่สำคัญต้องรวดเร็วด้วย”

นายกิติพันธ์ สายอาศูร ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “สื่อวิทยุชุมชนมีความสำคัญความเคลื่อนไหวทางการเมืองมากครับ สังเกตได้จากการรับฟังจากการถ่ายทอดผ่านจานดาวเทียมจากช่อง พีเพิล ชาแนล เป็นจำนวนมาก รายการอื่นๆ แทบไม่ได้ออกอากาศเลยครับ”

เช่นเดียวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 Mhz ให้ความคิดเห็นว่า “ปัจจุบันการนำเสนอข่าวการเมืองทางวิทยุชุมชนเป็นเรื่องสำคัญต่อผู้ฟัง ผู้ดำเนินรายการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน เนื่องจากการเมืองมีส่วนกำหนดเศรษฐกิจ และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน การสื่อสารที่มีแหล่งข้อมูลที่ยอมรับและน่าเชื่อถือของประชาชน มีส่วนกำหนดให้กระบวนการทางการเมืองเคลื่อนไหว หรือหยุดนิ่งได้ เช่นการเรียกร้องชุมนุมของกลุ่มคนที่ไม่พอใจการดำเนินงานของรัฐบาลปัจจุบัน”

ตารางที่ 4.5 บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บทบาทของวิทยุชุมชน	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง	148 (37.10)	140 (35.10)	80 (20.10)	31 (7.80)	-	4.02	0.94	มาก
2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง เช่น การเจรจา การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์	170 (42.60)	132 (33.10)	87 (21.80)	10 (2.50)	-	4.16	0.94	มาก
3. ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิทางการเมือง เช่นการมีสิทธิรวมตัวเพื่อตั้งพรรคการเมือง	167 (41.90)	135 (33.80)	71 (17.80)	26 (6.50)	-	4.11	0.92	มาก
รวมเฉลี่ย							4.13	มาก

จากตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน ในประเด็นบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.11$) และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ ($\bar{X} = 4.02$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 เห็นด้วยในระดับมาก

ประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 เห็นด้วยในระดับมาก

ในขณะที่การส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80 เห็นด้วยในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ในประเด็นบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่า การส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานที่คนไทยทุกคนควรรับรู้ถึงสิทธิของตนเอง และผู้สื่อสาร หรือผู้ดำเนินรายการต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยพอสมควร โดยเฉพาะความรู้เรื่องสิทธิทางการเมืองของประชาชน ยังต้องทำความเข้าใจ แล้วสื่อสารผ่านวิทยุชุมชนเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจด้วย

นายสุคเขต พงษ์มณี ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน และผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 Mhz ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อเรื่องนี้ว่า “การส่งเสริมให้ผู้ฟังหรือประชาชนได้เข้าใจเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิทางการเมืองนั้น ผู้ดำเนินรายการจะต้องเข้าใจก่อน แล้วถึงจะสื่อสารให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจควรทำเป็นประจำสม่ำเสมอ อีกทั้งต้องมีวิธีการนำเสนอที่ทำให้ผู้รับฟังไม่รู้สึกเบื่อและสนใจที่จะติดตามรับฟังได้อยู่เป็นประจำ”

ตอนที่ 3 การส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่ที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ การนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และรายการที่สนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 4.6 การนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

การส่งเสริม ประชาชนไปโดย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. นำเสนอข่าวสารใน เชิงสร้างสรรค์มีข้อมูล อย่างถูกต้องและมี เหตุผล	92 (23.10)	216 (54.10)	79 (19.80)	11 (2.80)	1 (0.30)	3.97	0.85	มาก
2. ให้ประชาชนมีโอกาส แสดงความคิดเห็นอย่าง มีเหตุผลต่อสาระข้อมูล ที่ได้นำเสนอ	69 (17.30)	227 (56.9)	86 (21.06)	16 (4.00)	1 (0.30)	3.87	0.75	มาก
3. ฟังความคิดเห็นที่ แตกต่างกันของ ประชาชนต่อข้อมูล ข่าวสารเพื่อค้นหา เหตุผลและความถูกต้อง	59 (14.80)	226 (56.6)	97 (24.30)	16 (4.00)	1 (0.30)	3.82	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย						3.89	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาชนไปโดย ในประเด็นการนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลอย่างถูกต้องและมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อสาระข้อมูลที่ได้นำเสนอ ($\bar{X} = 3.87$)

และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง ($\bar{X} = 3.82$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นนำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลอย่างถูกต้องและมีเหตุผล พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 เห็นด้วยระดับมาก รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อสาระข้อมูลที่ได้นำเสนอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่ประเด็นการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในประเด็นการนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการนำเสนอข่าวสารที่สร้างสรรค์มีข้อมูลที่ถูกต้องรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวสารที่ได้ดำเนินรายการ และอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่แตกต่างกันเพื่อหาเหตุผลและความถูกต้อง เช่น

นายรัฐชัย มาละพิงค์ ผู้ดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิรตซ์ มีความคิดเห็นว่า “การนำเสนอข้อมูลที่สร้างสรรค์และเป็นข้อมูลจริงทำให้ผู้ฟังสนใจรับฟังและสนใจมาก และได้โทรศัพท์แสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอเป็นประจำ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องใช้ความอดทนในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งต่างก็มีเหตุผลในความคิดเห็นนั้น”

เช่นเดียวกับนางสาวกรรณิการ์ วิจิตรสกลการณีย์ ผู้ดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 98.25 เมกะเฮิรตซ์ ที่มีความคิดเห็นว่า “ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โฟนอินเข้ามาในช่วงดำเนินรายการเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลที่นำเสนอ พร้อมทั้งได้พูดคุยโต้ตอบถึงเหตุผลของความคิดเห็นนั้น ว่าเห็นด้วยหรือไม่ เพราะอะไร แล้วจะต้องทำอย่างไร”

ส่วนที่นายอานวย คำฟู ได้ร่วมดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ มีความคิดเห็นว่า “ผู้ฟังส่วนใหญ่ต่างก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อข่าวสารที่นำเสนอ ในฐานะผู้ดำเนินรายการต้องวางตัวเป็นกลาง ต้องตั้งใจรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง แม้ว่าบางคนเห็นด้วย บางคนก็ไม่เห็นด้วย ซึ่งแต่ละคนก็มีสิทธิ์ที่แสดงความคิดเห็นของตนเองได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชนในเขตตำบลในเมือง คลื่น 105.5 เมกะเฮิร์ตซ์ มีความเห็นว่า “ปัจจุบันสิทธิเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญโดยเฉพาะข่าวที่ได้นำเสนอออกไป ทำให้ผู้ฟังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้โดยใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลาง”

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชนในเขตตำบลป่าสัก คลื่น 103.0 เมกะเฮิร์ตซ์ มีความเห็นว่า “วิทยุชุมชนถือเป็นสื่อวิทยุที่ผู้ฟังติดตามได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นข้อมูล หรือข่าวที่ออกอากาศไป ต้องเป็นข่าวที่เป็นจริงและถูกต้อง การให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวนั้นมีหลายวิธี เช่น การโทรศัพท์ การส่งจดหมาย ล้วนแล้วแต่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ฟังได้ใช้สิทธิในการแสดงออกทางความคิดเห็น”

นางพรสวรรค์ ศิริอินทรাত্র ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน มีความคิดเห็นว่า “วิทยุชุมชนมีส่วนส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็น และเป็นช่องทางที่ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เพราะฉะนั้นควรนำเสนอข่าวหรือข้อมูลที่บังเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด”

ตารางที่ 4.7 การมุ่งให้ประชาชนรู้จักประเมินประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด			
1.เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนิน รายการ	60 (15.00)	237 (59.40)	79 (19.80)	21 (5.30)	2 (0.50)	3.83	0.76	มาก
2.ผู้ดำเนินรายการมี ความอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มี ความเห็นที่แตกต่างจาก ตนเอง	42 (10.50)	239 (59.90)	90 (22.60)	28 (7.00)	0 (0.00)	3.74	0.74	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3.ผู้ดำเนินรายการ ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้ฟัง และแก้ไข ความขัดแย้งของความ คิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างสันติ	45	225	111	18	0	3.74	0.71	มาก
รวมเฉลี่ย						3.77	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน ในประเด็นการมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมาผู้ดำเนินรายการมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่างจากตน และผู้ดำเนินรายการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง และแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสันติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.74$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นผู้ดำเนินรายการมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่างจากตนเอง พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่ประเด็นผู้ดำเนินรายการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง และแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างสันติ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จำนวน 225

คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในประเด็นการให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องมีความอดทนที่จะรับฟังความคิดเห็นนั้นถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่ต่างจากตนเอง และยอมอดทนรับฟังเพื่อนำข้อคิดเห็นนั้นมาปรับปรุงแก้ไข หรือนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อลดความขัดแย้งของความคิดเห็นที่ต่างกัน เช่น

นายวิฑูร ใจคำ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 103.0 เมกะเฮิร์ตซ์ มีความเห็นว่า “การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โพนอินแสดงความคิดเห็นมีผลดี คือทำให้ผู้ฟังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งมีหลากหลายความคิดเห็น แต่ในขณะเดียวกันผู้ดำเนินรายการต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากที่ต้องรับฟังความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน และต้องรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในขณะที่ยังดำเนินรายการด้วย”

เช่นเดียวกับนายธรรมศักดิ์ นิลกุล ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 88.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่มีความเห็นว่า “การเป็น ดี เจ เราต้องมีความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินรายการ เราต้องใช้วิจารณญาณในการคิดและสื่อออกมาเป็นคำพูดที่มีเหตุผลเพื่อลดความขัดแย้งแม้ว่าความคิดเห็นนั้นจะแตกต่างจากความคิดของเราเอง”

ส่วนนายสมศักดิ์ บุญอุปะละ อาสาสมัครสาธารณสุข (อ.ส.ม.) ได้ร่วมดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ มีความคิดเห็นว่า “ส่วนมากผู้ฟังมีหลากหลายกลุ่มอย่างเช่นปัจจุบันนี้ก็เป็นที่ยูกันดีว่ามีการแบ่งสีแบ่งฝ่าย มักจะแสดงความคิดเห็นแบบชวททะเลาะกัน ผู้ดำเนินรายการต้องระมัดระวังในเรื่องการนำเสนอข้อมูล ต้องไม่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชนในเขตตำบลต้นธง คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “องค์ประกอบสำคัญของวิทยุชุมชนแต่ละสถานี คือผู้ดำเนินรายการ จะต้องใช้ความอดทน ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของความคิดเห็นในขณะที่ยังดำเนินรายการเพื่อมิให้เกิดปัญหาของความขัดแย้งบานปลาย และต้องมีความสามารถที่จะประคับประคองการดำเนินรายการให้อยู่ในกรอบของเวลา และกรอบของกฎหมายด้วย”

นางพรสวรรค์ ศิริอินทราทธ ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “ต้องยอมรับว่าผู้ดำเนินรายการทางวิทยุชุมชนปัจจุบันนี้เก่งขึ้น พูดเก่ง หาข้อมูลเก่ง และมีความสามารถที่ดำเนินรายการได้อย่างมืออาชีพ มีความอดทนรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟังที่แตกต่างกัน อดทนต่อสิ่งรอบข้าง ถือว่าเป็นคุณสมบัติของนักจัดรายการที่ดี”

ตารางที่ 4.8 การมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย

การส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด			
1.นำเสนอข้อมูลที่เป็น สาระด้านกฎหมาย สำคัญที่ประชาชนควรรู้	64 (16.00)	215 (53.90)	96 (24.1)	24 (6.00)	0 (0.00)	3.80	0.78	มาก
2.ดำเนินรายการอย่างมี ระเบียบ ปฏิบัติตาม กรอบของกฎหมายและ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	60 (15.00)	224 (56.10)	95 (23.80)	20 (5.00)	0 (0.00)	3.81	0.75	มาก
3.ส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของ บ้านเมือง	53 (13.30)	234 (58.60)	90 (22.60)	22 (5.50)	0 (0.00)	3.80	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย						3.80	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชนในประเด็นการมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินรายการอย่างมีระเบียบปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ นำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.80$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ประเด็นการดำเนินรายการอย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.10 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่ประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในประเด็นการมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ละเมิดกฎหมาย สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันว่าหลักสำคัญในการดำเนินรายการต้องนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้ ดำเนินรายการอยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมืองไม่ทำผิดกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น เช่น

นายสรวิช ใจแปง ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 90.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “การเป็นผู้ดำเนินรายการควรศึกษาเรื่องกฎหมายมาพอสมควร หรือหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจก่อนที่จะดำเนินรายการและต้องดำเนินรายการอยู่ในกรอบของกฎหมาย ไม่พาดพิงหรือละเมิดสิทธิผู้อื่น ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอยู่เสมอ”

เช่นเดียวกับนายกฤตธัช อ้ายกาศ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 90.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ดำเนินรายการทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายอยู่แล้ว เพราะเรื่องกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญของทุกคน และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยุชุมชนด้วย”

ในขณะที่นางมาลีวรรณ กันยะบุตร ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 104.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “เรื่องกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะกฎหมายที่ใกล้ตัวผู้ฟังมากที่สุด อย่างคลื่นของเราเป็นคลื่นที่มีผู้ฟังเป็นผู้ใช้แรงงานในโรงงาน ก็มักจะนำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานมาออกอากาศเป็นประจำ”

ส่วน พ.ต.ท.อนุวัตร คำสาร สารวัตรจราจร สภ.อ.เมืองลำพูน ได้ร่วมดำเนินรายการวิทยุชุมชนทางคลื่น เอฟ เอ็ม 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “กฎหมายมีความสำคัญต่อ

ประชาชนมาก ได้นำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อประชาชนซึ่งนำมาบังคับใช้สำหรับการสัญจรโดยยานพาหนะ ให้ถูกกฎจราจร และที่สำคัญเพื่อความปลอดภัยในการสัญจรของประชาชนนั่นเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 104.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ได้มีการวางแผนให้ผู้ดำเนินรายการนำเรื่องกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากมาออกอากาศรวมทั้งได้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกฎหมาย เช่น ทนายความ อัยการ มาร่วมดำเนินรายการ เพื่อให้ผู้ฟังได้มีความรู้ด้านกฎหมายมากยิ่งขึ้น”

เช่นเดียวกับผู้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 103.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่ให้ความคิดเห็นว่า “กฎหมายเป็นกฎระเบียบพื้นฐานของประชาชนที่ควรปฏิบัติในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม และเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้ดำเนินรายการและผู้ที่เกี่ยวข้องวิทยุชุมชน ต้องระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลมิให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เนื่องจากวิทยุชุมชนถือว่าเป็นกระบอกเสียงสำหรับประชาชน และผู้ดำเนินรายการต้องศึกษาเรื่องกฎหมายที่สำคัญและใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ทุกคนไม่ทำผิดกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น”

นางพรสวรรค์ ศิริอินทรทาท ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชนทุกคนควรรู้และปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ แต่กฎระเบียบของวิทยุชุมชนผู้ดำเนินรายการหรือผู้บริหารควรต้องรู้และศึกษาให้ละเอียด และเพื่อมิให้เกิดปัญหาควรปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นอย่างเคร่งครัดด้วย”

ตารางที่ 4.9 การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

การส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ให้สาระความรู้เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสิทธิ หน้าที่ความเป็นพลเมือง ดี	119 (29.80)	199 (49.90)	68 (17.0)	12 (3.00)	1 (0.30)	4.06	0.78	มาก
2. ส่งเสริมให้ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุก ครั้งที่มีการเลือกตั้ง	141 (35.30)	182 (45.60)	63 (15.80)	13 (3.30)	0 (0.00)	4.13	0.79	มาก
3. ส่งเสริมให้ประชาชน เคารพสิทธิของผู้อื่น	140 (35.10)	153 (38.3)	90 (22.60)	16 (4.00)	0 (0.00)	4.05	0.86	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด			
4. ส่งเสริมให้ประชาชน ยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วน น้อย	46 (11.50)	224 (56.10)	110 (27.60)	18 (4.50)	1 (0.30)	3.74	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย						4.00	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นการมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาให้สาระความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี ($\bar{X} = 4.06$) ส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.05$) และส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับเสียงส่วนใหญ่และเคารพเสียงส่วนน้อย ($\bar{X} = 3.74$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นการให้สาระความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30

ส่วนประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ในขณะที่ประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วนน้อย พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.10 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในประเด็นการมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นตรงกันที่ควรนำความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น

นายรัชชชัย มีสา ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 104.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ได้มีการส่งเสริมให้ผู้ฟังไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งในพื้นที่ชุมชน หรือระดับชาติและนำความรู้เรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีรวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ฟังเคารพสิทธิของผู้อื่น ประชาธิปไตย คือหน้าที่หลักของผู้ดำเนินรายการที่ต้องนำเสนอผู้ฟังผ่านวิทยุชุมชน”

เช่นเดียวกับนางสาวอุบลรัตน์ เหลี่ยมโสภณ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 83.50 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่ให้ความคิดเห็นว่า “ได้เชิญชวนให้ผู้ฟังไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล และ ส.จ. หรือการเลือกตั้งใหญ่ คือ ส.ส. หรือ ส.ว. และได้ส่งเสริมให้ผู้ฟังออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยด้วย”

ในขณะที่นายปราโมทย์ นันตากาศ เจ้าหน้าที่ กกต.จังหวัดลำพูน ได้ร่วมดำเนินรายการทางวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ได้ให้ความคิดเห็นว่า “ส่วนตัวผมได้ดำเนินรายการร่วมกับ ดี เจ คลื่น 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ในช่วงที่ผู้ฟังมักจะมีปัญหาถาม ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องของกฎหมายเลือกตั้ง และทางหน่วยงาน กกต. มีหน้าที่ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูน ได้ทำแผ่นสโปท ซี ดี แจกจ่ายให้กับวิทยุชุมชนแต่ละสถานีเพื่อนำไปออกอากาศ ได้นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังหรือประชาชนทั่วไปได้รับทราบอย่างทั่วถึง”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 87.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “วิทยุชุมชนนอกจากจะเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการเมืองภาคประชาชนแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางข้อมูลในการรายงานผลของการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นระดับ ส.ส. ส.ว. หรือระดับท้องถิ่น การส่งเสริมให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการยอมรับเสียงส่วนใหญ่และเคารพเสียงส่วนน้อยด้วย เคารพในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งถือว่าประชาชนได้มีส่วนร่วม และส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง”

เช่นเดียวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ทางสถานีมีแนวคิดที่จะส่งเสริมประชาธิปไตยอยู่แล้ว และมักจะได้รับแผ่นสโปท ซี ดี จากหน่วยงานต่างๆ เช่น เรื่องการรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เรื่องความรู้ที่เกี่ยวข้อง

กับประชาธิปไตย ซึ่งก็ได้นำไปเปิดออกอากาศทางสถานีในช่วงต้นชั่วโมงและท้ายชั่วโมงเป็นประจำสม่ำเสมอ

นายปรัชญา ปิ่นแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “ปัจจุบันประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากสื่อที่หลากหลาย แต่สื่อที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดคือสื่อวิทยุชุมชน ประชาชนได้เรียนรู้การทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดี การเคารพสิทธิ และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งตามรัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติไว้ชัดเจน”

ตารางที่ 4.10 รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

บทบาทในการส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ	44 (11.00)	222 (55.60)	110 (27.60)	21 (5.30)	2 (0.50)	3.71	0.75	มาก
2. การเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยผู้ดำเนินรายการและผู้รับเชิญร่วมดำเนินรายการ	30 (7.50)	192 (48.10)	148 (37.10)	27 (6.80)	2 (0.50)	3.55	0.75	มาก
3. การอ่านข่าว หรือเล่าข่าวโดยให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความความคิดเห็นในช่วงดำเนินรายการ	23 (5.80)	187 (46.90)	167 (41.90)	19 (4.80)	3 (0.80)	3.52	0.71	มาก
4. การสนทนาข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง โดยการสนทนาโต้ตอบในช่วงดำเนินรายการ	21 (5.30)	200 (50.10)	147 (36.80)	30 (7.50)	1 (0.30)	3.53	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย						3.58	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อรูปแบบการนำเสนอข้อมูลทุกรูปแบบอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.71$) รองลงมาเป็นการเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยผู้ดำเนินรายการและผู้รับเชิญร่วมดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.55$) การสนทนาข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง โดยการสนทนาโต้ตอบในช่วงดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.53$) และการอ่านข่าว หรือเล่าข่าว โดยให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในช่วงดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.52$)

เมื่อพิจารณารูปแบบการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ พบ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

การเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยผู้ดำเนินรายการและผู้รับเชิญร่วมดำเนินรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.10 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่การสนทนาข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง โดยการสนทนาโต้ตอบในช่วงดำเนินรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ส่วนการอ่านข่าว หรือเล่าข่าว โดยให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในช่วงดำเนินรายการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.90 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ในประเด็นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งส่วนกลาง และท้องถิ่น และรูปแบบการเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอ และมีส่วนน้อยที่มีรูปแบบการสนทนาข่าวสารผ่านโทรศัพท์

นายวัชรินทร์ ปัญญาธิภา ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 88.50 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความเห็นว่า “ได้นำรูปแบบการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ และวารสารรายสัปดาห์ นำเสนอให้ผู้ฟังได้รับทราบ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่หาง่ายตามท้องตลาด และรวดเร็วด้วย”

เช่นเดียวกับนางสาวกรรณิการ์ วิจิตรสกลการณ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่ได้ให้ความคิดเห็นว่า “ได้นำข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป เช่น ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน เป็นต้น แต่ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ก็มีไทยนิวส์ เชียงใหม่นิวส์ เพราะว่าเป็นข่าวรายวันที่ทันเหตุการณ์โดยเฉพาะข่าวการเมืองปัจจุบัน แหล่งข้อมูลอื่นก็ได้ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตบ้างซึ่งก็มีข้อมูลเยอะเหมือนกัน”

ในขณะที่นายสุทัศน์ มณีวรรณ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ร่วมดำเนินรายการทางวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ส่วนใหญ่ผมจะนำข่าวจากโทรทัศน์ และเคเบิลทีวีมาเล่าให้ผู้ฟังได้ฟัง รวมทั้งนำข่าวจากหนังสือพิมพ์บ้างมานำเสนอ โดยมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางโทรศัพท์กับผู้ฟังที่บ้านที่ร่วมแสดงความคิดเห็น”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ได้นำรูปแบบของการเล่าข่าวจากโทรทัศน์ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันมานำเสนอให้ผู้ฟังได้รับทราบผ่านวิทยุชุมชน โดยเฉพาะข่าวการเมือง และได้ให้ผู้ได้โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอ เป็นการสนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ฟัง โดยมีเนื้อหาข่าวจากการเล่าข่าวจากโทรทัศน์”

นายปรัชญา ปิ่นแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “การนำเสนอข่าวสารทางวิทยุชุมชนมีหลากหลายรูปแบบ แต่สิ่งสำคัญต้องอยู่ที่เนื้อหาข่าวต้องเป็นจริง อ้างอิงแหล่งข้อมูลได้ และเป็นข่าวที่ไม่สร้างความแตกแยกในสังคมด้วย”

ตารางที่ 4.11 รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ

บทบาทในการส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด			
1.รายการข่าวการเมือง	182 (45.60)	125 (31.30)	76 (19.00)	10 (2.50)	6 (1.50)	4.17	0.92	มาก
2.รายการข่าวทั่วไป	99 (24.80)	193 (48.40)	88 (22.10)	16 (4.00)	3 (0.80)	3.92	0.83	มาก
3.รายการบันเทิง	71 (17.80)	173 (43.40)	121 (30.30)	27 (1.80)	7 (1.80)	3.69	0.90	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

บทบาทในการส่งเสริม ประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.รายการส่งเสริม วัฒนธรรม	33 (8.30)	152 (38.10)	172 (43.10)	29 (7.30)	13 (3.30)	3.41	0.87	มาก
5.รายการส่งเสริมอาชีพ	40 (10.00)	126 (31.60)	180 (45.10)	38 (9.50)	15 (3.80)	3.35	0.92	ปานกลาง
6.รายการสิ่งแวดล้อม	32 (8.00)	120 (30.10)	190 (47.60)	39 (9.80)	18 (4.50)	3.27	0.91	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.63	0.90	มาก

จากตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นรายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจรับฟังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความสนใจรับฟังของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย 4 ประเด็น อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนใจรับฟังรายการข่าวการเมือง ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาสนใจรับฟังข่าวทั่วไป ($\bar{X} = 3.92$) รายการบันเทิง ($\bar{X} = 3.69$) สนใจรับฟังรายการส่งเสริมวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.41$) ในขณะที่ความสนใจรับฟังของผู้ตอบแบบสอบถามอีก 2 ประเด็นย่อย อยู่ในระดับปานกลาง คือ สนใจรับฟังรายการสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.63$) และ สนใจรับฟังรายการส่งเสริมอาชีพ ($\bar{X} = 3.35$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นความสนใจรับฟังรายการข่าวการเมือง พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนมากที่สุด 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 รับฟังในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รับฟังในระดับมาก

ประเด็นความสนใจรับฟังรายการข่าวทั่วไป พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนมากที่สุด 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 รับฟังในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 รับฟังในระดับมากที่สุด

ประเด็นความสนใจรับฟังรายการบันเทิง พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนมากที่สุด 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 รับฟังในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 รับฟังในระดับปานกลาง

ประเด็นความสนใจรับฟังรายการส่งเสริมวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.10 รับฟังในระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 รับฟังในระดับมาก

ส่วนประเด็นความสนใจรับฟังรายการสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนมากที่สุด 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60 รับฟังในระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 รับฟังในระดับมาก

ในขณะที่ประเด็นความสนใจรับฟังรายการส่งเสริมอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนมากที่สุด 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 รับฟังในระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 รับฟังในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน ในประเด็นการสนใจรับฟังของประชาชนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ประชาชนมีความสนใจรับฟังมาก คือ รายการข่าวการเมือง ข่าวทั่วไป ข่าวบันเทิง ตามลำดับ ส่วนรายการที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ส่งเสริมอาชีพ และสิ่งแวดล้อม มีผู้ฟังน้อย

นางดิศพรพร วงศ์หาญ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 90.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ฟังส่วนใหญ่สนใจข่าวการเมืองมากขึ้น เมื่อได้นำเสนอข่าวการเมืองผู้ฟังจะโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นต่อข่าวอย่างต่อเนื่อง ข่าวทั่วไปก็สนใจรับฟังมากเหมือนกัน โดยเฉพาะข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจ ส่วนรายการบันเทิงนั้นได้เปิดเพลงขึ้นรายการตามที่คุณผู้ฟังได้ร้องขอมาตลอด”

เช่นเดียวกับนายวิรัช ทิพย์มณี ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 90.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ที่ให้ความคิดเห็นว่า “ปัจจุบันผู้ฟังชอบติดตามรับฟังรายการข่าวการเมืองมาก ผู้ฟังบางท่านที่สนใจข่าวการเมืองได้บอกกับผมว่าฟังข่าวจากวิทยุชุมชนแล้วก็ไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือพิมพ์อีกแล้ว ส่วนข่าวทั่วไป และข่าวอื่นๆ ก็มีผู้ฟังติดตามรับฟังอยู่บ้างพอสมควร”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชนในเขตตำบลต้นธง ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ฟังมีความสนใจรับฟังข่าวสารจากวิทยุชุมชนเป็นอย่างมาก โดยวัดได้จากการ โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น มีหลายกลุ่มอาชีพ บางครั้งไม่สามารถโทรศัพท์ที่เขียนจดหมายเพื่อแนะนำส่งทางไปรษณีย์มาที่สถานี หรือบางที่ผู้ฟังจะมานั่งพูดคุย มารับประทานอาหารร่วมกับผู้ดำเนินรายการที่สถานีวิทยุเป็นประจำ”

นายปรัชญา ปิ่นแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “ผมคิดว่าวิทยุชุมชนเป็นสื่อวิทยุที่ผู้ฟังหาฟังได้ง่ายราคาถูกสามารถพกพาติดตัวได้ตลอดเวลา มีหลายคลื่นที่ผู้ฟังสามารถเลือกฟังได้ตามชอบใจ แต่ที่ผมสังเกตเห็นว่าผู้ฟังส่วนใหญ่สนใจชอบฟังฟังข่าวการเมืองมากขึ้นครับ”

ตารางที่ 4.12 ผลสรุปประเด็นการส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตย	\bar{X}	S.D.	แปร ความหมาย
1. การนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.89	0.74	มาก
2. การมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	3.77	0.74	มาก
3. การมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ ละเมิดกฎหมาย	3.80	0.75	มาก
4. การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม	4.00	0.79	มาก
5. รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร	3.58	0.72	มาก
6. รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ	3.63	0.90	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้ โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาประเด็นการนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.89$) ประเด็นการมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย ($\bar{X} = 3.80$) ประเด็นการมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.77$) รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.63$) และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.58$)

เมื่อพิจารณาประเด็นการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากทุกๆ ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่ส่งเสริมให้

ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชนอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

4.1 ปัญหาจากบุคลากร

4.2 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล

4.3 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของวิทยุชุมชนต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่ที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาจากบุคลากร ปัญหาจากแหล่งข้อมูล และปัญหาจากประชาชนทั่วไป ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ปัญหาจากบุคลากร

ปัญหาและอุปสรรคต่อ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ								
ไม่มีความรู้	81	210	88	19	1	3.88	0.79	มาก
ความเข้าใจต่อการนำเสนอ	(20.30)	(52.60)	(22.10)	(4.80)	(0.30)			
สาระสำคัญที่เป็นวิถีประชาธิปไตย								
2. ผู้บริหารวิทยุชุมชน								
ไม่มีความสนใจและไม่เข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน	66	208	101	22	2	3.79	0.80	มาก
ของวิทยุชุมชน	(16.50)	(52.10)	(25.30)	(5.50)	(0.50)			
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานของวิทยุชุมชนอย่างจริงจังแค่ไหน	22	170	134	57	16	3.31	0.92	ปานกลาง
ของวิทยุชุมชน	(5.50)	(42.60)	(33.60)	(14.30)	(4.00)			
รวมเฉลี่ย						3.66	0.84	มาก

จากตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นปัญหาจากบุคลากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำเสนอสาระสำคัญที่เป็นวิถีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.88$) ผู้บริหารวิทยุชุมชนไม่มีความสนใจและไม่เข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน ($\bar{X} = 3.79$) และประเด็นที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานของวิทยุชุมชนอย่างจริงจังแค่ไหน ($\bar{X} = 3.31$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นปัญหาจากผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำเสนอสาระสำคัญที่เป็นวิถีประชาธิปไตย พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ส่วนประเด็นปัญหาจากผู้บริหารวิทยุชุมชนไม่มีความสนใจและไม่เข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่ประเด็นปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานของวิทยุชุมชน อย่างจริงจังแค่ไหน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน ในประเด็นปัญหาจากบุคลากร สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ปัญหาจากบุคลากรเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน เนื่องจากแต่ละคนมีพื้นฐานความคิด พื้นฐานทางความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยแตกต่างกัน และขาดความเข้าใจในแนวคิดวิทยุชุมชน เช่น

นายชาญณรงค์ คำเขียว ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 91.25 เมกะเฮิรตซ์ ให้ความคิดเห็นที่ “ผู้ร่วมดำเนินรายการมักจะไม่มีความพร้อมด้านข้อมูลที่นำเสนอในขณะที่

ออกอากาศ และควบคุมเวลาไม่ได้ ทำให้การดำเนินรายการไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ทำให้ผู้ฟังเสียอารมณ์ในการรับฟังและมักจะโทรศัพท์เข้ามาตำหนิผู้ดำเนินรายการเป็นประจำ”

เช่นเดียวกับนายธนัช ปาลีภัย ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น เอฟ เอ็ม 104.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ดำเนินรายการบางคนในชุมชนเป็นชาวบ้านธรรมดา ยังไม่เคยผ่านงานหรือการฝึกฝนมาก่อน ทำให้การดำเนินรายการค่อนข้างติดขัด ขาดเนื้อหาความรู้เรื่องประชากรไปโดยนัยมาก”

เช่นเดียวกับนางสาวจิณรัตน์ จิรทวีวัฒน์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น 103.0 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ดำเนินรายการบางคนพูดมากจนเกินเหตุไม่ค่อยจะเกรงใจผู้ฟังสักเท่าไร ทำให้รายการไม่มีคุณภาพ รวมถึงผู้บริหารควรใส่ใจกับการวางแผน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังคือใครเพื่อจะได้นำเสนอเนื้อหาสาระ และการนำเสนอที่โดนใจผู้ฟังได้มากที่สุด”

ในขณะที่นายเอกพงษ์ ทุนอินทร์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น 98.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ดำเนินรายการและผู้บริหาร ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน ว่าควรจะทำอย่างไร หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอย่างไร ไม่ใช่มีแต่จะหาสปอนเซอร์ให้ได้มากที่สุด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 88.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ดำเนินรายการ หรือ ดีเจ หลาย ๆ คน ดำเนินรายการแบบมือคดไม่ตั้งอยู่ในเหตุผล มีความคิดแบบแบ่งสี ไม่วางตัวเป็นกลาง และมักสรุปตามความคิดของตนเอง”

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 89.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ดีเจ บางคนโฆษณามากเกินไป บางคนมักชอบพูดคุย หยอกล้อผู้ฟังมากเกินไป ทำให้มีเวลานำเสนอข้อมูลข่าวสารในช่วงเวลาดำเนินรายการได้น้อยมาก อีกอย่างหนึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ควรที่ให้การแนะนำในเรื่องของแนวทางของวิทยุชุมชน หรือจัดให้มีการอบรม ประชุม หรือสัมมนาสำหรับวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดเราบ้าง มิใช่ปล่อยให้ลอยละลือเลยดังเช่นทุกวันนี้”

นางพรสวรรค์ ศิริอินทราทธ ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็นว่า “วิทยุชุมชน เป็นสื่อของประชาชน การดำเนินรายการย่อมต้องมีปัญหาเป็นธรรมดา โดยเฉพาะผู้ดำเนินรายการที่ยังไม่มีความชำนาญ ซึ่งต้องมีการพัฒนาอีกเยอะ และมีหลายสถานีวิทยุชุมชนพื้นที่จังหวัดลำพูน บางคนก็ดำเนินรายการเก่ง เนื่องจากเคยผ่านงานจากสถานีวิทยุหลักมาบ้างแล้ว”

ตารางที่ 4.14 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล

ปัญหาและอุปสรรค	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด			
1. ข้อมูลที่นำเสนอมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนเสนอข่าวด้านเดียว	32 (8.00)	138 (34.60)	149 (37.30)	69 (17.30)	11 (2.80)	3.28	0.94	ปานกลาง
2. ข้อมูลมีเนื้อหาสาระน้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้	23 (5.80)	150 (37.60)	141 (35.30)	74 (18.50)	11 (2.80)	3.25	0.92	ปานกลาง
3. เนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างแหล่งอ้างอิงของข้อมูลได้	17 (4.30)	120 (30.10)	166 (41.60)	77 (19.30)	19 (4.80)	3.10	0.92	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.21	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นปัญหาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลที่นำเสนอมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนเสนอข่าวด้านเดียว ($\bar{X} = 3.28$) ข้อมูลมีเนื้อหาสาระน้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้ ($\bar{X} = 3.25$) และเนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างแหล่งอ้างอิงของข้อมูลได้ ($\bar{X} = 3.10$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นปัญหาจากข้อมูลที่นำเสนอมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนเสนอข่าวด้านเดียว พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 เห็นด้วยในระดับมาก

ส่วนประเด็นปัญหาจากข้อมูลมีเนื้อหาสาระน้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 เห็นด้วย

ในระดับมาก รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ในขณะที่ประเด็นปัญหาจากเนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างแหล่งอ้างอิงข้อมูลได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60 เห็นด้วยในระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 เห็นด้วยในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน ในประเด็นปัญหาจากแหล่งข้อมูล สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ แหล่งข้อมูลคือสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ถ้าไม่มีข้อมูล ก็ไม่มีเนื้อหาที่ไม่สามารถนำเสนอสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังได้ แต่เนื่องจากแต่ละคนมีวิธีและรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกัน มีแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ปัญหาจากแหล่งข้อมูลมีน้อยมาก เช่น

นายสุรศักดิ์ มงคล ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทางคลื่น เอฟ เอ็ม 104.5 เมกะเฮิรตซ์ ให้ความคิดเห็น “ปัญหาจากแหล่งข้อมูลมีน้อย เพราะส่วนใหญ่ได้นำแหล่งข้อมูลมาจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งหาง่ายตามท้องตลาด และแหล่งข้อมูลจากโทรทัศน์ซึ่งรวดเร็วทันเหตุการณ์ แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตก็มีข้อมูลมากมาย แต่จะมีปัญหาเมื่อสัญญาณเชื่อมต่อไม่ได้บางครั้งเท่านั้น”

เช่นเดียวกับนายชาญณรงค์ ปรงเรือง ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น 91.25 เมกะเฮิรตซ์ ให้ความคิดเห็น “ส่วนตัวผมคิดว่าปัญหาจากแหล่งข้อมูลนั้นแทบไม่มีเลย เนื่องจากการดำเนินรายการทุกครั้งเราต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนออกอากาศอยู่แล้วครับ”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 103.0 เมกะเฮิรตซ์ ให้ความคิดเห็น “ปัญหาจากแหล่งข้อมูลมีไม่มากนัก ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่หาข้อมูลได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี และจากสัญญาณดาวเทียม”

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 90.0 เมกะเฮิรตซ์ ให้ความคิดเห็น “ปัญหาจากแหล่งข้อมูลนั้น โดยทั่วไปคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหาสักเท่าไร แต่ก็มีบ้างเล็กน้อย เช่น บางคลื่น บางสถานี ก็มักจะนำเอาข้อมูลจากแหล่งเดียว เช่นติดตามดูจากจานดาวเทียมที่ตนเองชอบ ก็จะนำข่าวเฉพาะช่องนี้มานำเสนอให้ผู้ฟังได้รับทราบ ทำให้ผู้ฟังได้รับข่าวจากช่องนี้เพียงช่องเดียว”

นางพรสวรรค์ ศิริอินทราทร ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความคิดเห็น “วิทยุชุมชน บางสถานีมีแหล่งข้อมูลที่จำกัดอยู่แค่สื่อสิ่งพิมพ์ เท่าที่ผู้ดำเนินรายการ

จะหามาได้ หรือบางสถานีก็น่าจำกัดแค่สื่อเคเบิลทีวี หรืองานดาวเทียมเท่านั้น ทำให้ความหลากหลายของข้อมูลยังมีไม่มากพอ ซึ่งคล้ายกับการเป็นการนำเสนอข่าวสารด้านเดียว”

ตารางที่ 4.15 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป

ปัญหาและอุปสรรคต่อ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด			
1. ไม่สนใจที่จะรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย	33 (8.30)	104 (26.10)	146 (36.60)	98 (24.60)	14 (4.50)	3.09	1.00	ปานกลาง
2. ไม่มีเวลารับฟัง	18 (4.50)	97 (24.30)	147 (36.80)	102 (25.60)	35 (8.80)	2.90	1.01	ปานกลาง
3. รับฟังไม่ได้ สัญญาณไม่ชัดเจน	17 (4.30)	68 (17.00)	149 (37.30)	90 (22.60)	75 (18.80)	2.65	1.10	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						2.88	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในประเด็นปัญหาจากประชาชนทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นย่อย อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่สนใจที่จะรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.09$) ไม่มีเวลารับฟัง ($\bar{X} = 2.09$) และรับฟังไม่ได้ สัญญาณไม่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.65$)

เมื่อพิจารณาในประเด็นปัญหาจากการไม่สนใจรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 เห็นด้วยระดับปานกลาง รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 เห็นด้วยในระดับมาก

ส่วนประเด็นปัญหาจากการไม่มีเวลารับฟัง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 เห็นด้วยในระดับปานกลาง รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 เห็นด้วยในระดับน้อย

ในขณะที่ประเด็นปัญหาจากการรับฟังไม่ได้ สัญญาณไม่ชัดเจน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 เห็นด้วยในระดับปานกลางรองลงมาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 เห็นด้วยในระดับน้อย

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน ในประเด็นปัญหาจากประชาชนทั่วไป สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ปัญหาจากประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิทยุชุมชน ก็ถือเป็นเรื่องสำคัญมากอีกเรื่องหนึ่ง คือ ถ้าผู้ฟังไม่สนใจรับฟังข่าวสารจากวิทยุชุมชน การดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชนก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ส่วนปัญหาจากประชาชน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นการรับฟังสัญญาณ ไม่ชัดเจน

นายวิรัช ทิพย์มณี ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น เอฟ เอ็ม 90.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ฟังส่วนใหญ่สนใจและติดตามข่าวสารทางการเมืองตลอดเวลา เนื่องจากสื่อวิทยุชุมชนเป็นสื่อที่สามารถรับฟังได้ตลอดเวลา และเลือกฟังได้หลายคลื่นวิทยุ ปัญหาจากผู้ฟังมีบ้างเล็กน้อย เช่น การโทรศัพท์เข้ามารบกวนเวลาในขณะที่ดำเนินรายการ หรือบางคนไม่ต้องการฟังข่าวสารต้องการฟังเพลงอย่างเดียว ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาเล็กน้อยมาก”

เช่นเดียวกับนายรัฐชัย มาละพิงค์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนทาง คลื่น เอฟ เอ็ม 87.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ปัญหาจากผู้ฟังทางบ้านนั้นมีบ้างเล็กน้อย เช่น ในบางพื้นที่การรับฟังคลื่นไม่ชัดเจนทำให้ติดตามรับฟังข่าวก็ขาดหายไปต่อเนื่อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ส่วนใหญ่ประชาชนสนใจรับฟังข่าวสารจากวิทยุชุมชนมาก ปัญหาจากประชาชนนั้นมีน้อย เช่น การรับฟังสัญญาณจากคลื่นวิทยุไม่ชัดเจน เนื่องจากมีจำนวนสถานีวิทยุชุมชนมาก ทำให้เกิดคลื่นทับซ้อน การรับฟังไม่ชัดเจน บางพื้นที่รับฟังไม่ได้”

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน คลื่น เอฟ เอ็ม 98.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ให้ความคิดเห็นว่า “ปัญหาจากประชาชนทั่วไปไม่มีเลย ซึ่งเราวัดได้จากผู้ฟังที่ติดตามรับฟังก็มักจะโทรศัพท์มาที่สถานีเป็นประจำโดยเฉพาะแฟนคลับประจำรายการ”

นายปรัชญา ปิ่นแก้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ความเห็นว่า “วิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดลำพูนมีจำนวนมาก ทำให้เกิดคลื่นทับซ้อนกันอีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกำลังส่ง รัศมีของการออกอากาศ และความสูงของเสาของวิทยุชุมชน ทำให้ผู้ฟังในบางพื้นที่ไม่สามารถรับฟังได้เลย”

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ลำดับความสำคัญ
1. ผู้ดำเนินรายการไม่ควรโฆษณามากเกินไป	108	1
2. เพิ่มรายการทางการเมืองมากขึ้น	66	2
3. ออกกฎหมายที่รองรับวิद्यุชุมชนโดยเร็ว	5	3
	179	100.00

จากตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะจากประชาชนทั่วไป พบว่า ลำดับแรกเสนอแนะให้ผู้ดำเนินรายการไม่โฆษณามากเกินไป มากสุด จำนวน 108 คน รองลงมาเสนอแนะให้เพิ่มรายการทางการเมืองมากขึ้น จำนวน 66 คน และลำดับสุดท้ายให้ออกกฎหมายที่รองรับวิद्यุชุมชนโดยเร็ว จำนวน 5 คน

จากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการวิद्यุชุมชนในเขตอำเภอเมือง มีข้อเสนอแนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ภาครัฐเร่งตั้งคณะกรรมการ กทช. เข้ามาดูแลวิद्यุชุมชนอย่างเต็มที่ เพื่อให้วิद्यุชุมชนได้ดำเนินงานตามกรอบของกฎหมายสำหรับวิद्यุชุมชน
2. ให้ภาครัฐเป็นเจ้าภาพในการจัดอบรมให้การศึกษาสำหรับนักจัดรายการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น เพราะนักจัดรายการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารทางวิद्यุชุมชน
3. ให้วิद्यุชุมชนสามารถดำเนินรายการเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างอิสระ
4. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของสมาชิกชุมชนมากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารวิद्यุชุมชนในเขตอำเภอเมือง มีข้อเสนอแนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้วิद्यุชุมชนมีกฎหมายรองรับ ออกใบอนุญาตดาวไรให้วิद्यุชุมชน โดยเร็ว เนื่องจากมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ทำให้นโยบายที่เกี่ยวกับวิद्यุชุมชนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมาเริ่มต้นใหม่ทุกครั้ง
2. การจำกัดการโฆษณาได้ชั่วโมงละไม่เกิน 6 นาที นั้นไม่สามารถทำได้เนื่องจากวิद्यุชุมชนยังคงต้องใช้ทุนในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง

3. ให้ภาครัฐตั้งหน่วยงานซึ่งเป็นตัวแทนเข้ามาดูแลวิद्यุชุมชนอย่างถาวรในแต่ละภาคหรือแต่ละจังหวัด

นางพรสวรรค์ ศิริอินทรทธร ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ให้ข้อเสนอแนะว่า ต้องให้สถานีวิद्यุชุมชนเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ผู้ดำเนินรายการ ผู้บริหารสถานีวิद्यุชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลและกำกับ ทางรัฐบาลควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้กับวิद्यุชุมชน เช่นเดียวกับการจัดเงินสนับสนุนสถานีวิद्यุและโทรทัศน์เพื่อสาธารณะ และควรให้วิद्यุชุมชนดำเนินรายการอย่างมีอิสระ โดยรัฐกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น การดำเนินรายการต้องอยู่ในกฎระเบียบโดยไม่ละเมิดกฎหมาย

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สามารถนำมาทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (chi-square) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.17 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิद्यุชุมชนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

บทบาทของวิद्यุชุมชน	การส่งเสริมประชาธิปไตย					รวม
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	
น้อยที่สุด (ร้อยละ)	- (0.3)	1 (0.3)	- (0.8)	- (15.3)	- (0.8)	1 (17.0)
น้อย (ร้อยละ)	- (0.3)	1 (0.3)	7 (1.8)	17 (4.3)	-	25 (6.3)
ปานกลาง (ร้อยละ)	- (0.3)	1 (0.3)	3 (0.8)	61 (15.3)	3 (0.8)	68 (17.0)
มาก (ร้อยละ)	- (1.3)	5 (1.3)	41 (10.3)	80 (20.1)	8 (2.0)	134 (33.6)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

บทบาทของวิทยุชุมชน	การส่งเสริมประชาธิปไตย					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
มากที่สุด (ร้อยละ)	-	4 (1.0)	46 (11.5)	118 (29.6)	3 (0.8)	171 (42.9)
รวม	-	11 (2.8)	97 (24.3)	277 (69.4)	14 (3.5)	399 (100.0)

$$\text{ค่าสถิติ } \chi^2 = 26.14 \quad \text{df.} = 12 \quad \text{Sig.} = 0.010^{**} \quad (*P < 0.05)$$

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองกับการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า การทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 เห็นว่า บทบาทของวิทยุชุมชนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองในระดับมากที่สุดมีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนในการควบคุมทางการเมืองกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

บทบาทของวิทยุชุมชน	การส่งเสริมประชาธิปไตย					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
น้อยที่สุด (ร้อยละ)	-	-	-	2 (0.5)	-	2 (0.5)
น้อย (ร้อยละ)	-	1 (0.3)	7 (1.8)	18 (4.5)	-	26 (6.5)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

บทบาทของวิทยุชุมชน	การส่งเสริมประชาธิปไตย					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ปานกลาง	-	1	3	60	4	68
(ร้อยละ)		(0.3)	(0.8)	(15.0)	(1.0)	(17.0)
มาก	-	5	41	80	7	133
(ร้อยละ)		(1.3)	(10.3)	(20.1)	(1.8)	(33.3)
มากที่สุด	-	4	46	117	3	170
(ร้อยละ)		(1.0)	(11.5)	(29.3)	(0.8)	(42.6)
รวม	-	11	97	277	14	399
		(2.8)	(24.3)	(69.4)	(3.5)	(100.0)

$$\text{ค่าสถิติ } \chi^2 = 25.75 \quad \text{df.} = 12 \quad \text{Sig.} = 0.012^* \quad (*P < 0.05)$$

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนในการควบคุมทางการเมืองกับการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า การควบคุมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 เห็นว่า บทบาทของวิทยุชุมชนในการควบคุมทางการเมืองในระดับมากที่สุดมีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับมาก

ตารางที่ 4.19 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

บทบาทของวิทยุชุมชน	การส่งเสริมประชาธิปไตย					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
น้อยที่สุด (ร้อยละ)	-	-	-	-	-	-
น้อย (ร้อยละ)	-	1 (0.3)	7 (1.8)	16 (4.0)	-	24 (6.0)
ปานกลาง (ร้อยละ)	-	1 (0.3)	3 (0.8)	63 (15.8)	4 (1.0)	71 (17.8)
มาก (ร้อยละ)	-	5 (1.3)	41 (10.3)	81 (20.3)	7 (1.8)	134 (33.6)
มากที่สุด (ร้อยละ)	-	4 (1.0)	46 (11.5)	117 (29.3)	3 (0.8)	170 (42.6)
รวม	-	11 (2.8)	97 (24.3)	277 (69.4)	14 (3.5)	399 (100.0)

$$\text{ค่าสถิติ } \chi^2 = 25.68 \quad \text{df.} = 9 \quad \text{Sig.} = 0.002^{**} \quad (*P < 0.05)$$

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 เห็นว่า บทบาทของวิทยุชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับมากที่สุด มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ผู้ศึกษาจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญมานำเสนอ โดยจำแนกการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1.1 ศึกษาบทบาทของวิद्यชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

1.1.2 ศึกษาการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

1.1.3 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

1.1.4 เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามบทบาทของวิद्यชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิद्यชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 399 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิद्यชุมชนโดยตรง จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นตัวเลขสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าสถิติไคสแควร์ (chi-square) และข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ ใช้แนวคิตฤษฎีในการวิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

1.3 ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้จำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปจากแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.14) กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 27.57) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 26.07) มีอาชีพลูกจ้าง หรือพนักงาน (ร้อยละ 47.12) มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 40.85) รับฟังมากกว่า 1 สถานี (ร้อยละ 33.83) และรับฟังในช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น. (ร้อยละ 28.57)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนิน 2. ผู้บริหารวิทยุชุมชน 3. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 56.00) มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 70.00) กลุ่มที่มากที่สุดมีการศึกษาระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 47.00) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 39.00) มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 (ร้อยละ 48.00) ส่วนใหญ่ดำเนินรายการ 1 สถานี (ร้อยละ 64.00) และกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดดำเนินรายการในช่วงเวลา 12.00 – 17.00 น. (ร้อยละ 39.00)

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.00) อายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 70.00) กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 38.00) ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 100.00) มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 61.00) บริหารวิทยุชุมชน 1 สถานี (ร้อยละ 92.00) และไม่ได้ดำเนินรายการ (ร้อยละ 61.00)

ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เป็นชาย 1 คน หญิง 1 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีทั้ง 2 คน มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี 1 คน อายุมากกว่า 50 ปี 1 คน และทั้ง 2 คน มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

ตอนที่ 2 บทบาทของวิทยุชุมชน

1. บทบาทการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (X̄ = 4.12) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นตรงกันต่อบทบาทของวิทยุชุมชน ที่มีหน้าที่สำคัญในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้ฟังทางวิทยุชุมชน ได้รับรู้และเข้าใจต่อข่าวสารทางการเมืองที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุชุมชน

2. บทบาทในการควบคุมทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน โดยตรง ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นต่อบทบาทในการควบคุมทางการเมือง ที่มีหน้าที่ให้ข้อมูลที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบควบคุมทางการเมือง โดยอาศัยปรากฏการณ์ทางการเมืองในการเคลื่อนไหวข้อมูล โดยต้องนำข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและมีปริมาณข้อมูลพอดี และมีแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

3. บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน โดยตรง ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่มุ่งให้รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของประชาชนคนไทย ทุกๆ คน ผู้ส่งสารมีส่วนร่วมสำคัญต่อการสื่อสารต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย และต้องเข้าใจต่อสิทธิทางการเมืองของประชาชน

ตอนที่ 3 การส่งเสริมประชาธิปไตย

1. การนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลอย่างถูกต้องและมีเหตุผล และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การนำเสนอข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลที่ถูกต้องและมีเหตุผลนั้น สมควรอย่างยิ่งส่วนการให้ผู้ฟังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อข่าวสาร และการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้ฟังต่อข่าวสาร ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรต้องทำเช่นกัน

2. การมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ดำเนินรายการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง และแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างสันติ

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิทยุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องมีความอดทนที่จะรับฟังความคิดเห็นนั้นถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่ต่างจากตนเอง และนำข้อคิดเห็นนั้นมาปรับปรุงแก้ไข หรือนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อลดความขัดแย้งที่ต่างกัน

3. การมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินรายการอย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิทยุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการดำเนินรายการต้องนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้ ดำเนินรายการอยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมืองไม่ทำผิดกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น

4. การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับเสียงส่วนใหญ่และเคารพเสียงส่วนน้อย

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิทยุชุมชน โดยตรง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และชุมชน เคารพสิทธิของผู้อื่น ยอมรับเสียงส่วนใหญ่และในขณะเดียวกันต้องเคารพเสียงส่วนน้อยด้วย

5. รูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การอ่านข่าว หรือเล่าข่าวโดยให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในช่วงดำเนินรายการ

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำรูปแบบการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น และการเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น

6. รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายการข่าวการเมือง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รายการสิ่งแวดลอม

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการผู้ฟังมีความสนใจรับฟังมาก คือ รายการข่าวการเมือง ข่าวทั่วไป ข่าวบันเทิง ตามลำดับ

และผลสรุปการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.00$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.58$)

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

4.1 ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำเสนอสาระสำคัญที่เป็นวิถีประชาธิปไตย และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนอย่างจริงแท้ไหน

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการปัญหาจากบุคลากรเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน เนื่องจาก แต่ละคนมีพื้นฐานความคิด พื้นฐานทางความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยแตกต่างกัน และขาดความเข้าใจในแนวคิดวิद्यุชุมชน

4.2 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลที่นำเสนอมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนเสนอข่าวด้านเดียว และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างแหล่งอ้างอิงของข้อมูลได้

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการแหล่งข้อมูลที่นำเสนอผ่านวิद्यุชุมชนมาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและสามารถอ้างอิงได้

4.3 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่สนใจที่จะรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รับฟังไม่ได้สัญญาณไม่ชัดเจน

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาเกิดจากรับฟังสัญญาณไม่ชัดเจน เนื่องจากมีคลื่นทับซ้อนกันมาก

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 108 คน ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ดำเนินรายการไม่ควรโฆษณามากเกินไป

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิद्यุชุมชน โดยตรงส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วิद्यุชุมชนจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ รัฐบาลควรริบตั้งคณะกรรมการ กทช. เพื่อที่จะเข้ามาดูแลวิद्यุชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อออกใบอนุญาตดาวให้วิद्यุชุมชนได้ดำเนินงานตามกรอบของกฎหมาย เนื่องจากที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ทำให้เห็นนโยบายที่เกี่ยวกับวิद्यุชุมชนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมาเริ่มต้นใหม่ทุกครั้ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า บทบาทของวิद्यุชุมชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ในครั้งนี้ จะเห็นว่าประเด็นที่สำคัญประกอบการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 บทบาทของวิद्यุชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทของวิद्यุชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นของบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง คือ นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ และนำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง จากผลการศึกษาประเด็นย่อยทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ แสดงว่าวิद्यุชุมชนมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง โดยการนำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองที่มีข้อมูลเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชนทั่วไปที่เป็นผู้รับฟังวิद्यุชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารอย่างเข้าใจและไม่มีอคติต่อข่าวสารนั้น ในส่วนของการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง คือบทบาทสำคัญของวิद्यุชุมชนในการทำหน้าที่ส่งเสริมความรู้ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นประจำสม่ำเสมอ ในขณะที่การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา มีความเห็นน้อยสุด แสดงว่า การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่นำข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ทั่วไป นิตยสารการเมือง ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งยังเป็นการนำเสนอทั่วไปจากแหล่งข้อมูลเหล่านั้น อาจจะยังไม่มีข้อมูลในเชิงลึก หรือข้อมูลบางเรื่องยังไม่ชัดเจน ดังทฤษฎีการสื่อสาร ตามแนวคิดของ เดวิด เบอร์โล (อ้างในทวิศักดิ์ หงษ์ทอง 2553 : 26) ตัวแบบ S M C R ซึ่งหมายถึง ผู้ส่งสาร (Source) คือ ผู้สร้างสารที่มีเจตนาที่จะสื่อสาร ส่วนตัวสาร (Message) คือ การแปลความหมายของความคิดเห็นของผู้ส่งสารให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ เช่น ภาษาหรือการแสดงออก ขณะช่องทาง (Channels) คือ สื่อที่ตัวสารจะถูกส่งผ่าน และผู้รับสาร (Receiver) คือ บุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสื่อสาร ประเด็นบทบาทในการควบคุมทางการเมือง คือ การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็นย่อย โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล นั้นแสดงว่าบทบาทในการควบคุมทางการเมืองในแง่ของความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ประชาชนที่รับฟังวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูนจำนวนมากสนใจและติดตามรับฟังข่าวสารเมืองที่มาจากกรยอมรับแหล่งข้อมูล และเชื่อมั่นอย่างสนิทใจในข่าวสารเมืองที่รับฟัง ส่วนการรายงานข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์ บทบาทนี้ผู้ดำเนินรายการต้องสนใจเหตุการณ์ข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดเวลาและสามารถนำเสนอข่าวสารได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ได้ หน้าที่ของสื่อวิทยุชุมชนต้องรวดเร็วแม่นยำและถูกต้อง คือบทบาทที่ต่อเนื่องมาจากความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ในขณะที่การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี มีค่าเฉลี่ยน้อย แสดงถึงบทบาทในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่พอดีต่อการสนใจรับฟังของประชาชน แต่ก็ยังทำหน้าที่ของสื่อวิทยุชุมชนได้เป็นอย่างดี บทบาทในประเด็นที่ต่อเนื่องมาจากการรายงานข่าวที่มีน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลเช่นกัน โดยภาพรวมแล้วบทบาทในการควบคุมทางการเมืองยังมีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยได้ดีเช่นกัน ดังที่กาเบรียล อัลมอนต์ (อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-14) ได้กล่าวไว้ว่า “ระบบการสื่อสารซึ่งเป็นอิสระในตนเองทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ก็จะสามารถรักษาความเป็นอิสระและเสรีภาพแบบประชาธิปไตยไว้ได้” และคิงชาร์ล ไรท์ (อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-15) นำแนวคิดของลาสเวลล์มาขยายต่อโดยกล่าวถึงหน้าที่ของการสื่อสารที่สำคัญ คือ บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบสิ่งแวดล้อม สื่อจะทำหน้าที่ในการสำรวจตรวจสอบสิ่งแวดล้อม อธิบายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และรายงานสิ่งที่พบเห็นต่อสังคม จากผลที่เกิดขึ้นนั้นสื่อก็

จะทำหน้าที่เป็นยามคอยเตือนถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน สื่อจะคอยสังเกตสภาพแวดล้อม จากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น แผ่นดินไหว การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ และ สงครามที่ใกล้จะมาถึงตัว เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้สื่อจะทำหน้าที่รายงานต่อสังคม เพื่อให้ป้องกัน อันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นหรือการเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ ส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง และส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน จาก การศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง แสดงว่าวิद्यุชุมชนมี ส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนไทยที่มีสิทธิเจรจาทอรอง กับภาครัฐ การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เช่น นโยบายของรัฐ และการร้องทุกข์ ในขณะที่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การไปใช้สิทธิลงคะแนน เลือกตั้งเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ยังมีบทบาทน้อยกว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสื่อสารทางการเมือง อาจเกิดจากผู้ดำเนินรายการยังไม่เข้าใจต่ออำนาจรัฐกับสิทธิของ ประชาชน แต่ทั้งนี้บทบาทของวิद्यุชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็ยังอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของควิด อิสตัน (อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-13) ใน ระบบการเมืองที่จะแสดงการสื่อสารในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่แสดงให้เห็นถึงสิทธิที่ จะรับรู้ของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐบาลสนองตอบด้วยการให้สารสนเทศเกี่ยวกับ ระบบการเมืองเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในอันที่จะแจ้งข่าวสารให้ข้อมูลอันจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง และในขณะเดียวกันสารสนเทศเกี่ยวกับระบบการเมืองจากสมาชิกก็จะแสดงให้เห็น ถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิกในระบบการเมืองในการแสดงออกซึ่งความต้องการ ความรู้สึก ซึ่ง อาจจะออกมาในรูปของการพูดแสดงความคิดเห็น การไปออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้ง ฯลฯ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า คือ ปฏิบัติที่สมาชิกของระบบการเมืองไปนกลับไปสู่รัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลได้ ทราบว่า กิจกรรมใด นโยบายใดของรัฐบาลตรงต่อความต้องการของประชาชนหรือไม่ ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด

นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทของวิद्यุชุมชนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองมี ส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย จากการศึกษาสถานีวิद्यุ ชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน จำนวน 13 สถานี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิद्यุชุมชน พบว่า วัตถุประสงค์ของสถานีวิद्यุชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยจำนวน 5 สถานี ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 สถานี ส่วนอีก 3 สถานี มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม วัฒนธรรม ส่งเสริมความรู้ด้านพระพุทธศาสนา สินค้าโอท็อป และต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น ใน

ประเด็นบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง ทุกสถานียังมีช่วงรายการที่นำข่าวสารการเมือง โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้อ่านข่าว หรือเล่าข่าวให้ฟัง หรือถ่ายทอดรายการที่เกี่ยวกับการเมืองผ่านวิทยุชุมชนเป็นประจำ มีบางสถานีที่ดำเนินรายการที่เกี่ยวกับการเมืองตลอดเวลาการออกอากาศโดยการถ่ายทอดสัญญาณจากจานดาวเทียม เนื่องจากมีสมาชิกที่ติดตามและรับฟังรายการข่าวการเมืองเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งได้นำข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสารที่อ้างอิงและเชื่อถือได้ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ ข่าวการเมืองจากอินเทอร์เน็ต หรือการถ่ายทอดสัญญาณจากจานดาวเทียม สำหรับการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมืองทุกสถานีวิทยุชุมชนได้ดำเนินการเป็นประจำ เนื่องจากได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น กกต.จังหวัดลำพูน สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน หรือจากรัฐสภา พรรคการเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดแผ่นซีดีข้อมูลการรณรงค์ทางการเมืองจากหน่วยงานดังกล่าว เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองให้ประชาชนที่รับฟังวิทยุชุมชนได้ทราบ และเกิดความเข้าใจได้เพราะฉะนั้น บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองของวิทยุชุมชนมีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างดีเยี่ยม บทบาทในการควบคุมทางการเมืองจากการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ นำเสนอข่าวสารทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งหมายถึง ทันเวลา เนื้อหาข้อมูลพอดิที่จะรับได้อย่างเข้าใจ และมีแหล่งที่อ้างอิงได้ ซึ่งถือว่าทำหน้าที่ตามบทบาทนี้ได้ดี นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีสถานีวิทยุชุมชนบางแห่งที่ยังเป็นของกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองมีจำนวนสมาชิกมาก และมีผู้ฟังติดตามรับฟังเป็นจำนวนมากเช่นกัน มีการตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง โดยการถ่ายทอดรายการจากสถานีโทรทัศน์จากจานดาวเทียม ซึ่งเป็นรายการเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งสิ้น มีช่วงบันเทิงอยู่บ้างเล็กน้อยสลับรายการเพื่อผ่อนคลาย มีการแจ้งข่าวสารไปยังสมาชิกและมีการระดมทุนร่วมกันสำหรับกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2548:176) บทบาทต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน (mass media) รูปแบบหนึ่ง วิทยุชุมชนจะมีบทบาทต่อการตัดสินใจของคนในชุมชนหากวิทยุชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการตัดสินใจแก่ประชาชนได้ ในความเป็นจริง วิทยุชุมชนในขณะนี้ก็มีส่วนต่อการตัดสินใจของคนในชุมชนอยู่พอสมควร โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง การพัฒนาอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งหากวิทยุชุมชนจะนำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนให้มากขึ้นย่อมจะบังเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนมาก เช่น นำเอาเรื่องของสิทธิของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยไปบอกกล่าวแก่ชาวบ้านว่าตนเองมีสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่อย่างไร หากถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐละเมิดสิทธิจะทำอย่างไร มีกลไกอิสระตามรัฐธรรมนูญอะไรที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิของเขาได้บ้าง เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครอง เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้

ส่วนเป็นสิ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของชาวบ้าน และยังเป็นการช่วยเพิ่มอำนาจการตัดสินใจและคุณภาพการตัดสินใจของชาวบ้านได้มาก ในส่วนบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพบว่า การดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปที่รับฟังวิทยุชุมชนได้รับรู้และเข้าใจต่อสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหน้าที่ของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผู้ดำเนินรายการต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องนี้พอสมควร แล้วถึงสื่อสารในเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิตามหน้าที่ มีส่วนร่วมในการชุมนุม การเรียกร้องต่อรัฐ รวมถึงการเข้าใจถึงสิทธิในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้ บทบาทในประเด็นนี้ มีสถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนที่ได้ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการเชิญนักวิชาการมาให้ความรู้ทางสถานีวิทยุชุมชนเป็นบางครั้ง และแหล่งข้อมูลจากรัฐสภา โดยการเปิดซิติ การประชาสัมพันธ์ ธรรมนูญการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วัลลภ ลำพาย (2551: 3-40) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่ออำนาจรัฐสามารถทำได้อย่างน้อย 3 ระดับ คือ ปัจเจกชน การรวมพลัง และการลงคะแนนเสียง ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การสื่อสารโดยตรงและการสื่อสารโดยอ้อม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมือง คือ สิทธิขั้นมูลฐาน ประกอบด้วย สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ เป็นสิทธิที่สนองต่อธรรมชาติเดิมของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพของบุคคลที่สามารถสื่อสารถึงกันโดยชอบด้วยกฎหมาย และสิทธิพิเศษ เป็นสิทธิของประชาชนอันเนื่องมาจากการพัฒนาการของสังคมการเมืองที่มีกลไกการเมืองสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สิทธิพิเศษในแง่ของการออกเสียงเลือกตั้ง และการลงประชามติ เช่น สิทธิบุคคลในการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ

2.2 การส่งเสริมประชาธิปไตย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นการนำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล คือ การนำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลอย่างถูกต้องและมีเหตุผล แสดงว่าวิทยุชุมชนได้ดำเนินรายการที่มีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ผู้ฟังได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์มีข้อมูลถูกต้องไม่บิดเบือนจากความจริง มีความสมเหตุสมผล รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวที่นำเสนอ ส่วนใหญ่โดยการโฟนอินเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อข่าว ผู้ดำเนินรายการต้องมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้ฟังต่อข่าวที่นำเสนอถึงแม้ว่าความคิดเห็นนั้นขัดแย้ง

จากความรู้สึกของตนเอง บางครั้งผู้ดำเนินรายการอาจจะมีอารมณ์ที่จำกัด แต่ต้องใช้เหตุและผลวิเคราะห์ความขัดแย้งนั้นได้เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชน การดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ แสดงถึงการดำเนินรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการที่สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้ ผู้ดำเนินรายการยอมรับทั้งคำติชมและนำข้อติชนนั้นมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินรายการต่อไป การดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย คือ ดำเนินรายการอย่างมีระเบียบปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยุชุมชน และไม่กระทำกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น และมีการดำเนินรายการที่ไม่ละเมิดสิทธิและพาดพิงผู้อื่น การดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม คือ ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง จากผลการศึกษาประเด็นการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิทยุชุมชนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าวิทยุชุมชนมีความสำคัญกับการส่งเสริมประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี และสมควรดำเนินงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของวิทยากร เชียงกูล (2550) ค่านิยมประชาธิปไตยที่ประชาชน ระบบการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ ควรช่วยกันสร้างคือ เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับเรื่องสิทธิหน้าที่ความเป็นจริงในสังคม เคารพตนเอง เคารพในศีลธรรมและประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเคารพซึ่งกันและกัน และความสามัคคี เข้าใจในการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นพลเมืองของประเทศเพื่อประโยชน์ของสมาชิกทุกคนเคารพกฎหมายและดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมายที่มีเหตุผลและเป็นธรรม มีจิตใจเปิดกว้างและพร้อมที่ปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ เป็นคนมีความรับผิดชอบต่อผูกพันกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป และมีจิตใจที่เป็นธรรม ไม่มีอคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน ในส่วนรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ รายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ คือ รายการข่าวการเมือง แสดงให้เห็นว่าประชาชนซึ่งเป็นผู้รับฟังวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดลำพูนสนใจรับฟังข่าวการเมืองมาก โดยมีแหล่งข้อมูลมาจากหนังสือพิมพ์ ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และหนังสือพิมพ์จากส่วนกลาง เช่น ไทยรัฐ มติชน ข่าวสด เดลินิวส์ ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ดังที่กาเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) (อ้างในฐปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-14) ได้กล่าวว่า “ระบบการสื่อสารซึ่งเป็นอิสระในตนเองจะทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้จะสามารถรักษาความเป็นอิสระและเสรีภาพแบบประชาธิปไตยไว้ได้”

นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยจากการศึกษาสถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน จำนวน 13 สถานี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

โดยตรงกับวิทยุชุมชน พบว่า วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย จำนวน 5 สถานี ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 สถานี ส่วนอีก 3 สถานี มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ส่งเสริมความรู้ด้านพระพุทธศาสนา สินค้าโอท็อป และต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น ในประเด็นการนำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลที่ถูกต้องและมีเหตุผล โดยส่วนใหญ่เห็นสมควรที่ต้องดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง การให้ผู้ฟังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อข่าวสาร เป็นโอกาสที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้ฟังต่อข่าวสาร แสดงให้เห็นว่าวิทยุชุมชนเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนที่มีความคิดเห็นที่ต่างกัน ประเด็นการดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ การอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นแตกต่างจากตนเอง การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังและแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสันติ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินรายการที่ใช้วิทยุชุมชนเป็นเวทีสาธารณะสำหรับประชาชนทั่วไปที่ได้แสดงออกทางความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งแต่ละคนก็มีเหตุผลส่วนตัวที่เชื่อมั่นว่าความคิดของตนเองนั้นถูกต้อง ผู้ดำเนินรายการคือ คนกลาง เป็นตัวเชื่อมระหว่างความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันของผู้ฟังต้องใช้ความอดทนสูงในการประคับประคองการดำเนินรายการในช่วงเวลานั้นให้ดีที่สุด ประเด็นการมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ละเมิดกฎหมาย ส่วนใหญ่วิทยุชุมชนได้ศึกษาและปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยุชุมชน รวมทั้งข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนตามเอกสารประกอบการขอตั้งสถานีวิทยุชุมชน แม้ว่าจะยังไม่เป็นกฎหมายที่รองรับชัดเจน แต่ก็ยึดถือและปฏิบัติตามตลอดมา ดำเนินรายการที่นำความรู้เรื่องกฎหมายที่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด ส่งเสริมไม่ทำผิดกฎหมายใดๆทั้งสิ้น ประเด็นการดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ในการให้ความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี การส่งเสริมให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการยอมรับเสียงส่วนใหญ่เคารพเสียงส่วนน้อย เนื่องจากเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ทุกคนต้องรู้และปฏิบัติตามหน้าที่ ผู้ดำเนินรายการยังต้องมีจิตสำนึกต่อวิถีประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ถึงจะทำให้การดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ คาร์ล ดอยท์ซ์ (อ้างอิงในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-12) ซึ่งได้อธิบายกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นเรื่องของการแสดงออกซึ่งความเรียกร้องต้องการของประชาชน การตอบสนองของรัฐ อันนำไปสู่การตัดสินใจตกลง อันเป็นผลจากการสื่อสารทางการเมืองในสังคมนั้น ระบบการเมืองจะสามารถดำรงอยู่และมีบูรณภาพได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะ “ตอบสนอง” ต่อการเรียกร้องต้องการทางการเมือง ความสามารถที่จะควบคุมให้

สมาชิกของสังคมสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระบบการเมืองได้อย่างมีบูรณาภาพ ปัจจัยต่างๆ ที่จะทำให้เกิดบูรณาภาพขึ้นได้ ก็คือปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงสถาบันทางสังคม ระบบการศึกษา และสื่อมวลชน และดังผลงานของ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2547: 37) นี้คือองค์ประกอบหลักของระบอบประชาธิปไตยที่พลเมือง หรือประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเอาการเอางาน และนี่คือ ระบบการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่พลเมืองควรเข้าไปมีบทบาท

และจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นจากส่วนกลาง หรือ ท้องถิ่น เป็นรูปแบบที่ทำกันโดยส่วนใหญ่ เนื่องจากหาง่าย และมีแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย สามารถเลือกข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากที่สุด ส่วนการเล่าข่าวจากโทรทัศน์ก็เป็นรูปแบบที่นิยมเหมือนกัน พิเศษตรงที่มีรูปภาพเคลื่อนไหวที่สามารถบรรยายได้ชัดเจน และมักจะมีข่าวการเมืองด่วนที่นำมาแทรกช่วงการดำเนินรายการได้ ซึ่งดังแนวคิดของลาสเวลล์ (อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-15) บทบาทหน้าที่ในการเชื่อมหรือสานสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของสังคม นอกจากสื่อจะทำหน้าที่ในการรายงานข่าวประจำวันแล้ว สื่อจะต้องอธิบาย ชี้แจงให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก/สมาคมให้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น มีหน้าที่ในการกระจายความรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่จะทำให้สังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้แล้วสื่อก็ยังมี การแสดงความคิดเห็น โดยคนกลุ่มต่างๆ เช่น จากบทบรรณาธิการ จากนักเขียน และผู้วิจารณ์ทางโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนั้นหลายครั้งอาจเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่สังคมสงสัย หรืออยากรู้ ประเด็นรายการที่ประชาชนสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ คือ รายการข่าวการเมือง แสดงว่าปัจจุบันนี้ผู้ฟังสนใจและติดตามข่าวการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการรับฟังจากวิทยุชุมชนซึ่งหาฟังได้ง่ายและรับฟังได้หลายคลื่นวิทยุ อยู่ที่ผู้ฟังจะเลือกฟังคลื่นไหนที่โดนใจที่สุด ผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่ได้ดีขนาดไหน และสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกโดยไม่ขาดตอนในการรับฟังข่าว และที่สำคัญทำให้ผู้ฟังได้รับทราบข่าวสารที่ดีและเป็นประโยชน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2548: 176) บทบาทต่อการตัดสินใจของคนในสังคม บทบาทประการนี้นับว่าเห็นได้ชัดในสังคมเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (information technology society) เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเราจะเห็นว่ารายการข่าวของสถานีวิทยุช่องต่างๆ ได้แข่งขันในการเสนอข่าว ซึ่งกลายเป็นรายการที่มีประชาชนชมมากที่สุดรายการหนึ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากเมื่อหลายสิบปีก่อนที่เมื่อมีรายการข่าวผู้คนอาจจะไปทำธุรกิจหรือปิดโทรทัศน์และรอเวลาที่จะเปิดชมละครหลังข่าวกัน แต่ปัจจุบันนี้ต่างจากเดิม เพราะคนมีความกระหายข้อมูลข่าวสาร สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจึงแข่งขันกันเสนอข่าวให้มีข่าวมีความรวดเร็ว น่าสนใจเจาะลึก เพื่อนำเสนอต่อประชาชน

2.3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะปัญหาจากบุคลากร คือ ผู้ดำเนินรายการไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำเสนอสาระสำคัญที่เป็นวิถีประชาธิปไตย แสดงว่าผู้ดำเนินรายการยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย ดำเนินรายการที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตย แต่ต้องการให้ผู้ฟังรับฟังรายการของตนเองมากๆ โดยมีจะดำเนินรายการที่โน้มเอียงต่อการทำผิดกฎหมายมาก หรือยุ่ง เพื่อสร้างความแตกแยก ซึ่งอาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงภายใน ซึ่งอาจจะถูกดำเนินการตามกฎหมายได้ ปัญหาจากแหล่งข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าแหล่งข้อมูลที่น่ามานั้นไม่น่าจะมีปัญหามาก เพราะว่ามีแหล่งข้อมูลที่สามารถค้นคว้านั้นมากมาย และหลากหลาย จะมีปัญหาบ้างก็เฉพาะบางแหล่งข้อมูลนำเสนอข่าวไม่ชัดเจน นำเสนอข่าวด้านเดียว ส่วนปัญหาจากประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาจากผู้ฟังไม่สนใจรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะเกิดจากความเบื่อหน่ายที่ข่าวการเมืองมีความรุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น และข่าวการเมืองมักจะนำเสนอแต่เรื่องที่เป็นปัญหา ยึดเชื้อเท่านั้น และก็มีก็เป็นปัญหาเดิม เช่น การแตกแยกแบ่งสีในสังคมปัจจุบัน ปัญหาการขัดผลประโยชน์ การไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง การทุจริต โครงการต่างๆ ปัญหาเหล่านี้ทำให้ประชาชนบางกลุ่มมักไม่ค่อยสนใจรับฟัง ซึ่งคงแนวคิดของลาสเวลล์ (อ้างในรูปนรรต พรหมอินทร์ 2548: 9-15) ผู้ส่งสารหรือผู้ส่งข่าวสารนั้นเป็นใคร ต้องมีการวิเคราะห์หัวเนื้อหา ข้อความหรือสารที่ส่งออกไปนั้นเกี่ยวข้องกับหรือมีสาระอะไร ขณะเดียวกันก็ต้องมีการวิเคราะห์ถึงช่องทางด้วยว่าสารนั้นถูกส่งออกไปโดยช่องทางใดหรือรูปแบบใด พร้อมทั้งต้องวิเคราะห์ด้วยว่าผู้ที่รับสารหรือผู้ฟังนั้นเป็นใคร และต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบของพฤติกรรม ผลลัพธ์ หรือผลที่เกิดขึ้นตามมาของการสื่อสารเป็นอย่างไร หรือก่อให้เกิดสิ่งใดขึ้นตามมา

นอกจากนี้การศึกษาวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน โดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากรนั้น มีหลายส่วนที่เกี่ยวข้องกัน เช่นผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ผู้บริหารวิทยุชุมชน แต่ละกลุ่มมีความคิดไม่ค่อยจะสอดคล้องกัน การดำเนินงานตามแบบของตนเอง โดยเฉพาะผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการมักไม่มีพร้อม และไม่มี ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย ทำให้การนำเสนอข้อมูลไม่สอดคล้องกับบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในส่วนของผู้บริหารวิทยุชุมชนก็ยังไม่เข้าใจแนวคิดของวิทยุชุมชนเท่าที่ควร มักจะคิดถึงแต่ผลประโยชน์จากการหาสปอนเซอร์เพื่อโฆษณาสินค้าเท่านั้น ไม่ได้ใส่ใจต่อการวางแผนงาน ปรับปรุงรายการ หรือปรึกษาร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิทยุชุมชนเท่าที่ควร ด้านเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ยังไม่มีความที่ดูแลและกำกับ

วิถุชุมชนในพื้นที่ เนื่องจากกฎหมายของวิถุชุมชนยังไม่เกิดขึ้น มีแต่ระเบียบวิธีการดำเนินงานที่นำมาใช้เพื่อผ่อนปรนให้วิถุชุมชนออกอากาศได้เท่านั้นเอง แสดงว่าปัญหาหลักที่สำคัญต่อบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตย คือ ปัญหาที่เกิดจากบุคลากรเท่านั้น ที่เกิดจากความไม่เข้าใจต่อแนวคิดของวิถุชุมชนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ จุมพล รอดคำดี (2548) ที่ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางขององค์กรยูเนสโก คือ การเข้าถึงสื่อ (Access) คือ การเข้าถึงตั้งแต่การฟัง การแสดงความคิดเห็น ความต้องการต่อรายการ ทั้งด้านการจัดการ การผลิตรายการ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปจัดทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง การมีส่วนร่วม (Participation) คือ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วม หรือมีโอกาสเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นคิดไปจนถึงการผลิต การจัดการ การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง ตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย คือ ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของวิถุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของวิถุชุมชน คือ บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง บทบาทในการควบคุมทางการเมือง บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับนิยามของประชาธิปไตย คือ ประชาธิปไตยตัวแทน จึงจำเป็นต้องมีหลักการใหญ่ๆ อย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) อิสรภาพในการแสดงออก (freedom of expression) เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การเลือกตั้งเป็นความต้องการที่แท้จริง (genuine) 2) อำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) การจัดตั้งช่องให้อำนาจอันชอบธรรมจากประชาชนไหลไปสู่ผู้ปกครอง 3) ความเสมอภาคทางการเมือง (political equality) ทำให้คุณค่าคะแนนเท่าเทียมกันกับทุกคน (เสนีย์ คำสุข 2550: 42)

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวิถุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1.1 ประเด็นการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของวิถุชุมชน มีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองภาคประชาชน เนื่องจากเห็นว่าวิถุชุมชนในปัจจุบัน(พ.ศ.2552) มีการต่อสู้ทางแนวคิดประชาธิปไตยในมุมมองหรือมิติที่รับรู้ และมีความเชื่อตามกลุ่มหรือองค์กร

ของตนเองมีการจัดตั้งสถานีวิทยชุมชนเพื่อต้องการมวลชนหรือสมาชิก อีกทั้งยังมีบทบาทในการ
 กลุ่มেলাให้ประชาชนสามารถเลือกที่จะปฏิบัติ และตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องตามสิทธิหน้าที่ และ
 มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนได้ ซึ่ง
 สอดคล้องกับปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

3.1.2 ระเบียบวิธีวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจาก
 ประชากรซึ่งเป็นผู้รับฟังวิทยุชุมชน โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์
 แบบสังเกตและมีการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ค่าไคสแควร์ และการพรรณนาข้อมูล

3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ดำเนินรายการ และผู้บริหาร

3.2.1 ผู้ดำเนินรายการคือ องค์ประกอบสำคัญในฐานะผู้ส่งสารมีหน้าที่ในการ
 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิทยุชุมชน ควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองเป็นอย่างดี
 เพื่อสามารถถ่ายทอดสาระสำคัญผ่านช่องทางวิทยุชุมชนไปยังผู้รับฟังได้ และควรมีความรู้ด้าน
 กฎหมาย เนื่องจากถ้าไม่มีความเข้าใจด้านกฎหมายจะมีการโน้มเอียงต่อการละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3.2.2 ผู้บริหารวิทยุชุมชน ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดีปรับเปลี่ยนใช้
 กระบวนการประชาธิปไตยคือการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ
 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ไม่มุ่งแต่ให้วิทยุชุมชนเป็นธุรกิจเพื่อผลกำไร ควรสร้างและผลิต
 รายการด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ปัจจุบันวิทยุชุมชนมีการดำเนินรายการเกี่ยวกับ
 การเมืองนับว่าเป็นจุดขายสำคัญสำหรับวิทยุชุมชนซึ่งเป็นที่นิยมกันมากขึ้น มีผู้ฟังสนใจและติดตาม
 รับฟังมากขึ้น เพียงแต่จะต้องระมัดระวังเรื่องกฎหมายมากขึ้นเท่านั้นเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จอมพล รอดคำดี (2548) “แนวคิดของวิद्यุชุมชน” ใน การประชุมสัมมนาแนวทางการ
ดำเนินการวิद्यุชุมชน วันที่ 11 สิงหาคม 2549 โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่
กรมประชาสัมพันธ์
- ชาคริต สุดสายเนตร และคณะ (2547) “การใช้สื่อวิทยุท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมประชาคมจังหวัด
มหาสารคาม” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ชูปนรรต พรหมอินทร์ (2548) “รัฐศาสตร์กับนิเทศศาสตร์” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาสหวิทยาการทางรัฐศาสตร์* หน่วยที่ 9 หน้า 11-14 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ทวีศักดิ์ หงษ์ทอง (2553) “การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของชาวมุมิชรี้อลจากรัฐบาล
ศึกษากรณีวิกฤติการณ์เขาพระวิหารในช่วง พ.ศ. 2551-2552”
คฤณีนิพนธ์ปรัชญาคฤณีบัณฑิต วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก
- ธนิต กลิ่นลำดวน (2546) “การบริหารจัดการรายการวิद्यุชุมชนของคนโคราช” วิทยานิพนธ์ปริญญา
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารภาครัฐและเอกชน คณะวารสารศาสตร์
และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธเนศวร์ เจริญเมือง (2547) *รัฐศาสตร์ที่ยังมีลมหายใจ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร จอมพล
ปธาน สุวรรณมงคล (2548) “สื่อวิद्यุชุมชนกับบทบาทการพัฒนาประชาธิปไตยระดับรากหญ้า”
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2548 14 (สิงหาคม):175-177
- ประสิทธิ์ ทิมพุดิ (2549) โครงการ ICT-TELECOM online กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พุลสมบัติ นามหล้า (2552) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในสื่อเพื่อชีวิตและสังคมท้องถิ่น”
ค้นคืนวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 จาก www.prachatai.com/journal/2009/06/24613
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550
- วิระวรรณ ยังกิจการ (2545) “การมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหา รายการวิद्यุเพื่อ
ชุมชนของจังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยากร เชียงกูล (2550) “หลักการของระบอบประชาธิปไตย” ค้นคืนวันที่ 30 พฤษภาคม 2552
จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/>

- วัลลภ ลำพาย (2551) “แนวคิดและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารทางการเมือง* หน่วยที่ 3 หน้าที่ 30 – 46 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- เสนีย์ คำสุข (2550) “วิเคราะห์มิติประชาธิปไตยของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550” รัฐสภาสาร 55, 10 (ตุลาคม): 35-45
_____. (2552, 2 มกราคม) รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สัมภาษณ์โดย จารุพรรณ ไชยชนะนาญ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
- เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ (2547) “การวางแผนและผลิตรายการวิทยุในเชิงประชาธิปไตย”
ในเอกสารการสัมมนาหลักการและแนวคิด สื่อวิทยุชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตย
การสัมมนา การพัฒนาประชาธิปไตยระดับรากหญ้า สำหรับสื่อวิทยุชุมชน 4 - 7
มิถุนายน 2548 โรงแรมลำปางเวียงทอง สถาบันพระปกเกล้า 1-4

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง	รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. นายพฤติยา รุมาคม	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยศิลปะ สื่อและ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. นายสงวน พงษ์มณี	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโทแขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ขอได้โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องระบุชื่อผู้ตอบ และผลการตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อในทางที่เสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ข้อคิดเห็นของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของวิद्यุชุมชน

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยการทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง

หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ใน และเติมข้อความหรือตัวเลขในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน
แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน
ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย
ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิद्यุชุมชน
ส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

- (1) เพศ ชาย หญิง
- (2) อายุ (ปี) ต่ำกว่า 20 21 – 30 31 – 40
 41 – 50 เกินกว่า 50
- (3) วุฒิกการศึกษาสูงสุด
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- (4) อาชีพ
 รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง
 ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- (5) รายได้โดยประมาณ ต่อเดือน (บาท)
 ต่ำกว่า 5,000 5,001 - 10,000 10,001 - 15,000
 15,001 - 20,000 มากกว่า 20,001
- (6) จำนวนสถานีที่ท่านรับฟังวิद्यุชุมชนในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน
จำนวนกี่สถานี
 1 สถานี 2 สถานี 3 สถานี
 4 สถานี มากกว่า 4 สถานี
- (7) ท่านรับฟังวิद्यุชุมชนในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูนในช่วงเวลาใด
 ก่อนเวลา 08.00 น. ช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น.
 ช่วงเวลา 13.00 – 17.00 น. ช่วงเวลา 17.00 – 20.00 น.
 หลังเวลา 20.00 น.

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน

บทบาทของวิद्यุชุมชน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.1 วิद्यุชุมชนที่ทำนรับฟังมีบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองมากน้อยเพียงใด					
2.1.1 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา					
2.1.2 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ					
2.1.3 นำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง					
2.2 วิद्यุชุมชนที่ทำนรับฟังมีบทบาทในการควบคุมทางการเมืองมากน้อยแค่ไหน					
2.2.1 การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณของข้อมูลอย่างพอดี					
2.2.2 การรายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล					
2.2.3 การรายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์					
2.3 วิद्यุชุมชนที่ทำนรับฟังมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างไร					
2.3.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง					
2.3.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง เช่น การเจรจา การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์					
2.3.3 ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิทางการเมืองที่สิทธิรวมตัวเพื่อตั้งพรรคการเมือง					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตย	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด
<p>3.1 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟัง ผู้ดำเนินรายการได้นำเสนอข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มากน้อยเพียงใด</p> <p>3.1.1 นำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลอย่างถูกต้อง และมีเหตุผล</p> <p>3.1.2 ให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อสาระข้อมูลที่ได้นำเสนอ</p> <p>3.1.3 รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารเพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง</p>					
<p>3.2 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟัง ผู้ดำเนินรายการได้มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากแค่ไหน</p> <p>3.2.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ</p> <p>3.2.2 ผู้ดำเนินรายการมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่างจากตนเอง</p> <p>3.2.3 ผู้ดำเนินรายการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังและแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างสันติ</p>					
<p>3.3 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟัง ผู้ดำเนินรายการมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมายมากนักน้อยเพียงใด</p> <p>3.3.1 นำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้</p> <p>3.3.2 ดำเนินรายการอย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น</p> <p>3.3.3 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง</p>					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.4 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟัง ผู้ดำเนินรายการมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน					
3.4.1 ให้สาระความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี					
3.4.2 ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง					
3.4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิของผู้อื่น					
3.4.4 ส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วนน้อย					
3.5 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟังมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบใด					
3.5.1 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์โดยผู้ดำเนินรายการ					
3.5.2 การเล่าข่าวจากโทรทัศน์ โดยผู้ดำเนินรายการและผู้รับเชิญร่วมดำเนินรายการ					
3.5.3 การอ่านข่าว หรือเล่าข่าว โดยให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในช่วงดำเนินรายการ					
3.5.4 การสนทนาข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง โดยการสนทนาโต้ตอบในช่วงดำเนินรายการ					
3.6 วิทยุชุมชนที่ท่านรับฟัง มีรายการใดต่อไปนี้ที่ท่านสนใจรับฟังเป็นประจำสม่ำเสมอ					
3.6.1 รายการข่าวการเมือง					
3.6.2 รายการข่าวทั่วไป					
3.6.3 รายการบันเทิง					
3.6.4 รายการส่งเสริมวัฒนธรรม					
3.6.5 รายการส่งเสริมอาชีพ					
3.6.6 รายการสิ่งแวดล้อม					

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ในการดำเนินการตามบทบาทวิทยุชุมชนกับการส่งเสริม ประชาธิปไตยที่ท่านคิดว่าปัญหาสำคัญในข้อใดเป็น อุปสรรคมากที่สุด					
4.1 ปัญหาจากบุคลากร					
4.1.1 ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมดำเนินรายการ ไม่มี ความรู้ความเข้าใจต่อการนำเสนอสาระสำคัญที่ เป็นวิถีประชาธิปไตย					
4.1.2 ผู้บริหารวิทยุชุมชนไม่มีความสนใจและไม่ เข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุ ชุมชน					
4.1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนส่งเสริมการดำเนินงาน ของวิทยุชุมชน อย่างจริงจังแค่ไหน					
4.2 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล					
4.2.1 ข้อมูลที่นำเสนอมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนเสนอข่าว ด้านเดียว					
4.2.2 ข้อมูลมีเนื้อหาสาระน้อยเกินไปทำให้ไม่ สามารถจับประเด็นสำคัญได้					
4.2.3 เนื้อหาข่าวไม่สามารถอ้างแหล่งอ้างอิงของ ข้อมูลได้					
4.3 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป					
4.3.1 ไม่สนใจที่จะรับฟังข่าวสารที่เป็นประชาธิปไตย					
4.3.2 ไม่มีเวลารับฟัง					
4.3.3 รับฟังไม่ได้ สัญญาณไม่ชัดเจน					

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมดำเนินรายการ

เรื่อง บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของวิद्यุชุมชน

ส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้แบบสัมภาษณ์

(1) เพศ ชาย หญิง

(2) อายุ(ปี) 20 – 30 ปี 30 – 40 ปี 40 – 50 ปี เกินกว่า 50 ปี

(3) วุฒิกการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

(4) อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

(5) รายได้โดยประมาณ ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 - 10,000 บาท
 10,001 - 15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท

(6) จำนวนสถานีวิद्यุชุมชนที่ท่านดำเนินรายการ

1 สถานี 2 สถานี
 3 สถานี มากกว่า 3 สถานี

(7) ท่านได้ดำเนินรายการในช่วงเวลาใด

ก่อน 08.00 น. ช่วงเวลา 08.00 – 12.0 น.
 ช่วงเวลา 12.00 – 15.00 น. ช่วงเวลา 15.00 น. – 18.00 น.
 ช่วงเวลา 18.00 น. – 20.00 น. หลังเวลา 20.00 น.

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชน

บทบาทของวิद्यุชุมชน	
1. การดำเนินรายการของท่าน ได้นำบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองอย่างไรบ้าง	
1.1 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา
1.2 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ
1.3 นำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง
2. การดำเนินรายการของท่านมีบทบาทในการควบคุมทางการเมือง	
2.1 รายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี
2.2 รายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
2.3 รายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์
2. การดำเนินรายการของท่านมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	
2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง
2.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง เช่น การเจรจา การแสดงความคิดเห็น และการร้องทุกข์ เป็นต้น
2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิทางการเมือง เช่น การมีสิทธิรวมตัวเพื่อตั้งพรรคการเมือง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตย
<p>1. การดำเนินรายการของท่านได้นำสาระข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ท่านได้นำเสนอต่อผู้ฟังอย่างไรบ้าง</p> <p>1.1 การนำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลถูกต้อง และมีเหตุผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>1.2 ให้ประชาชนหรือผู้ฟัง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้นำเสนอในรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>1.3 รับฟังความเห็นเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนหรือผู้ฟังต่อข้อมูลข่าวสาร เพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง ในช่วงเวลาดำเนินรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. ท่านได้ดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างไร และเพราะอะไร</p> <p>2.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2.2 ยอมอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่างจากตนเองอย่างสันติ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2.3 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง ร่วมดำเนินรายการ และแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีเหตุผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

การส่งเสริมประชาธิปไตย

3. ท่านได้ดำเนินรายการที่มุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมายอย่างไรบ้าง

3.1 ดำเนินรายการโดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้

.....

.....

.....

3.2 ดำเนินรายการอยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

.....

.....

.....

3.3 ดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง ไม่กระทำผิดกฎหมายใดทั้งสิ้น

.....

.....

.....

4. ท่านได้ดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อย่างไรบ้าง

4.1 นำเสนอสาระความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี

.....

.....

.....

4.2 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังเคารพสิทธิของผู้อื่น

.....

.....

.....

การส่งเสริมประชาธิปไตย

4.4 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วนน้อย

.....

.....

.....

5. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ดำเนินรายการ ท่านได้นำข้อมูลข่าวสารมาจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้
อย่างไร และเพราะอะไร

5.1 จากหนังสือพิมพ์ ทั้งจากท้องถิ่นและส่วนกลาง

.....

.....

.....

5.2 จากสื่อโทรทัศน์ และเคเบิลทีวี

.....

.....

.....

5.3 จากสื่ออินเทอร์เน็ต

.....

.....

.....

5.4 จากหน่วยงานราชการ และองค์กรอื่นๆ

.....

.....

.....

การส่งเสริมประชาธิปไตย

6. ท่านได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ผู้ฟังรับฟังโดยรูปแบบใด เช่น การอ่านข่าว การเล่าข่าว การสนทนาข่าวสาร การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์แสดงความคิดเห็น อย่างเป็นบ้าง และโดยวิธีการใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านในฐานะเป็นผู้ดำเนินรายการ ท่านคิดว่าผู้ฟังมีความสนใจรับฟัง ข้อมูลข่าวสารที่ท่านนำเสนอผ่านวิทยุชุมชน มากน้อยอย่างไร เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของวิद्यุชุมชนต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้มีผลต่อการดำเนินรายการของท่านอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

3.1 ปัญหาด้านบุคลากร

3.1.1 ปัญหาจากผู้ร่วมดำเนินรายการ

.....
.....

3.1.2 ผู้บริหารวิद्यุชุมชน

.....
.....

3.1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

.....
.....

2. แหล่งข้อมูล (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต จากสัญญาณดาวเทียม สื่ออื่นๆ)

.....
.....
.....

3. ประชาชนทั่วไป (มีความสนใจรับฟังวิद्यุชุมชนมากน้อยเพียงใด และเพราะอะไร)

.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารวิทยุชุมชน

เรื่อง บทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยุชุมชน

ส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคลของผู้ให้แบบสัมภาษณ์

(1) เพศ ชาย หญิง

(2) อายุ(ปี) 20 – 30 ปี 30 – 40 ปี 40 – 50 ปี เกินกว่า 50 ปี

(3) วุฒิการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

(4) อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

(5) รายได้โดยประมาณ ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 - 10,000 บาท

10,001 - 15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท

(6) ระบุสถานีและคลื่นที่ท่านเป็นผู้บริหารวิทยุชุมชน

ชื่อสถานี 1 คลื่น

2 คลื่น

(7) ท่านได้ดำเนินรายการในช่วงเวลาใด

ก่อน 08.00 น. ช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น.

ช่วงเวลา 12.00 – 15.00 น. ช่วงเวลา 15.00 น. – 18.00 น.

ช่วงเวลา 18.00 น. – 20.00 น. หลังเวลา 20.00 น.

ไม่ได้ดำเนินรายการ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชน

บทบาทของวิทยุชุมชน	
1. การดำเนินรายการของท่านได้นำบทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองอย่างไรบ้าง	
1.1 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา
1.2 นำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่มีข้อมูลน่าเชื่อถือ
1.3 นำเสนอข่าวสารที่เป็นการรณรงค์ทางการเมือง
2. การดำเนินรายการของท่านมีบทบาทในการควบคุมทางการเมือง	
2.1 รายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีปริมาณข้อมูลพอดี
2.2 รายงานข่าวสารทางการเมืองที่มีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
2.3 รายงานข่าวสารทางการเมืองในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทันเหตุการณ์
2. การดำเนินรายการของท่านมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	
2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่ออำนาจรัฐ เช่น การชุมนุมประท้วง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง
2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง เช่น การเจรจา การแสดงความคิดเห็น และการร้องทุกข์ เป็นต้น
2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิทางการเมือง เช่น การมีสิทธิรวมตัวเพื่อตั้งพรรคการเมือง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตย
<p>1. การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชนของท่านได้นำสาระข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ท่านได้นำเสนอต่อผู้ฟังอย่างไรบ้าง</p> <p>1.1 การนำเสนอข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์มีข้อมูลถูกต้อง และมีเหตุผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>1.2 ให้ประชาชนหรือผู้ฟัง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้นำเสนอในรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>1.3 รับฟังความเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนหรือผู้ฟังต่อข้อมูลข่าวสาร เพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้อง ในช่วงเวลาดำเนินรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชนของท่านมุ่งให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างไร และเพราะอะไร</p> <p>2.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินรายการ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2.2 ขอมอดทนรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีความเห็นที่แตกต่างจากตนเองอย่างสันติ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2.3 ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง ผู้ร่วมดำเนินรายการ และแก้ไขความขัดแย้งของความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีเหตุผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

การส่งเสริมประชาธิปไตย

3. การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชนของท่านมุ่งให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมายอย่างไรบ้าง
- 3.1 ดำเนินรายการโดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นสาระด้านกฎหมายสำคัญที่ประชาชนควรรู้
-
-
-
- 3.2 ดำเนินรายการอยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
-
-
-
- 3.4 ดำเนินรายการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง ไม่กระทำผิดกฎหมายใดทั้งสิ้น
-
-
-
4. การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชนของท่านมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อย่างไรบ้าง
- 4.1 นำเสนอสาระความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี
-
-
-
- 4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง
-
-
-
- 4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังเคารพสิทธิของผู้อื่น
-
-
-

การส่งเสริมประชาธิปไตย

4.4 ส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ฟังยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และเคารพเสียงส่วนน้อย

.....

.....

.....

5. แหล่งข้อมูลข่าวสารทางสถานีวิทยุชุมชนของท่านได้นำข้อมูลข่าวสารมาจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ อย่างไร และเพราะอะไร

5.1 จากหนังสือพิมพ์ ทั้งจากท้องถิ่นและส่วนกลาง

.....

.....

.....

5.3 จากสื่อโทรทัศน์ จากสัญญาณจานดาวเทียม และเคเบิลทีวี

.....

.....

.....

5.3 จากสื่ออินเทอร์เน็ต

.....

.....

.....

5.5 จากหน่วยงานราชการ และองค์กรอื่นๆ

.....

.....

.....

การส่งเสริมประชาธิปไตย

6. วิทยุชุมชนของท่านมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ผู้ฟังรับฟังโดยรูปแบบใด เช่น การอ่านข่าว การเล่าข่าว การสนทนาข่าวสาร การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์แสดงความคิดเห็น อย่างไรบ้าง และโดยวิธีการใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าผู้ฟังมีความสนใจรับฟัง ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านวิทยุชุมชนของท่าน มากน้อยแค่ไหน และเพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของวิทยุชุมชนต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้มีผลต่อการดำเนินรายการทางวิทยุชุมชนของท่านอย่างไรบ้าง
เพราะเหตุใด

3.1 ปัญหาด้านบุคลากร

3.1.1 ปัญหาจากผู้ดำเนินรายการ/ร่วมดำเนินรายการ

.....
.....

3.1.2 ผู้บริหารวิทยุชุมชน

.....
.....

3.1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

.....
.....

2. แหล่งข้อมูล (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต จากสัญญาณงานดาวเทียม สื่ออื่นๆ)

.....
.....
.....

3. ประชาชนทั่วไป (มีความสนใจรับฟังวิทยุชุมชนมากน้อยเพียงใด และเพราะอะไร)

.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน
เรื่อง บทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิद्यุชุมชน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

(1) เพศ ชาย หญิง

(2) อายุ(ปี) 20 – 30 ปี 30 – 40 ปี 40 – 50 ปี เกินกว่า 50 ปี

(3) วุฒิการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

(4) ชื่อ.....ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ท่านมีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง กับบทบาทของวิद्यุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของวิद्यุชุมชน ตามหน้าที่ต่อไปนี้

1.1 บทบาทในการทำหน้าที่สื่อสารทางการเมือง

1.2 บทบาทในการควบคุมทางการเมือง

1.3 บทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2. การส่งเสริมประชาธิปไตย ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประชาธิปไตยดังต่อไปนี้
 - 2.1 ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
 - 2.2 การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักประนีประนอมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 2.3 การส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดกฎหมาย
 - 2.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ท่านมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้ และข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

- 3.1 ปัญหาด้านบุคลากร
- 3.2 ปัญหาจากแหล่งข้อมูล (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต รายการถ่ายทอดจากเคเบิลทีวี สื่ออื่นๆ
- 3.3 ปัญหาจากประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางจารุพรรณ ไชยชนะนาญ
วัน เดือน ปีเกิด	22 พฤษภาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดลำพูน
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2544
สถานที่ทำงาน	สำนักงาน ส.ส.สงวน พงษ์มณี พรรคเพื่อไทย จังหวัดลำพูน
ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร